

Emil Ajar
Elöttem az élet

Fordította: Bognár Róbert

*Ők azt mondták: Őrületbe estél Őmiatta, akit szeretsz.
Én azt mondtam: Az élet ízét csak a bolondok ismerik.*

Jáfű: Raúd Al Radzsákín

Először is azt mondhatom el, hogy gyalog laktunk a hatodikon, és hogy Rosa mama részére, amilyen rengeteg kilót cipelt azon a két árva lábán, ez maga volt a gonddal-gyötrődéssel teli mindennapi élet forrása. Ezt mindannyiszor eszünkbe juttatta, amikor épp másra nem panaszkodott, mert ráadásul zsidó is volt. Az egészsége sem volt rendben, és már most elmondhatom azt is, hogy olyan asszony volt, aki megérdemelt volna egy liftet.

Hároméves lehettem, amikor először láttam Rosa mamát. Hamarabb az embernek nincs emlékezete, és öntudatlanságban él. Az öntudatlanságot három- vagy négyéves koromban hagytam abba, és néha hiányzik.

Zsidó, arab meg néger sok volt Belleville-ben, de csak Rosa mamának kellett hat emeletet megmászni. Mondogatta is, hogy egyszer még a lépcső viszi a sírba, és erre az összes kölyök elkezdett sírni, mert így szokás, ha valaki meghal. Öten vagy hatan, néha még többen is voltunk nála.

Eleinte nem tudtam, hogy Rosa mama csak azért törődik velem, hogy a hónap végén pénzesutalványt kapjon. Amikor megtudtam, akkor már hat- vagy hétéves voltam, és egészen odalettem, hogy fizetnek értem. Azt hittem, Rosa mama ingyen szeret, hogy jelentünk valamit egymásnak. Egy egész éjszakát átsírtam miatta, és ez volt az első nagy bánatom.

Rosa mama észrevette, hogy szomorú vagyok, és elmagyarázta, hogy a család, az semmi, és hogy még olyanok is vannak, akik odakötik a fához a kutyájukat, mielőtt nyaralni mennek, és minden évben háromezer kutya hal bele, hogy így megfosztják őket az övéik szeretetétől. Az ölébe vett, és megesküdt, hogy én vagyok neki a legdrágább a világon, de nekem rögtön az utalvány jutott az eszembe, és sírva elszaladtam.

Fogtam magam, lementem a Drisz úr kávézójába, és leültem Hamil úrral szemben, aki vándor szőnyegárus volt Franciaországban, és már mindent látott. Hamil úrnak szép szeme van, ami jólesik az embereknek. Már nagyon öreg volt, amikor megismertem, és azóta csak tovább öregedett.

- Miért mosolyog mindig, Hamil úr?

- Így köszönöm meg az Istennek mindennap, hogy jó emlékezőtehetséget adott, kis Momóm.

Mohamednek hívnak, de mindenki csak Momónak szólít, mert az kisfiúsabb.

- Hatvan évvel ezelőtt, amikor fiatal voltam, találkoztam egy nővel, aki szeretett, és akit én is szerettem. Nyolc hónapig tartott, aztán egy másik házba költözött, és még most is, hatvan év múltán is emlékszem rá. Azt mondtam neki: nem felejtlek el. Teltek az évek, nem felejtettem el. Néha félttem, mert még sok élet állt előttem, és hiába fogadkozik a szegény ember, Isten kezében van a radírgumi. De mostanra megnyugodtam. Nem felejttem már el Dzsamilát. Hamarabb meghalok, kevés időm van hátra.

Rosa mama jutott az eszembe, egy kicsit elgondolkodtam, aztán megkérdeztem:

- Élhet az ember szeretet nélkül, Hamil úr?

Nem válaszolt. Ivott egy kis mentateát, ami nagyon egészséges. Hamil úr egy idő óta mindig szürke dzsellabát hordott, nehogy mellényben érje az elszólítás. Rám nézett, és csak hallgatott tovább. Biztos azt gondolta, hogy én még tizenhat-éven-aluliaknak-nem-ajánlott vagyok, és vannak dolgok, amikről nem kell tudnom. Akkoriban hét- vagy talán nyolcéves lehettem, nem tudom pontosan megmondani, mert nem voltam beszületésiévezve, amint majd kiderül, ha jobban megismerjük egymást, és gondolják, hogy érdemes.

- Miért nem válaszol, Hamil úr?

- Nagyon fiatal vagy, és jobb, ha nagyon fiatal korában bizonyos dolgokról nem tud az ember.

- Élhet az ember szeretet nélkül, Hamil úr?

- Igen - mondta, és lehajtotta a fejét, mintha szégyellné magát.

Erre sírva fakadtam.

Sokáig nem tudtam, hogy arab vagyok, mert senki sem bántott. Csak az iskolában adták értésemre. De én sohasem verekedtem, az mindig fáj, ha az ember megüt valakit.

Rosa mama zsidónak született Lengyelországban, de Marokkóban és Algériában strikkelt hosszú éveken keresztül, és úgy beszélt arabul, mint maguk meg én. Az ismert okokból zsidóul is tudott, és gyakran beszéltünk ezen a nyelven. A ház többi lakója főleg néger volt. A Bisson utcában három néger fészek van, meg aztán két olyan is, ahol törzsek szerint élnek, ugyanúgy, ahogy Afrikában csinálják. A szarakolék vannak a legtöbben, meg a szenegáliak, akik szintén rendesek. Van aztán egy jó csomó más törzs is a Bisson utcában, de most nincs időm, hogy mindet felsoroljam. Az utca és a Belleville körút többi része főleg zsidó meg arab. És ez így megy egészen a Goutte d'Or térig, azután már a francia negyedek kezdődnek.

Eleinte nem tudtam, hogy nincsen anyám, sőt még azt se, hogy kellene, hogy legyen. Rosa mama elkerülte a témát, nehogy micsoda gondolataim támadjanak. Nem tudom, miért születtem, és mi is történt pontosan. Haverom, a Böhöm, aki sok évvel idősebb nálam, az mondta, hogy a higiénias állapotok miatt van az egész. Ő Algírban született a Kasbában, és csak azután jött Franciaországba. A Kasbában még nem volt higiénia, és ő azért született, mert nem volt se bidé, se ivóvíz, se semmi. A Böhöm csak később tudta meg ezt az egészet, amikor az apja megpróbálta tisztázni magát, és megesküdt nekik, hogy senkiben sem volt rosszindulat. A Böhöm azt mondta, hogy azoknak a nőknek, akik strikkkelnek, most van tablettájuk a higiéniaira, de ő túl korán született.

Volt azért nálunk egy jópár anya, hetente egyszer vagy kétszer eljöttek, de mindig csak másokhoz. Rosa mamánál mindannyian kurvagyerekek voltunk, és amikor az anyák több hónapra elmentek vidékre strikkelni, előtte meg utána meglátogatták a kölküket. Hát így kezdtek bajaim lenni az anyámmal. Úgy vettem észre, hogy mindenkinek van anyja, kivéve engem. Erre görcseim lettek, meg gyomoridegességem, hogy hozzám is jöjjön. Szemben velünk volt egy srác, akinek labdája volt, ő mondta, hogy ha neki fáj a hasa, eljön az anyja. Megfájdult a hasam, de nem ért semmit, s aztán gyomorgörcseim lettek, de az is hiába. Sőt mindenhova odaszartam a lakásban a nagyobb feltűnés kedvéért. De hiába. Rosa mama lebüdösarabozott, életében először, merthogy ő nem francia volt. Üvöltöttem, hogy látni akarom az anyámat, és hetekig mindent összeszartam bosszúból. Végül Rosa mama azt mondta, ha nem hagyom abba, jön a Gyámhatóság, na, ettől megijedtem, mert a Gyámhatóság az első dolog, amire megtanítják a gyerekeket. Továbbra is beszartam, már csak elvből is, de így nem lehetett élni. Akkoriban vagy heten lehattunk kurvagyerekek a penzióban Rosa mamánál, és mind elkezdte tiszta erőből összeszarni magát, mert a kölöknél konformistább nincs, és annyi szar volt mindenhol, hogy már fel sem tűntem a rakásban.

Rosa mama már úgyis elég öreg és beteg volt, és nagyon rossz néven vette, mert már azelőtt üldözték, mint zsidót. Azzal a két árva lábával naponta többször megmászta a hat emeletet mind a kilencvenöt kilójával együtt, és amikor belépett, és megérezte a szarszagot, beleroskadt a csomagjaival a foteljébe, és elkezdett sírni, hogy őrá ki van tekintettel. A franciák ötvenmillióan vannak lakosok, és azt mondta, hogy ha mindegyik azt csinálta volna, amit mi, akkor még a németek se bírták volna ki, hanem olajra léptek volna. Rosa mama jól megismerte Németországot a háború alatt, de hazajött. Belépett, megérezte a szarszagot, és elkezdett ordibálni: Auschwitz, Auschwitz!, mivel őt is oda deportálták Auschwitzba zsidónak. De faji téren mégis mindig korrektül viselkedett. Volt nálunk például egy kis Mojse, akit gyakran nevezett füstöspofájúnak, engem viszont soha. Akkoriban még nem láttam, hogy a kövérsége ellenére van benne finomság. A végén a francba hagytam az egészséget, mert nem ért semmit, az anyám csak nem jött, de aztán is még sokáig összeszorult a gyomrom, és görcseim voltak, és még most is fáj néha a hasam. Később máshogyan próbáltam feltűnni. Elkezdtem lopdosni az üzletekből, megfújtam egy szem paradicsomot vagy egy dinnyét a kirakatból. Mindig azt vártam, hogy valaki odanézzon, és meglássák. Mikor a tulaj előjött, és adott egy fülest, akkor elkezdtem üvölni, de legalább valaki érdeklődött irántam.

Egyszer egy fűszerüzlet előtt álltam, és elloptam egy tojást a kirakatból. Egy nő volt a tulaj, és észrevett. Jobb szerettem ott lopni, ahol nő volt, mert egyetlen dologban biztos voltam, hogy az anyám nő volt, máshogy nem megy. Fogtam egy tojást, és zsebre tettem. Jött a tulaj, én meg vártam a pofont, hogy jól feltűnjek. De a nő csak leguggolt mellém, és megsimogatta a fejem. És még azt is mondta:

- Jaj, milyen kis aranyos vagy!

Először azt hittem, hogy érzelmekkel akarja visszaszerezni a tojást, és jól megmarkoltam a zsebemben. Mire vár, adjon már egy pofont, ezt kell egy anyának csinálni, ha törődik az emberrel. De ez a nő, ez felállt, odament a pulthoz, és adott nekem még egy tojást. És aztán megpuszilt. Egy pillanatra olyan remények születtek bennem, hogy azt nem is tudom elmondani, mert azt nem is lehet. Egész délelőtt ott ácsorogtam és vártam az üzlet előtt. Nem tudom, mit vártam. A néni rám mosolygott néha, én meg ott maradtam a tojással a kezemben. Hatéves lehettem vagy ilyesmi, és azt hittem, egy életre szól, pedig csak egy tojás volt. Hazamentem és egész nap fáj a hasam. Rosa mama a rendőrségen volt hamistanúzni, Lola asszony kérte föl. Lola asszony a negyedik emeleten lakott, a Bois de Boulogne-ban dolgozott mint buzimaca, de a megnősödés előtt bokszbajnok volt Szenegálban, és leütött egy klient a Boisban, aki befürdött a szadizmusával, mert nem tudhatta. Rosa mama elment tanúskodni, hogy akkor este moziban volt Lola asszonnal, utána meg együtt nézték a tévét. Majd még többet is mesélek Lola asszonyról, ő tényleg nem olyan, akiből egy tucat tizenkettő, mert ilyen is akad. Nagyon szerettem emiatt.

A kiskrapekok, azok mindig nagyon ragályosak, ha már van egy, jön a többi is. Akkoriban heten voltunk Rosa mamánál, ebből kettő csak napközbenre, azokat Mussza úr, a neves utca-seprő tette letétbe a szemeteléssel egy időben, reggel hat órakor, a felesége híján, aki belehalt valamibe. Délután jött értük, azután már ő foglalkozott velük. Ott volt Mojse, aki még nálam is kiskorúbb volt, Banania, aki folyton vigyorgott, mert jókedvében született, Michel, akinek régen vietnamiak voltak a szülei, és akit Rosa mama egyetlen nappal sem tartana tovább már egy év óta, amióta nem fizetnek érte. Ez a zsidó nő derék asszony volt, de megvoltak a maga korlátai. Gyakran előfordult, hogy a strikkes nők elutaztak messzire, ahol jól megy az üzlet, és nagy a kereslet, és akkor Rosa mamára bízták a kölküket, hogy aztán vissza se jöjjenek érte.

Elmentek, slussz, passz. Mert sok olyan kiskrapek van, akik nem tudták idejében elküretelni magukat, és nem kellett. Rosa mama időnként olyan családoknál helyezte el őket, akik magányosnak érezték magukat, és szükségét látták, de ez nem ment könnyen, mert arra vannak a törvények. Ha egy nő kénytelen strikkelni, akkor nem gyakorolhatja a gondviselői apaságát, ezt írja elő a prostitúció. És akkor fél, hogy kismimmizik, és eldugja a kölkét, nehogy gyámnak adják. Napközibe teszi olyan illetőhöz, akit ismer, és ahol van biztos diszkréció. Nem tudom elsorolni az összes kurvagyereket, aki mind előfordult Rosa mamánál az én időmben, de kevés olyan volt, mint én, aki végleges jogcímen voltam ott. Utánam a leghosszabb Mojse, Banania és a vietnami volt, akit végül egy Monsigneur-le-Prince utcai vendéglő vett át, ma már meg se ismerném, ha találkoznék vele, olyan messze van az egész.

Amikor elkezdtem anyámat hiányolni, Rosa mama kis követelőzőnek nevezett, és hogy minden arab ilyen, az ember a kisujját nyújtja nekik, ők meg mindjárt az egész kezét akarják. Rosa mama igazából nem ilyen volt, csak az előítéletek miatt mondta, én úgyis tudtam, hogy én vagyok a kedvence. Amikor ordítani kezdtem, a többiek is velem ordítottak, és Rosa mama ott találta magát hét kölökkel, aki tiszta erejéből üvöltve az anyját követelte, és ettől ő valóságos kollektív hisztériarohamot kapott. Tépte a haját, pedig már nem nagyon volt neki, és a hálatlanság könnyei hullottak a szeméből. Kezébe temette az arcát, és csak sírt, de hát a gyerekekben nincs könnyörület. Még a vakolat is hullott a falról, na, nem azért, mert Rosa mama sírt, ez csak anyagi kár volt.

Rosa mamának ősz haja volt, ami szintén hullott, mint a vakolat, mert már nem nagyon tartott. Nagyon félt, hogy megkopaszodik, az szörnyű dolog egy asszonymak, akinek már különben se igen van semmije. Fenékből és mellből több volt neki, mint másnak, és amikor a tükörbe nézett, belemosolygott a képébe, mintha tetszeni akarna magának. Vasárnap felöltözött, feltette a vörös parókáját, elment hazulról, kiült a Beaulieu térre, és teljes eleganciájában órákig ott üldögélt. Napjában többször kifestette magát, de hát, mit csinált volna. A paróka meg a festék alól kevésbé látszódott ki, és mindig teletette virággal a lakást, hogy csinosabb legyen körülötte.

Amikor Rosa mama megnyugodott, kicipelt a mellékhelyiségbe, és lefőkolomposozott, és azt mondta, hogy a főkolomposokat börtönnel büntetik. Elmagyarázta, hogy az anyám mindig látja, mit csinálok, és ha viszont akarom látni valaha, akkor tiszta és becsületes életet kell élnem, minden ifjúkori bűnözés nélkül. A mellékhelyiség olyan kicsi volt, hogy na, és Rosa mama bele se fért teljes egészében a kiterjedése miatt, és még csodálkoztam is, hogy mekkora nagy, ahhoz képest, hogy csak egy személy egyedül. Azt hiszem, amikor kint volt a vécében, még magányosabbnak érezhette magát.

Ha valamelyikünkért nem jött több pénzesutalvány, Rosa mama akkor sem rúgta ki a bűnöst. Ez volt a helyzet a kis Bananiával, az apja ismeretlen volt, és semmit sem lehetett a szemére hányni; az anyja fél évben ha egyszer küldött egy kis pénzt. Rosa mama lehordta Bananiát, de az tojt rá, mert csak hároméves és mosolygós volt. Rosa mama Bananiát csak-csak odaadta volna a Gyámhatóságnak, de a mosolyát, azt nem, és mivel az egyik nem ment a másik nélkül, kénytelen volt tartani mind a kettőt. Nekem kellett Bananiát a Bisson utcai afrikai fészekbe vinni, hogy szokjon a feketékhez, Rosa mama ehhez nagyon ragaszkodott.

- Szoknia kell a feketékhez, máskülönben később nem fog beilleszkedni.

Fogtam hát Bananiát, és átvittem a szomszédba. Mindig nagyon rendesen fogadták, hiszen olyan illetőkről volt szó, akiknek a családja Afrikában maradt, és egy gyerek, az mindig egy másik gyereket juttat az ember eszébe. Rosa mamának fogalma sem volt, hogy Banania, akit Tourénak hívtak, mali vagy szenegáli vagy guineai volt-e, vagy valami más, az anyja azelőtt a

Saint-Denis utcában strikkelt, aztán átment egy abidjani kuplerájba, és azok olyan dolgok, amiket nem lehet tudni ennél a mesterségnél. Mojse is nagyon rendszertelen volt, de vele Rosa mama meg volt akadva, mert hát a Gyámhatóság olyasmi, amit mégse tehet egyik zsidó a másikkal. Ami engem illet, a háromszáz frankos utalvány ott volt minden hónap elején, és én támadhatatlan voltam. Azt hiszem, Mojsénak volt anyja, de szégyellte magát, jó családból való volt, és a szülei nem tudtak semmiről, ráadásul Mojse szőke volt, és kék szemű, és az orra se volt jellemző, és ez önmagáért beszélt, csak rá kellett nézni.

Az én halálpontos havi háromszázam tiszteletet parancsolt Rosa mamára az irányomban. Tíz év körül jártam, még koraérettségi zavaraim is voltak, mert mindig az araboknak áll fel legelőször a farkuk. Tudtam tehát, hogy én valami biztos támasz vagyok Rosa mamának, és százszor is meggondolná, mielőtt kenyértörésre vinné a dolgot. Pont ez történt a mellékhelyiségben, amikor hatéves voltam. Most lehet, hogy azt mondják, hogy összekeverem az éveket, de ez nem igaz, és majd meg is magyarázom, amikor ott tartok, hogyan öregedtem éveket egy csapásra, egyik pillanatról a másikra.

- Ide hallgass, Momo, te vagy a legidősebb, neked kell jó példával elől járnod, hát ne csinálj itt nekünk kupit az anyáddal. Örülhettek, hogy nem ismeritek az anyákat, mert a ti korotokban mégiscsak van még jó érzés, és az anyáitok olyan kurvák, hogy az nem igaz, az embernek megáll az esze, a mindenségit. Tudod egyáltalán, mi az, hogy kurva?

- Olyan illető, aki a seggével keresi a kenyerét.

- Csak azt tudnám, hol tanultál ilyen szörnyűségeket, de sok igazság van abban, amit mondasz.

- Maga is a seggével kereste a kenyerét, Rosa mama, amikor még fiatal és szép volt?

Elmosolyodott, szerette hallani, hogy fiatal és szép volt.

- Jó kisfiú vagy, Momo, csak maradj veszteg. Segíts nekem. Öreg vagyok és beteg. Amióta Auschwitzból kikerültem, mindig csak kellemetlenség ért.

Olyan szomorú volt, hogy már az se látszott rajta, hogy milyen ronda. Átöleltem a nyakát, és megpuszítottam. Az utcában azt mondták róla, hogy ennek a nőnek nincs szíve, és ami igaz, senkije se volt, aki utánanézett volna a szívének. Szív nélkül állta a sarat hatvanöt éven keresztül, és voltak pillanatok, amikor meg kellett neki bocsátani.

Annyira sírt, hogy pisilhetnékem támadt tőle.

- Ne haragudjon, Rosa mama, pisilni kell.

Utána azt mondtam:

- Na jó, Rosa mama, ez az anya-dolog nem megy, de nem lehetne egy kutyám helyette?

- Mi? Micsoda? Szerinted van itt hely kutyának? És mivel fogom etetni? Ki fog neki utalványt küldeni?

De egy szót se szólt, amikor a Calefeutre utcában egy kutyaházból elloptam egy kis, szürke, göndör uszkárt, és hazavittem. Bementem, és megkérdeztem, megsimogathatom-e az uszkárt, és amikor úgy néztem a tulajdonosra, ahogy én nézni tudok, a kezembe adta a kutyát. Ha valamit, hát futni, azt tudok. Anélkül nem boldogulsz az életben.

Ezzel a kutyával csak bajt vettem a nyakamba. Úgy elkezdtem szeretni, hogy az kész örület. A többiek szintén, kivéve talán Bananiát, aki tojt rá, ő úgyszólván boldog volt, ok nélkül, én sohasem láttam négeret, aki azért volt boldog, mert oka volt rá. A kutyát mindig az ölemben hurcoltam,

és képtelen voltam nevet találni neki. Akárhányszor eszembe jutott, hogy Tarzan, vagy Zorro, éreztem, hogy van valahol egy név, aminek még nincs senkije, és csak vár. Végül is a Szupert választottam, de azzal a fenntartással, hogy megváltoztatom, ha valami szebbet találok. Fel voltam töltve felesleggel, és mindet Szupernak adtam. Nem tudom, mit csináltam volna nélküle, az utolsó pillanatban jött, valószínűleg a sitten végeztem volna. Amikor sétáltattam, valakinek éreztem magam, mert én voltam a mindene. Annyira szerettem, hogy a végén odaadtam. Olyan kilencéves lehettem, és ebben a korban az ember már gondolkodik, kivéve talán, ha boldog. Nem akarok megsérteni vele senkit, de azt is el kell mondani, hogy Rosa mamánál szomorú volt az élet, még ha megszokta is az ember. Így aztán, amikor érzelmi szempontból Szuper nőni kezdett a szememben, igazi életet akartam teremteni neki, azt szerettem volna magamnak is, ha lehetséges lett volna. Jelzem, ez a kutya nem volt akárki, hanem egy uszkár. Egy hölgy egyszer azt mondta, juj de szép kiskutya, és megkérdezte, hogy az enyém-e, és hogy eladó-e. Topis voltam, a képem se valami úri, látta, hogy ez a kutya nem az én szemétdombomon termett.

Eladtam neki ötszáz frankért Szupert, akinek ez igazán jó üzlet volt. Csak azért kértem ötszáz frankot a jóasszonytól, mert biztosan akartam tudni, hogy van-e neki mire. Mázlím volt, a hölgynek még sofőrös autója is volt, és mindjárt bele is rakta a Szupert, hátha vannak szülei, jönnek, és elkezdenek pofázni. Na most azért is megmondom, mert úgyse fogják elhinni. Fogtam az ötszáz frankot, és bevágtam egy csatornanyílásba. Aztán leültem a járdára, és bögttem, mint egy marha, és majd kidörgöltem a szemem, de boldog voltam. Rosa mamánál nem volt az embernek létbiztonsága, épp csak hogy megvoltunk valahogy, ott volt az a beteg nő pénz nélkül meg a Gyámhatóság a nyakunkon, hát ez nem volt kutyának való élet.

Amikor hazamentem, és megmondtam Rosa mamának, hogy ötszáz frankért eladtam Szupert, és a pénzt bedobtam a csatornába, Rosa mamát kitörte a frász, rám nézett, beszaladt a szobájába, kulcsra zárta az ajtót, kétszer is ráfordította. Attól fogva mindig bezárkózott, ha aludni ment, mert egyszer még elvágom a torkát. A többi gyerek iszonyúan kiverte a balhét, amikor megtudta, mert nem szerették igazából a Szupert, nekik csak játszani kellett.

Voltunk akkoriban egy csomóan, vagy heten-nyolcan. Ott volt Szalima, akit az anyjának sikerült megmentenie, amikor a szomszédok feljelentették, mint strikkes kurvát, és kiszállt hozzá az erkölcsvédelem, a méltatlanság végett. Félbehagyta a kliensét, és Szalimát, aki a konyhában volt, az ablakon keresztül ki tudta juttatni a földsintre, és egész éjszaka egy kukában dugta el. Reggel jött el Rosa mamához hisztériás rohammal és a kiscsajjal, akinek szemétszaga volt. Átmenetileg ott volt Antoine, aki igazi francia volt, az egyetlen született, és mindnyájan megnéztük, hogy milyen szerzet az ilyen. De csak két éves volt, úgyhogy nem lettünk sokkal okosabbak. És aztán nem emlékszem még ki, folyton változott, ahogy jöttek az anyák, és vitték a kölküket. Rosa mama azt mondta, hogy a strikkelő nőknek nincs elég erkölcsi támaszuk, mert a mai skricik gyakran nem állnak hivatásuk magaslatán. Azért van szükségük a gyerekekre, hogy értelme legyen az életüknek. Ha volt egy kis idejük, vagy valami betegségük, gyakran eljöttek a porontyukért, és lementek velük vidékre, hogy kihasználják a lehetőséget. Sosem értettem, miért nem engedik, hogy a nyilvántartott kurvák maguk neveljék a gyerekeiket. A többi nyugodtan csinálja. Rosa mama szerint ez azért van, mert Franciaországban olyan fontosnak tartják az ember lukát, mint sehol másutt, ez itt olyan méreteket ölt, hogy elképzelni se tudja, aki nem tapasztalja. Rosa mama azt mondta, hogy a luk a legfontosabb a franciáknak, meg XIV. Lajos, és emiatt üldözik a prostituáltakat, ahogy ők hívják őket, mert a tisztességes nők azt akarják, hogy csak az övék legyen érvényes. Én aztán épp elég síró anyát láttam nálunk, feljelentették őket a rendőrségen, mint olyanokat, akiknek gyerekeik van, és hivatásosak, és halálra voltak ijedve. Rosa mama megnyugtatta őket, megmagyarázta, hogy van neki egy rendőrfelügyelője, aki maga is kurvagyerek volt, és most

védelmezi őt, és van egy zsidója, aki hamis iratokat csinál neki, amikre senki egy szót se szólhat, annyira hitelesek. Én sose láttam azt a zsidót, mert Rosa mama titkolta. Németországban ismerkedtek meg, abban a zsidóotthonban, ahol tévedésből nem irtották ki őket, és megesküdték, hogy még egyszer nem húzzák be a csőbe. A zsidó egy francia negyedben lakott valamerre, és csak gyártotta magának a hamis iratokat, mint az örült. Rosa mama olyan iratokat kapott tőle szívességből, amik azt bizonyították, hogy ő nem az, aki, olyan mint bárki más. Rosa mama azt mondta, hogy ezzel még az izraeliek se tudtak volna semmit rábizonyítani. Persze, azért sosem volt egészen biztos, mert az csak a halál. Az élet, az mindig tiszta pánik.

Szóval, mondom, a kölkök órákig balhéztak, amikor odaadtam Szupert, hogy biztosítsam a jövőjét, ami nálunk nem volt neki; csak Banania nem, ő nagyon boldog volt, mint mindig. Én mondom, az a kis taknyos nem erre a világra való volt, négyéves is elmúlt már, és még mindig boldog volt.

Másnap Rosa mamának az volt az első dolga, hogy elcipelt Katz doktorhoz, nincs-e valami az agyammal. Rosa mama azt akarta, hogy vegyenek vért tőlem, és vizsgálják meg, hogy mint arab, nem vagyok-e szifilisz, de Katz doktor úgy begurult, hogy még a szakáll is remegett, mert azt el is felejtettem mondani, hogy szakáll volt. Irtóra lehordta Rosa mamát, és az kiabálta, hogy ezek orleáns-i dajkamesék. Ez azt jelenti, hogy nem is igaz, hogy az orleáns-i zsidók a ruhaboltban bekábítószerezték a francia nőket, és afrikai kupikba szállították őket; mindenki haragudott rájuk, ezek mindig beszélgetnek magukról, tök feleslegesen.

Rosa mama még mindig csuda izgatott volt.

- Hogy történt pontosan?

- Fogott ötszáz frankot, és bedobta a kanálisba.

- Ez az első dührohama?

Rosa mama nem felelt, csak rám nézett, és én nagyon elszomorodtam. Sosem szerettem fájdalmat okozni az embereknek, én filozófus vagyok. Katz doktor mögött a kandallón volt egy vitorlás hajó tiszta fehér szárnyakkal, és boldogtalanságomban el akartam menni valahová messzi-messzi, ahol nem vagyok ott, és elkezdtem repíteni, hajóra szálltam, és biztos kézzel szeltem az óceánokat. Azt hiszem, ott Katz doktor vitorlásának a fedélzetén utaztam el legelőször messzire. Addig nem lehet azt mondani, hogy igazából gyerek voltam. Ha akarok, még ma is fel tudok szállni a Katz doktor vitorlására, egyedül vagyok a fedélzeten, és elmegyek messzire, messzire. Soha senkinek nem beszéltem erről, mindig úgy csináltam, mintha ott volnék.

- Kérem, doktor úr, jól vizsgálja meg ezt a gyereket. Maga megtiltotta az izgalmakat a szívemre, ő meg eladja, ami a legdrágább volt neki a világon, és ötszáz frankot dob a kanálisba. Ilyenre még Auschwitzban se volt példa.

Katz doktor keresztényi irgalmassága ismeretes volt az összes arab és zsidó körében a Bisson utca tájékán, bárkit látástól vakulásig gyógyított, sőt azon túl is. Én jó szívvel gondolok rá, mert ez volt az egyetlen hely, ahol beszéltek rólam, és úgy vizsgáltak meg, mintha fontos volnék. Gyakran elmentem egyedül is, nem azért, mert beteg voltam, hanem hogy leüljek a várótermében. Ott üldögéltem jó ideig. Ő persze látta, hogy én csak úgy ott vagyok, és elfoglalom egy széket, amikor olyan sok a nyomorúság a földön, de mindig nagyon kedvesen mosolygott rám, és nem haragudott. Sokszor eszembe jutott, hogy ha lehetne apám, akkor Katz doktort választanám.

- Úgy szerette azt a kutyát, hogy az nem igaz, még álmában is ölelgette. Erre mit csinál? Eladja, és eldobja a pénzt. Ez a gyerek, doktor úr, olyan furcsa. Nagyon félek egy hirtelen elmekórkitöréstől a családjában.

- Biztosíthatom, Rosa asszony, hogy semmi se fog történni, abszolúte semmi.

Erre sírva fakadtam. Tudtam én, hogy semmi se fog történni, de ez volt az első eset, hogy nyíltan ki is mondták.

- Nem kell sírni, kis Mohammedem. De nyugodtan sírhatsz, ha jólesik. Gyakran szokott sírni?

- Soha - mondta Rosa mama. - Sohase sír ez a gyerek, pedig Isten a megmondhatója, mennyit szenvedek.

- Na látja, máris jobban van - mondta a doktor. - Sír. Normálisan fejlődik. Jól tette, hogy elhozta, Rosa asszony, felírok magának nyugtatót. Egy kis ideges szorongás, ennyi az egész.

- Ha az ember gyerekekkel foglalkozik, doktor úr, muszáj az ideges szorongás, mert különben huligánok lesznek.

Hazafelé kéz a kézben mentünk az utcán, Rosa mama szeret társaságban mutatkozni. Ha elmegy hazulról, mindig sokáig öltözködik, mert nő volt valamikor, és ez nem múlt el nyomtalanul fölötte. Nagyon kifesti magát, de az ő korában már hiába is próbálja eltakarni a képét. Olyan a feje, mint egy asztmás és szemüveges öreg zsidó ordasnak. Mikor bevásárlásból jön hazafelé, folyton megáll, és azt mondja, hogy egy szép napon úgyis ott hal meg a második emeleten, mintha az volna a fontos, hogy mind a hat emeletet megmássza.

Hazaérve ott találtuk N'Da Amédée urat, a selyemfiút, akit skricinek is neveznek. Ha ismerik a környéket, tudhatják, hogy mindig tele van bennszülöttekkel, akik Afrikából jönnek a nyakunkra, ahogy már a nevében is benne van. Van egy csomó otthonuk, más néven nyomortanyájuk, ahonnan hiányoznak az alapvető termékek, úgymint a higiénia és a Párizs Városi Távfűtés, ami már nem ér odáig. Vannak olyan néger fészkek, ahol százhuszan laknak, minden szobában nyolcan, és egyetlen vécéjük van a földszinten, hát persze, hogy mindent elárasztanak, mivel az ilyesmit nem lehet visszatartani. Az én időm előtt voltak nyomortelepek, de Franciaország lerombolta őket, hogy ne látszódjanak. Rosa mama mesélte, hogy Aubervilliers-ben volt egy otthonuk, ahol szénfűtéses kályhával mérgezték meg a szenegáliakat, bedugták őket egy zárt ablakos szobába, és másnapra meghaltak. A kályhából előjövő káros hatások fojtották meg őket, mikor épp az igazak álmát aludták. Gyakran átugrottam hozzájuk ide, a Bisson utcába, és mindig szívesen láttak. Többnyire muzulmánok voltak, de ez még nem ok. Azt hiszem, örültek egy kilencéves kölöknek, akinek még nincs telebeszélve a feje. Az öregeknek már tele van beszélve. Nem igaz például, hogy a négernek mind egyformák.

Ha az ember szeme hozzászokott a sötéthez, akkor Szambor néni, aki főzött rájuk, egyáltalán nem hasonlított már Dia úrra. Dia úr nem volt valami jópofa. A szeme mintha direkt ijesztésre lett volna. Folyton olvasott. Volt neki egy igen hosszú borotvája, ami nem csukódott be, ha az ember megnyomott egy izét. Borotválkozáshoz használta, de képzelhetik. Ötvenen laktak ott, és mindenki engedelmeskedett neki. Amikor éppen nem olvasott, akkor tornagyakorlatokat csinált a földön, hogy ő legyen a legerősebb. Bivalyerős volt, de ez se volt neki elég. Nem értettem, miért töri magát a muszklieért egy olyan fej, aki amúgy is kajakos. Nem kérdeztem, de azt hiszem, nem érezte magát elég erősnek mindahhoz, amit meg akart csinálni. Néha én is majd megdöglök, úgy szeretnék erős lenni. Van, hogy arról álmodok, hogy zсарu vagyok, és nem félek senkitől és semmitől. Szabad időmben a Deudon utcai rendőrörs körül mászkáltam,

de minden remény nélkül, tudtam, hogy kilencéves korban nem megy, az ember még túl fiatalkorú. Azért álmodoztam róla, hogy zсарu leszek, mert nekik biztonsági erejük van. Azt gondoltam, hogy ők a legerősebbek, nem tudtam, hogy rendőrfelügyelők is vannak a világon, azt hittem, hogy a zсарu mindennek a teteje. Csak később tudtam meg, hogy még annál is van különbség, de a rendőr-főparancsnokságig sohase tudtam felnőni, az már minden képzeletemet felülmúlta. Valami kilenc- vagy tízéves lehettem, és nagyon féltem, hogy egyszer magamban maradok a világon. Minél nehezebben mászta meg Rosa mama a hat emeletet, és minél többet ült utána, annál kevesebbnek éreztem magam és annál jobban féltem.

Na és ott volt a születési évem kérdése is, eleget fájt miatta a fejem, főleg, amikor elzavartak az iskolából azzal, hogy túl fiatal vagyok a koromhoz képest. Különben sem volt semmi jelentősége, az igazolás, amely bizonyította, hogy megszülettem, és hogy törvény szerint vagyok, hamis volt. Mint már említettem, Rosa mamának volt otthon egy igazolása, és ha a rendőrség nyomoz utána, még azt is be tudja bizonyítani, hogy generációk óta sose volt zsidó. Attól fogva, hogy a németeket ellátó francia rendőrség rajtaütött, minden oldalról bebiztosította magát. Egy zsidóknak való kerékpárstadionba rakták fel őket, aztán elszállították Németországba egy zsidóotthonba, ahol megégették őket. Folyton félt, de nem ám akárhogy, még annál is jobban.

Egy éjszaka hallom, hogy álmában is ordítózik, ettől felébredtem, és láttam, hogy felkel. Két szoba volt, és az egyikben ő lakott egyedül, csak ha telt ház volt, akkor aludtunk vele Mojse meg én. Azon az éjszakán pont ez volt a helyzet, de Mojse nem volt velünk, egy gyerektelen zsidó család érdeklődést mutatott iránta, és megfigyelés alá vette, hogy kiderüljön, érdemes-e örökbe fogadni. Kiborulva járt haza, úgy erőlködött, hogy tessék nekik. Kóser fűszerüzletük volt a Tienné utcában.

Arra ébredtem föl, hogy Rosa mama elordítja magát. Felgyújtotta a villanyt, és én kinyitottam a fél szemem. A feje reszketett, és a szeme olyan volt, mintha meglátott volna vele valamit. Aztán kikelt az ágyból, felvette a pongyoláját és egy eldugott kulcsot vett elő a szekrény alól. Amikor lehajol, még a szokásosnál is nagyobb a segge.

Kiment a lépcsőházba, és elindult lefelé. Utánamentem, mert annyira félt, hogy nem mertem egyedül maradni.

Rosa mama ment a lépcsőn, a villany hol égett, hol nem, a lépcsőházi világítás nagyon rövid volt nálunk, gazdasági okokból, a gondnok egy személtáda. Egyszer, amikor megint sötét lett, én marha, meggyújtottam, és Rosa mama elüvöltötte magát egy emelettel lejjebb, azt hitte, hogy valami emberi lény van a közelségében. Felfelé nézett, aztán lefelé, és megint tovább indult, és én is, de nem nyúltam többé a kapcsolóhoz, ezzel már jól egymásra ijesztettünk mind a ketten. Fogalmam sem volt, mi folyik itt, még annyira se, mint általában, és ilyenkor még jobban félt az ember. Remegett a térdem, és látni is szörnyű volt, ahogy az a zsidó nő a szíű indiánok ravaszságával lopakodik lefelé a lépcsőn, mintha minden tele volna ellenséggel vagy még annál is rosszabbal.

Amikor Rosa mama leért a földszintre, nem ment ki az utcára, balra fordult a pincelépcső felé, ahol nincs villany, és még nyáron is sötét van. Rosa mama megtiltotta, hogy oda menjünk, mert mindig ott fojtják meg a gyerekeket. Mikor láttam, hogy Rosa mama megindul azon a lépcsőn, hát tényleg az hittem, hogy itt már nincs mese, begolyózott, és legszívesebben szaladtam volna felébreszteni Katz doktort. De úgy féltem, hogy mégis inkább ott maradtam, és nem mozdultam, biztos voltam benne, hogy ha megmozdulok, mindenfelől üvöltve rám rohannak a szörnyekkel együtt, akik végre egy csapásra előjönnek, és nem rejtőznek tovább, mint a születésem óta mindig.

És ekkor egy kis fényt vettem észre. A pincéből jött, erre egy kicsit megnyugodtam. A szörnyek ritkán világítanak, önekik mindig a sötétség esik a legjobban.

Lementem a folyosóra, melynek hűgyszaga volt, sőt még olyanabb, mert a szomszédos négerotthonban csak egy vécé volt száz emberre, és oda izéltek, ahová tudtak. A pince több pincére volt osztva, és az egyik ajtó nyitva volt. Oda ment be Rosa mama, és onnan is jött a fény. Benéztem.

Középen volt egy tök ócska, mocskos és sánta piros fotel, abban ült Rosa mama. A falakból úgy álltak ki a kövek mindenütt, mint a fogak, és tisztára mintha vigyorogtak volna. Egy komódon volt egy gyertyatartó zsidó ágakkal és egy égő gyertya. Legnagyobb meglepetésemre volt egy ágy is, kidobni való állapotban, de matracostul, takaróstul és párnástul. Krumpliszákok is voltak ott, egy resó, bádoggannák és nagy kartondobozok tele szardíniával. Úgy meglepődtem, hogy már nem is féltem, csak éppen fázni kezdtem, mert csupasz volt a seggem.

Rosa mama ott üldögélt egy ideig abban a nyavalyás fotelben, és boldogan mosolygott. Ravasz, sőt diadalmas képet vágott. Mintha valami firkás és menő dolgot csinált volna. Aztán felállt. Az egyik sarokban volt egy seprő, és Rosa mama elkezdte kisöpörni a pincét. Ezt nem kellett volna, mert ettől szállni kezdett a por, és az asztmájára nincs ártalmasabb a pornál. Rögtön elállt a lélegzete, hörögni, sípolni kezdett, és csak söpört tovább, és nem volt rajtam kívül senki, hogy szóljon neki, mindenki tojt rá. Igaz, azért fizették, hogy törődjön velem, és az volt az egyetlen közös dolgunk, hogy nem volt semmink és senkink, de az asztmájára keresve sem lehetett rosszabb dolgot találni a pornál. Aztán letette a söprűt, és megpróbálta elfújni a gyertyát, de a terjedelme dacára sem volt elég szuflája. Megnyálazta az ujját, és úgy oltotta el a gyertyát. Rögtön leléceltem, tudtam, hogy végzett, és máris indul felfelé.

Na jó, nem értettem a dolgot, de nem ez volt az egyetlen eset. Meg nem tudtam volna mondani, mi öröme telik benne, hogy éjnek idején lemegy hat emeletet és még valamicskét, csak azért, hogy firkás képpel üldögéljen a pincében.

Amikor felért, már nem félt, és én sem, mert az ilyesmi ragályos. Az igazak álmát aludtuk egymással. Én sokat gondolkoztam rajta, és azt hiszem, nincs igaza Hamil úrnak, amikor ezt mondja. Szerintem az igazságtalanok alusznak a legjobban, mert ők tojnak a világra, az igazak viszont a szemüket se hunyják le, és mindenért rágják magukat. Máskülönbem nem is volnának igazak. Hamil úr mindig választéket hord a beszédében, például: „higgyen egy tapasztalt ember szavának”, vagy: „mint bátorkodtam megemlíteni”, és még egy csomó hasonlót, amik nagyon tetszenek nekem, és rá emlékeztetnek. Nem sok olyan ember van, amilyen ő volt. Megtanított írni az „öseim nyelvén”, mindig azt mondta: „ös”, mert a szüleimről, azokról még beszélni sem akart. A Koránt olvastatta velem, mivel Rosa mama azt mondta, hogy jót tesz az araboknak. Amikor megkérdeztem Rosa mamától, honnan tudja, hogy engem Mohamednek hívnak, és jó muzulmán vagyok, pedig nincs se apám se anyám, és igazolvány se, ami bizonyítana, akkor kínban volt, és azt mondta, hogy majd egyszer nagy és erős koromban elmagyarázza ezeket a dolgokat, de most nem akar szörnyű csapást mérni rám, mert még érzékeny vagyok. Mindig azt mondta, hogy a gyerekek érzékenységét nagyon kímélni kell. Pedig nekem mindegy volt, strikkelt-e az anyám; ha ismertem volna, szerettem volna, és jó skricije lettem volna, akárcsak N'Da Amédée úr, akiről majd még bátorkodok. Nagyon örültem, hogy van nekem Rosa mama, de ha jött volna valaki, aki jobb és az enyémebb, hát nem küldöm el, a fene egye meg. Akkor is törődhettem volna Rosa mamával, ha egy igazi anyával kellett volna foglalkoznom. Ott van N'Da úr, ő is több nőt pártfogol.

Rosa mama tudta, hogy Mohamed vagyok és muzulmán, tehát kellett, hogy származásom legyen, ez is több a semminél. Tudni akartam, hol van, és miért nem jön el hozzám. De valahányszor az anyámról kérdeztem, Rosa mama sírva fakadt, és azt mondta, hogy nincs bennem hála, semmit sem érzek iránta, és valaki mást szeretnék. Na jó, le van ejtve. Tudtam, hogy egy strikkes nő életében mindig van valami titok, amikor születik egy kölke, akit nem tudott idejében elállítani a higiéniaival, és mindebből az következik, amit franciául úgy neveznek, hogy kurvagyerek, de mégiscsak röhejes, hogy Rosa mama halálbiztos volt benne, hogy Mohammed vagyok és muzulmán. Lehetetlen, hogy azért találta volna ki, hogy örömet szerezzen velem! Egyszer Hamil úrral is megbeszéltem a dolgot, épp amikor elmesélte Szidi Abderrahmán életét, aki Algír védőszentje.

Hamil úr Algírból jött hozzánk, ahol harminc évvel ezelőtt zarándokúton volt Mekkába. Szidi Abderrahmán tehát a kedves szentje, mert, ahogy ő mondja, a cigány is a maga lovát dicséri. De van egy szőnyege is, amely egy másik honfitársát, Szidi Uali Dadát ábrázolja, mindig imaszőnyegen ül, amit halak húznak. Lehet, hogy komolytalannak tűnik, hogy halak húznak egy szőnyeget a légben, de hát így írja elő a vallás.

- Hogy lehetséges az, Hamil úr, hogy én mint Mohammed és muzulmán vagyok nevezetes, mikor semmi sem bizonyít engem?

Hamil úr mindig felemeli az egyik kezét, amikor azt akarja mondani, hogy legyen meg az Isten akarata.

- Rosa asszony még egészen kiskorodban fogadott be, és nem vezet születési anyakönyvet. Azóta már sok gyereket fogadott be, és bocsátott útjára, kis Mohammedem. Tud hivatali titkot tartani, mert vannak olyan hölgyek, akik megkövetelik a diszkréciót. Téged Mohammed néven, tehát muzulmánként jegyzett be, és szülőatyád nem adott életjelt többé. Az egyetlen életjel, amit adott, az te magad vagy, kis Mohammedem. És te szép gyermek vagy. Gondold azt, hogy az apádat megölték az algériai háborúban, ez szép és nagy dolog. A függetlenség hőse ő.

- Én jobb szerettem volna egy igazi apát, mint egy nem igazi hőst, Hamil úr. Jobban tette volna, ha rendes skrici módjára az anyámmal törődik.

- Nem szabad ilyesmit mondanod, kis Mohammedem, gondold a jugoszlávokra meg a korzi-kaiakra, a szegény embert még az ág is húzza. Nehéz ebben a negyedben gyereket nevelni.

De nagyon az volt az érzésem, hogy Hamil úr tud valamit, csak titkolja előttem. Nagyon derék ember volt, és ha nem lett volna egész életében vándor szőnyegárus, sokra vihette volna, talán ő maga is felült volna egy repülő szőnyegre, amit halak húznak, mint a Maghrebnek az a másik szentje, Szidi Uali Dada.

- És miért zavartak el az iskolából, Hamil úr? Rosa mama azt mondta, hogy azért, mert túl fiatal vagyok a koromhoz képest, aztán meg azt, hogy túl öreg, aztán, hogy nem annyi idős vagyok, amennyinek lennem kellene, és elcipelt Katz doktorhoz, aki azt mondta neki, hogy talán nagyon más leszek, mint a többiek, akárcsak egy nagy költő.

Hamil úr egészen szomorúnak látszott. A szeme miatt. Az emberek mindig a szemükben a legszomorúbbak.

- Te nagyon érzékeny gyermek vagy, kis Mohammedem. Ezért különbözöl egy kicsit a többiektől... - Mosolygott. - Manapság nem az érzékenységbe halnak bele az emberek.

Arabul beszélgettünk, más nyelven ez nem jön ki olyan jól.

- Hamil úr! Bandita volt az apám, és mindenki úgy fél tőle, hogy még beszélni se mer róla?

- Nem, nem, dehogyis, Mohammed. Soha semmi effélét nem hallottam.

- És mit hallott, Hamil úr?

Lehunyta a szemét, és sóhajtott.

- Semmit.

- Semmit?

- Semmit.

Mindig ez lett a vége. Semmi.

Vége volt a leckének, és Hamil úr Nizzáról kezdett beszélni, azt szerettem a legjobban. Amikor a bohócokról mesél, akik az utcákon táncolnak, meg a vidám óriásokról, akik szekéren ülnek, otthon éreztem magam. És szerettem a mimózaerdőket is, amik vannak ottan, meg a pálmaligeteket, és vannak ott tiszta fehér madarak is, akik úgy csapkodnak a szárnyukkal, mintha tapsolnának, olyan boldogok. Egyszer rábeszéltem Mojset meg egy másik kiskrapekot, akit máshogy hívtak, hogy menjünk el gyalog Nizzába, és éljünk ottan a mimózaerdőben, a vadászterületeinkből. Reggel elindultunk, és el is mentünk a Pigalle térig, de ott nagyon megijedtünk, mert már nagyon messze voltunk hazulról, és visszafordultunk. Rosa mama azt hitte, megőrül, de mindig azt mondja, ha ki akarja fejezni magát.

Tehát, amint azt bátorkodtam, amikor a Katz doktornál tett látogatás után hazaértem Rosa mamával, otthon találtuk N'Da Amédée urat, a legelegánsabb embert, akit csak el tudok képzelni. Párizs összes négere közül ő a legnagyobb skrici és selyemfiú, és azért jár Rosa mamához, hogy levelet írasson a családjának. Senki másnak nem akarja elárulni, hogy nem tud írni. Rózsaszín selyemöltönyt viselt, amihez hozzá is lehetett érni, és rózsaszín kalapot rózsaszín inggel. A nyakkendő is rózsaszín volt, és ez a viselet figyelemre méltóvá tette. Nigerből jött a nyakunkra, ami egyike az ő számos országuknak odalenn, Afrikában, és a saját erejéből lett valaki. Folyton mondogatta is: „A magam erejéből lettem valaki”, az öltönyével és a gyémántos gyűrűvel az ujjain. Minden ujjára volt neki, és amikor beleölték a Szajnába, levágták az ujjait a gyűrűk végett, mert ez egy leszámolás volt. Azért mondom el most mindjárt, hogy később megspóroljam az izgalmakat. Amíg élt, az övé volt a legjobb huszonöt méter járda a Pigalle-on, és manikűrösnél ápoltatta a körmét, ami szintén rózsaszín volt. Ja, és mellénye is volt, el is felejtettem. Folyton a bajuszát simogatta az ujjá hegyével, de olyan finoman, mintha kedveskedni akart volna neki. Mindig hozott egy kis enivalót ajándékba, bár Rosa mama jobb szerette a parfümöt, mert félt, hogy még jobban elhízik. Sose volt büdös, csak sokkal később. Szóval, a parfüm volt a legjobb ajándék Rosa mamának, és egy rakás üveggel volt neki, de én sohasem értettem, miért főleg a füle mögé teszi a parfümöt, mint borjúnak a petrezselymet. N'Da Amédée úr, a szóban forgó néger azért volt analfabéta, mert túl hamar lett valaki, és így nem járhatott iskolába. Itt most nem akarok belemenni a történelembe, de a négerek sokat szenvedtek, és ha lehet, meg kell érteni őket. Hát azért íratta N'Da Amédée úr Rosa mamával a leveleit, amit aztán elküldött a szüleinek Nigerbe, akiknek tudta a nevét. A fajgyűlölet szörnyű volt nekik ottan, míg aztán jött a forradalom, rezsimjük lett, és abbahagyták a szenvedést. Ami engem illet, nekem eddig nem volt panaszom a fajgyűlöletre, úgyhogy nem tudtam, mire kell felkészülnöm. Na de a négereknek biztos van más hibájuk is.

N'Da Amédée úr leült az ágyra, amin akkor aludtunk, ha nem voltunk többen, mint hárman-négyen, ha többen voltunk, Rosa mamával aludtunk. Vagy pedig állva maradt, és az egyik lábát feltette az ágyra, hogy elmagyarázza, mit kell Rosa mamának írásban elmondani a szüleinek.

Beszéd közben N'Da Amédée úr hadonászott, és felizgatta magát, sőt a végén komolyan begorombult, és dühbe gurult, nem mintha mérges lett volna, hanem sokkal többet szeretett volna elmondani a szüleinek, mint amit tudott az ő földszintes szavaival. Mindig úgy kezdődött, hogy drága és tiszteletreméltó apám, és aztán bepörgött, mivel tele volt csodálatos dolgokkal, amikre nincs kifejezés, és így benne maradtak a szívében. Nem voltak meg az eszközei, pedig aranyba és gyémántba foglalta volna minden szavát. Rosa mama olyan leveleket írt neki, amelyekben N'Da Amédée úr a saját erejéből tanulmányokat végzett, hogy közmunka-vállalkozó váljon belőle, gátakat építsen, és hazája jötevője legyen. Amikor felolvasta neki, odavolt a gyönyörűségtől. Rosa mama hidakat és utakat is építtetett vele, meg mindent, ami kell. Örült, hogy N'Da Amédée úr boldog volt, amikor meghallotta, amiket a leveleiben csinált, és mindig tett pénzt is a borítékba, hogy még igazabb legyen. El volt ragadtatva abban a Champs-élyés-i vagy talán még olyanabb öltönyében, és később Rosa mama azt mondta, hogy amikor hallgatta, olyan volt a szeme, mint az igazi hívőé, és az afrikai négerék, merthogy máshol is vannak, még mindig a legjobbak a műfajban. Az igazi hívők, azok olyan egyének, akik hisznek Istenben, mint Hamil úr, aki folyton Istenről beszélt nekem, és elmagyarázta, hogy ezek olyan dolgok, amiket fiatalon kell megtanulni, amikor még mindent meg tud tanulni az ember.

N'Da Amédée úr nyakkendőjében volt egy gyémánt, és csillogott. Rosa mama azt mondta, hogy az egy igazi gyémánt, nem pedig hamis, mint hinné az ember, mert fő az óvatosság. Rosa mama anyai nagyapja a gyémántszakmában volt, és őtől örökölte a tudományt. A gyémánt N'Da Amédée úr arca alatt volt, ami szintén csillogott, de nem ugyanabból az okból. Rosa mama sose emlékezett, mit mondott a legutolsó levelében a szüleinek Afrikába, de nem számított, azt mondta, hogy minél kevesebbje van az embernek, annál több mindenben akar hinni. N'Da Amédée úr különben se szőrözött, mindegy volt neki, csak a szülei boldogok legyenek. Néha meg is feledkezett a szüleiről, és saját magának sorolta, mi minden volt már, és mi minden lesz még. Soha életemben nem találkoztam senkivel, aki így tudott volna beszélni magáról, mintha mindez lehetséges volna. Üvöltött, hogy mindenki tiszteli, és ő a király. Igen, azt ordította: „én vagyok a király”, Rosa mama meg írásra fordította hidakkal, gáttal meg mindennel. Utána azt mondta, hogy N'Da Amédée úr teljesen mesüge, ami zsidóul azt jelenti, bolond, de hogy veszélyes bolond, tehát rá kell hagyni, mert megbánthatja az ember. Állítólag ölt már embert, de az néger belügy volt, és azoknak nem is volt személyazonosságuk, mert nem franciák, mint az amerikai négerék, és a rendőrség csak azokkal törődik, akiknek van egzisztenciájuk. Egyszer meg kellett verekednie az algériaiakkal vagy a korzikaiakkal, és Rosa mama kénytelen volt olyan levelet írni a szüleinek, amilyennek senki sem örül. Nem kell azt képzelni, hogy a skriciknek nincs meg éppúgy a maguk baja, mint bárki másnak.

N'Da Amédée úr mindig két testőrrel jött, mivel nem volt valami biztos, és védelmezni kellett. Ezekre a testőrökre az utolsó fillérjét is rábízta volna az ember, olyan ocsmány pofájuk volt, és olyan ijesztőek voltak. Az egyik bokszoló volt, és úgy szétverték a pofáját, hogy minden arrébb ment a helyéről, az egyik szeme nem állt a helyzet magaslatán, az orra szétmázolva, és a szemöldökéből ki volt szakadva a szemöldök, mert a bíró mindig félbeszakította a küzdelmet, és a másik szeme se nagyon találta a helyét, mintha attól, hogy az egyiket bevették, a másik ugrott volna ki. De ökle, az volt, és ezzel nem ért véget, volt neki karja is, olyan, amilyennel ritkán találkozik az ember. Rosa mama azt mondogatta, hogy ha az ember sokat álmodik, gyorsabban nő, hát a Boro úr ökle egész életében álmodhatott, olyan hatalmas volt.

A másik testőrnek még érintetlen volt a képe, de elég baj az. Én nem szeretem az olyanokat, akiknek folyton változik, és mindenfele szétfut az arcuk, és minden alkalommal más a pofájuk. A csontja velejéig hazug disznó, ezt szokták az ilyenre mondani, és persze, biztos megvan rá a jó oka, mert kinek nincs, és mindenki szeret elbújni, de ennek isten bizony úgy megvolt

hamisítva a képe, hogy az embernek rögtön égnek állt a haja, ha csak rá gondolt, mit akarhat eltítkolni. Értik, mire gondolok.

Ráadásul folyton mosolygott rám, és az ugyan nem igaz, hogy a négerek gyerekeket kennek a kenyerükre, az dajkamese, de mindig az volt az érzésem, hogy gusztusa van rám, és ezek mégiscsak kannibálok voltak odalenn Afrikában, ezt nem lehet levakarni róluk. Amikor elmentem mellette, elkapott, a térdére ültetett, és azt mondta, hogy neki is van egy ugyanolyan idős kislánya, mint én, és még indiánfelszerelést is vett neki, amire én mindig is vágytam. Szemét egy alak volt, nincs mese. Talán volt benne valami jó is, mint mindenki, ha az ember alaposan utánanézik, de én majréztam tőle, a szeme sosem állt ugyanúgy kétszer egymás után. Ezt biztosan ő is tudta, mert egyszer még amerikai mogyorót is hozott nekem, annyira tudott hazudni. Az amerikai mogyoró az égvilágon semmit sem jelent, összeviszva egy frank. Ha azt hitte, hogy ettől a barátja leszek, hát tévedett, én mondom. Csak azért mesélem el ezt a részletet, mert megint tőlem független körülmények között jött rám egy dühroham.

N'Da Amédée úr mindig vasárnap diktálta le magát. A nők vasárnap nem strikkelnek, így írja elő a keresztényi engedmény, és ilyenkor mindig volt nálunk egy-kettő, a gyerekekért jöttek, hogy elvigyék levegőzni valamelyik térre, vagy ebédelni. Állítom, hogy azok a nők, akik strikkelnek, néha a legjobb anyák a világon, mert ez egy kis változatosság nekik a kliensek után, meg aztán egy kiskrapek, az értelmet ad a jövőjüknek. Vannak persze olyanok is, akik köd előtt, köd után, tojnak az ember fejére, de hát meg is halhattak, és lehet, hogy van mentségük. Néha csak másnap délben hozzák vissza a kölküket, hogy minél tovább együtt legyenek a műszak előtt. Vasárnap tehát csak az állandóra levő kiskrapekok voltak otthon, főleg én és Banania, aki már egy éve nem fizetett, de köpött rá, és teljesen otthon érezte magát. Ott volt Mojse is, de ő már ki volt adva egy zsidó családnál, akik csak abban akartak biztosak lenni, hogy nincs neki semmi örökletese, amint már bátorkodtam, mert mielőtt szeretni kezdünk egy kölköt, legelőször is erre kell gondolnunk, ha az ember nem akar később ráfaragni. Katz doktor kiállított neki egy igazolványt, de ezek az emberek nem akartak zsákmacskát venni. Banania még a mindennaposnál is boldogabb volt, mert nemrég fedezte fel a fütyijét, és most először történt vele valami. Én mindenféle izét tanultam, amiből abszolúte semmit nem értettem, de Hamil úr saját kezűleg írta le őket, és különben sincs jelentősége. Még most is fel tudom mondani, mert ő örülne neki: *elli habb allah la ibri ghirhu, szubhan ad daim lá dzsazul...* Azt jelenti, hogy aki Istent szereti, nem vágyik semmi másra... Én sokkal többre vágytam, de Hamil úr belém nevelte a vallásomat, hogy jusson eszembe még akkor is, ha a halál bekövetkeztéig Franciaországban maradok, mint maga Hamil úr, hogy van egy saját hazám, és ez is többet ér a semminél. A hazám Algéria vagy Marokkó vagy valami hasonló lehetett, igaz, igazolvány terén sehol sem szerepeltem, de Rosa mama biztos volt benne, és ő igazán nem a saját szakállára neveli az embert arabnak. Azt is mondta, hogy öneki nem számít, amikor az ember szarban van, mindenki egyenlő, és attól, hogy a zsidók meg az arabok egymás pofájára másznak, még nem kell azt hinni, hogy a zsidók meg az arabok különböznek egymástól, és épp a testvériség miatt van az egész, kivéve talán a németeknél, ahol mindig többről van szó. El is felejtettem, hogy Rosa mama egy nagy portrét őrzött Hitler úrról az ágya alatt, és amikor boldogtalan volt, és már azt se tudta, melyik szenthez imádkozzon, előszedte a képet, elnézegette, és mindjárt jobban érezte magát, egy nagy gonddal mégiscsak kevesebb.

Rosa mamának mint zsidónak a mentségére elmondhatom, szent asszony volt. Igaz, hogy mindig azt zabáltatta velünk, ami a legkevesebbe került, és azzal a rohadt ramadánal meg éppenséggel az agyamra ment. Hús napig nem kajálhattam, képzelhetik, és ez öneki maga volt az égi manna, sugárzott a képe, amikor jött a ramadán, és nem ehettem a *gefillte fisch*-ből, amit ő maga készített. A mások vallását tiszteletben tartotta, a fene vigye el, de ő sonkát evett, én láttam. Amikor megmondtam neki, hogy tilos neki a sonka, körberöhögött, és kész.

Ramadánkor ujjongott, és én kénytelen voltam egy másik kerületben levő fűszerüzlet kirakatából újítani, ahol nem ismertek mint arabot.

Tehát vasárnap volt nálunk, és Rosa mama az egész délelőttöt átsírta, voltak ilyen érthetetlen napjai, amikor folyton sírt, nem volt szabad az agyára menni, mert ezek voltak a legszebb percei. Most jut eszembe, a kis vietnami reggel kapott egyet a seggére, mert valahányszor csöngettek, az ágy alá bújt; három év alatt, amióta senkije se volt, hússzor költözött új családba, és már tényleg elege volt belőle. Nem tudom, mi lett vele, de egyszer meglátogatom. A csöngetés egyébként senkinek se tett jót nálunk, mert mindig féltünk, hogy egyszer kiszáll a Gyámhatóság. Rosa mamának annyi hamis irata volt, amennyit akart, össze volt szervezkedve egy zsidó barátjával, aki amióta csak élve visszajött, mással se foglalkozott a jövő végett. Nem emlékszem, mondtam-e már, de Rosa mamát egy rendőrfelügyelő is védelmezte, akit ő nevelt, mert az anyja azt mondta, hogy fodrásznő vidéken. De mindig vannak irigy emberek, és Rosa mama attól félt, hogy feljelentik. Meg aztán egy reggel hat órakor csengetés ébresztette fel hajnalban, és elvitték egy kerékpárstadionba, onnan meg egy zsidóotthonba, Németországba. Na, hát erre föl állított be N'Da Amédée úr a két testőrével, hogy levelet írasson, és az egyiknek olyan velejéig rohadt disznó külseje volt, hogy senki se tudta lenyelni. Nem tudom, miért pikkeltem rá, de azt hiszem, azért, mert már kilenc- vagy tízéves voltam, és már nekem is kellett valaki, akit utálhatok.

N'Da Amédée úr az egyik lábát az ágyra tette, és volt egy nagy szivarja, amivel mindenhová odahamuzott, függetlenül a kártól, és rögtön közölte a szüleivel, hogy nemsokára visszamegy Nigerbe, gazdagon és tisztelettel övezve. Ahogy most visszagondolok rá, úgy érzem, maga is elhitte, amit mondott. Sokszor észrevettem, hogy az emberek a végén el is hiszik, amit mondanak, enélkül élni se tudnának. Nem filozófiából mondom, tényleg így gondolom.

Azt el is felejtettem megmondani, hogy a rendőrfelügyelő, aki kurvagyerek volt, minderről tudott, és mindent elnézett. Néha el is jött, és megpuszilta Rosa mamát, de a lelkére kötötte, hogy tartsa a pofáját. Ezt Hamil úr úgy fejezi ki, hogy minden jó, ha a vége jó. Csak azért mondom, hogy legyen egy kis jókedv is benne.

Miközben N'Da Amédée úr beszélt, a bal oldali testőre egy fotelban ült, és a körmét reszelte, miközben a másik nem figyelt oda. Ki akartam menni pisilni, de a másik testőr, a szóban forgó, útközben elkapott, és a térdére ültetett. Rám nézett, rám mosolygott, még a kalapját is hátratólta, és ilyesmi beszédet intézett hozzám:

- A fiamra emlékeztetsz, kis Momóm. Nizzában nyaral az anyukájával a tengerparton, és holnap jönnek haza. Holnap lesz a gyerek születésnapja, ezen a napon született, és kap egy biciklit. Gyere el, amikor csak akarsz, játszhatsz vele.

Fogalmam sincs, mi jött rám, de már évek óta nem volt apám vagy anyám, még bicikli nélkül sem, ez meg itt az agyamra megy, hát értik, mit akarok mondani. Na jó, *insallah*, persze, ez nem igaz, csak azért mondom, mert jó muzulmán vagyok. Teljesen felkavart, és valami iszonyúan berágtam. Belülről jött, onnan a legrosszabb. Amikor kívülről jön, seggberúgásokkal, még mindig olajra lehet lépni. De belülről lehetetlen. Amikor rám jön, szeretnék kirohanni, és soha többé sehová se visszajönni. Olyan, mintha lakna bennem valaki. Rám jön az üvöltözés, a földhöz vágom magam, verem a fejem, hogy kijöjjön, de lehetetlen, nincs lába, az embernek sosincs lába belül. Jólesik beszélnem róla, na, mintha egy kicsit kijött volna. Értik, mit akarok mondani.

Na, amikor kikerültem, és mind elmentek, Rosa mama rögtön elcipelt Katz doktorhoz. A frász kitörte az ijedtségtől, és azt mondta neki, hogy tele vagyok örökletes jelekkel, és még képes vagyok fogni egy kést, és álmában megölni. Fogalmam sincs, miért félt Rosa mama folyton,

hogy álmában megölik, attól még nyugodtan alhat. Katz doktor dühbe gurult, és azt kiabálta neki, hogy én olyan szelíd vagyok, mint a bárány, szégyellheti magát, hogy ilyesmit mond. Nyugtatókat írt fel neki, és kézen fogva hazamentünk, és éreztem, hogy egy kicsit zavarban van, amiért ok nélkül bevádolt. De hát meg kell őt érteni, mert nem maradt neki más, csak a pusztá élete. Az emberek jobban ragaszkodnak az életükhöz, mint bármi máshoz, és röhögnöm kell rajtuk, ha arra gondolok, mennyi szép dolog van a világon.

Otthon teletömte magát nyugtatókkal, és az egész estét azzal töltötte, hogy mereven bámult maga elé, és boldogan mosolygott, mert semmit sem érzett. Nekem sose adott belőle. Ez a nő rendesebb volt, mint bárki, ezt a példát akár most rögtön alátámaszthatom. Vegyük Sophie asszonyt, ő is kurvagyerek-bömböldét tart fent a Surcouf utcában, vagy ott van a grófné Barbésban, akit azért hívnak így, mert özvegy Grófné, ezek sokszor tíz kölyköt is odavesznek napközbenre, és legelőször is mit csinálnak, teletömik őket nyugtatókkal. Rosa mama ezt biztos forrásból tudta, egy afrikai portugál nőtől, aki a Truanderie-n strikkelt, és olyan nyugalmi állapotban vette ki a fiát a grófnétól, hogy az nem tudott megállni a lábán, mert folyton elesett. Ha talpra állították, újra megint elesett, és órákon keresztül lehetett így játszani vele. De Rosa mamával épp ellenkező volt a helyzet. Ha elkezdünk elevenek lenni, vagy olyan kiskrapekok voltak ott napközbenre, akik komolyan be voltak csavarodva, mert ilyen is akad, hát magát tömte tele nyugtatóval. Akkor aztán ricsajozhattunk, egymás pofájára mászhattunk, magasról tojt az egészre. Kénytelen voltam én rendet teremteni, és szívesen is csináltam, mert ettől fölöttesebb lettem. Rosa mama ott ült középen a foteljában, egy gyapjúronggyal a hasán, benne egy termoforral, feje egy kicsit lekonyult, és kedves mosollyal nézett ránk, néha még integetett is egy kicsit, mintha egy elrobogó vonat lennénk. Ilyenkor semmit sem lehetett kezdeni vele, és én irányítottam a parádét, nehogy felgyújtsák a függönyt, mert ez az első, amit az ember felgyújt fiatalkorában.

Egyetlen dolog tudta egy kicsit felrázni Rosa mamát, amikor be volt nyugtatózva: ha csöngettek. A frász kitörte, úgy félt a németektől. Régi mese, benn volt az összes újságban, hát nem fogok minden részletre kiterjedni, de Rosa mama sose tudta összeszedni magát belőle. Néha azt hitte, hogy még most is érvényes, főleg éjjel közepén, olyan egyén volt, aki előtt még ott állt az egész múlt. Maguk most azt gondolják, hogy ez napjainkban tök hülyeség, rég volt, fátylat rá, de a zsidók nagyon okoskodók, főleg, ha kiirtották őket, és ezek jönnek elő a legtöbbször. Gyakran beszélt nekem nácikról meg SS-ekről, és én egy kicsit sajnálom, hogy későn születtem, és nem ismertem meg a nácikat meg az SS-eket teljes menetfelszerelésben, mert akkor legalább tudta az ember, hogy miért. Most viszont nem lehet tudni.

Csuda vicces volt, mennyire félt Rosa mama a csöngetéstől. A legjobb időpont erre kora reggel volt, amikor még lábujjhegyen járt a nap. A németek korán kelők, és az egész napból a kora reggelt szeretik a legjobban. Valamelyikünk felkelt, kiment a folyosóra, és megnyomta a csengőt. Jó hosszan, hogy meglegyen a hatás. Hú, mit összeröhögtünk! Azt nem lehet elmondani. Rosa mama akkoriban már kilencvenöt kilónál tartott, nahát, úgy ugrott ki az ágyból, mint egy hülye, és egy fél emeletet gurult lefelé, addig meg sem állt. Mi meg feküdtünk, és úgy csináltunk, mintha aludnánk. Amikor látta, hogy nem a nácik jöttek, iszonyúan bepörgött, és lekurvagyerekezett bennünket, amiben mindig volt igazság. Ott állt egy darabig, csodálkozó képpel, meg a hajcsavarjaival az utolsó pár szál hajában, ami még maradt neki a fején, először azt hitte, hogy álmodta, és egyáltalán nem is volt csöngetés, hogy nem kívülről jött. De valamelyikünk majdnem mindig elröhögte magát, és amikor megértette, hogy áldozatul esett, szabadjára engedte a dühét, vagy pedig sírni kezdett.

Nekem az a véleményem, hogy a zsidók ugyanolyan emberek, mint a többiek, de azért nem szabad haragudni rájuk.

Sokszor fel sem kellett kelniük, hogy megnyomjuk a csengőt, mert Rosa mama egyedül is boldogult. Hirtelen felébredt, felült arra a kimondhatatlanul nagy fenekére, hallgatózott, aztán kiugrott az ágyból, felvette a kedvenc sálját, a lilásrózsaszínűt, és kiszaladt. Meg se nézte, van-e ott valaki, mert belül tovább csöngött neki, ott a legrosszabb. Néha csak néhány lépcsőt, vagy egy emeletet bukfencezett, de néha elment egész a pincéig, mint legelőször, amint azt bátorkodtam.

Eleinte még azt hittem, hogy kincset dugott el a pincében, és a tolvajoktól való féltében ébredt fel. Mindig arról álmodtam, hogy valahol biztos helyen van egy titkos kincsem, és valahányszor szükségem van, felfedezem. Szerintem, ha biztos helyen van, és valóban az ember tulajdona, akkor a kincsnél nincs jobb a mezőnyben. Kifigyeltem, hova rejti Rosa mama a pincekulcsot, és egyszer lementem megnézni. Semmit se találtam. Bútorok, egy bili, szardínia, gyertya, szóval egy csomó olyan izé, ami akkor kell, ha ott akar aludni valaki. Meggyújtottam egy gyertyát, és jól körülnéztem, de csak falak voltak, vicsorító téglákkal. Egyszer csak zajt hallottam, és a frász kitört, de csak Rosa mama volt az. A bejáratnál állt, és nézett rám. Nem volt mérges, ellenkezőleg, inkább büntudatos, mintha neki kéne bocsánatot kérni.

- Senkinek se kell beszélni róla, Momo. Add ide!

Odatartotta a kezét, elvette a kulcsot.

- Mi ez itten, Rosa mama? Miért jár ide néha még éjszaka is? Ez micsoda?

Egy kicsit megigazgatta a szemüvegét, és mosolygott.

- Ez a pótlakásom, Momo. Na, gyere.

Elfújta a gyertyát, aztán kézen fogott, és felmentünk. Utána leült a foteljába, a szívét tapogatta, mert mindig sírba vitte a hat emelet.

- Esküdj meg Momo, hogy soha senkinek nem beszélsz róla.

- Esküszöm, Rosa mama.

- *Kharem?*

Ez náluk azt jelenti, esküszöm.

- *Kharem.*

Erre elnézett a fejem fölött, mintha a messzibe látna, előre meg hátra, és azt suttogetta:

- Ez az én zsidó rejtekhelyem, Momo.

- Ja, akkor jó.

- Érted?

- Nem, de nem számít, megszoktam.

- Oda bújok el, amikor félek.

- Amikor mitől félsz, Rosa mama?

- A félelemhez nem kell ok, Momo.

Ezt aztán sose felejttem el, mert ennél igazabb dolgot sose hallottam.

Gyakran beültem a Katz doktor várótermébe, mivel Rosa mama sokszor mondogatta, hogy ez egy olyan férfi, aki jót tesz az embernek, de én nem éreztem semmit. Talán nem maradtam elég sokáig. Tudom, hogy sok jótévő ember van a világon, de nem folyton teszik a jót, ki kell fogni. Nincsenek csodák. Katz doktor eleinte kijött, és megkérdezte, nem vagyok-e beteg, de aztán megszokta, és békén hagyott. Különbözik a fogászoknak is van várótermük, de ők csak a fogakat gyógyítják. Rosa mama azt mondta, hogy Katz doktor az általános orvostanért él, és tényleg voltak nála mindenfélék, zsidók persze, mint mindenütt, észak-afrikaiak, hogy azt ne mondjam, arabok, négerok és különböző betegségek. Biztos volt nála egy csomó nemi betegség is, a vendégmunkások miatt, akik elkapják, mielőtt Franciaországba jönnek, hogy aztán itt élvezzék a társadalombiztosítást. A nemi betegek nem fertőzők nagy nyilvánosság előtt, és Katz doktor fogadta őket, de a diftériát, a skarlátot, a kanyarót meg hasonló disznóságokat tartsa mindenki otthon, azokat nem volt szabad behurcolni. Csakhogy a szülők nem mindig tudták, hogy mi az ábra, és egyszer vagy kétszer influenzát, egyszer meg szamárköhögést kaptam, amik nem nekem voltak címezve. De azért mindig elmentem megint. Nagyon szerettem ott ülni a váróteremben, és várni valamit, és amikor az orvosi szoba ajtaja kinyílt, és tiszta fehérbe öltözve kijött Katz doktor, és odajött megsimogatni a fejem, akkor jobban éreztem magam, és erre való az orvostudomány.

Rosa mama sokat rágta magát az egészségem miatt, sokszor mondta, hogy koraérettségi zavarok támadtak meg, és azt is megkaptam, amit ő az emberi nem közellenségének nevezett, és ami naponta többször is felállt. A koraérettség után a nagybácsik vagy nagynénik aggasztották a legjobban, mert ha az igazi szülők meghaltak autóbalesetben, a rokonok nem akartak igazából törődni a sráccal, de a Gyámhatóságnak sem akarták adni őket, nehogy azt higgyék a környéken, hogy nincs szívük. Ilyenkor hozzánk jöttek, főleg, ha a gyerek le volt taglózva. Rosa mama azt nevezte letaglózott gyerekeknek, amikor a gyereket letaglózta a csapás, amint már a nevében is benne van. Ez azt jelenti, hogy az égvilágon semmivel sem törődik az életben, és apátiás lesz. Ennél rosszabb dolog nem érhet egy kiskrapekot, kivéve a többit.

Ha néhány napra vagy hétközbenre hoztak egy újat, Rosa mama alaposan megvizsgálta, de főleg, hogy nem letaglózott-e. Grimaszolt neki, hogy megijessze, vagy pedig felvett egy kesztyűt, aminek minden ujja egy paprikajancsi volt, az mindig megneveltette azokat a kiskrapekokat, akik nem voltak letaglózva, de a többiek, azok tisztára mintha nem a földön járnának, ezért is nevezik őket apátiásnak. Rosa mama nem vehette fel őket, az olyan munka, amire minden pillanatban oda kell figyelni, neki meg nem volt hozzá segítsége. Egyszer egy marokkói nő, aki a Gouette d'Oron strikkelt egy kupiban, ott hagyott neki egy letaglózott kiskrapekot, aztán fogta magát, és meghalt, a címét se hagyta meg. Rosa mama kénytelen volt továbbadni egy szervnek hamis iratokkal, amik igazolták, hogy a világon van, de ebbe belebetegedett, mivel nincs szomorúbb dolog mint a szerv.

Még az egészséges kiskrapekokkal is volt kockázat. Nem lehet rákényszeríteni az ismeretlen szülőket, hogy vegyék vissza a kölküket, ha nincs ellenük törvényes bizonyíték. Nincs rosszabb egy mivoltából kivetőzött anyánál. Rosa mama tudta is, hogy az állatoknál sokkal jobbak a törvények, és hogy náluk direkt veszélyes örökbe fogadni egy kiskrapekot. Ha később az igazi anya jön, és bele akar szarni a levesbe, mert látja, hogy boldog a gyerek, hát joga van hozzá. Ezért nincs jobb a hamis iratoknál, és ha az a kurva két évvel később úgy gondolja, hogy a kölke boldog másoknál, és be akarja gyűjteni, hogy megkapja, a szabályos hamis iratokkal nem lehet megtalálni a krapekot, és esetleg megúszhatja.

Rosa mama sokszor mondta, hogy az állatoknál ez sokkal jobban van, mint minálunk, mert náluk a természet törvényei uralkodnak, főleg az anyaoroszlánoknál. Ki nem fogyott az anyaoroszlánok dicséretéből. Mikor lefeküdtem, elalvás előtt néha becsöngettetem, kimentem ajtót nyitni, és ott állt egy anyaoroszlán, be akart jönni, hogy megvédelmezze a kicsinyeit. Rosa mama azt mondta, hogy az anyaoroszlánok erről híresek, és inkább a halál, de nem hátrálnak meg. Ez a dzsungel törvénye, és ha az anyaoroszlán nem védené meg a kicsinyeit, senki se bízna benne.

Majd minden éjszaka előhívtam az anyaoroszlánomat. Bejött, felugrott az ágyra, és megnyalta az arcunkat, mivel a többieknek is szükségük volt rá, és én voltam a legidősebb, nekem kellett törődnöm velük. Csakhogy az oroszlánoknak rossz hírük van, mert nekik is csak táplálkozniuk kell, mint mindenki másnak, és amikor bejelentettem a többieknek, hogy mindjárt bejön az anyaoroszlánom, iszonyú ricsaj támadt, még Banania is üvöltött, pedig Isten a megmondhatója, hogy ő aztán tojt a világra, olyan közismerten jó természete volt. Nagyon szerettem Bananiát, egy francia család vette magához, akiknél volt hely, és egyszer majd meglátogatom.

Rosa mama végül megtudta, hogy míg ő alszik, én egy anyaoroszlánt hívok vendégségbe. Tudta, hogy ez nem igaz, és csak álomban vannak ott a természet törvényei, de a rendszere egyre idegebb és idegebb lett, és arra a gondolatra, hogy vadállatok vannak a lakásban, éjszaka rémlátomásai támadtak. Üvöltve riadt fel, mert nekem álmom volt, de neki lidércnyomás, és mindig azt mondta, hogy minél öregebb az ember, annál lidércebb az álma. Két teljesen különböző anyaoroszlánt képeltünk magunknak, de hát ilyen az élet.

Fogalmam sincs, általában jól álmodhatott Rosa mama. Nem tudom, mire jó visszafelé álmodni, és az ő korában már nem tudott előre álmodni. Talán a fiatalságáról álmodott, amikor még szép volt, és nem volt közérzete. Nem tudom, mit csináltak a szülei, de azt Lengyelországban. Ott kezdett el strikkolni, és aztán Párizsban, a Fourcy utcában, a Blondel utcában, a Cygnes utcában és mindenfelé, aztán megjárta Marokkót és Algériát. Elfogultság nélkül, jól beszélt arabul. Még az Idegenlégiót is megjárta Szidi Bel Abbeszban, de amikor visszajött Franciaországba, a dolgok rosszra fordultak, mert meg akarta ismerni a szerelmet, és a hapsi elszedte tőle az összes spórolt pénzét, és feljelentette a francia rendőrségen mint zsidót. Itt mindig megállt, amikor erről beszélt, azt mondta: „Hol vannak azok az idők”, mosolygott, és ez egy szép perc volt jelenleg az életében.

Amikor visszajött Németországból, még néhány évig strikkelt, de ötven után hízni kezdett, és már nem volt elég étvágygerjesztő. Tudta, hogy a strikkes nők nagyon nehezen tudják megtartani a gyerekeiket, mert ezt erkölcsi okból tiltja a törvény, és az az ötlete támadt, hogy miért ne nyisson egy szülőtlenpenziót a görbén született kiskrapekoknak. Mifelénk bömböldének nevezik az ilyet. Olyan szerencséje volt, hogy így nevelt fel egy rendőrfelügyelőt, aki kurvagyerek volt, és védelmezte őt, de Rosa mama most már hatvanöt éves volt, és akármikor utolérhette. Főleg ráktól félt, azzal nincs mese. A szemem előtt ment tönkre, és néha csöndben néztük egymást, és együtt féltünk, mert nem volt más egyebünk a világon. Így aztán más se kellett neki az ő állapotában, mint egy elszabadult anyaoroszlán a lakásban. Kényelmesen elhelyezkedtem, nyitott szemmel vártam a sötétedésben, jött az anyaoroszlán, mellém feküdt, és megnyalta a képem, és senkinek se szólt egy árva szót sem. Amikor Rosa mama felriadt, bejött, és világosságot teremtett, látta, hogy nyugton fekszünk. De benézett az ágyak alá is, ami nevetséges, ha az ember arra gondol, hogy semmi se történhetett meg vele kevésbé, mint egy oroszlán, ugyanis Párizsban, hogy úgy mondjam, nincs is belőle, mivel a vadállatok csak a természet ölen élnek.

Ekkor jöttem rá, hogy kicsit hangyás. Elég baja volt az életben, és most kellett fizetnie érte, mert az életben mindenért fizetni kell. Még Katz doktorhoz is elcipelt, és azt mondta neki, hogy vadállatokat tanyáztatok a lakásban, és ez biztos annak a jele. Én rögtön megértettem, hogy valami van közte és Katz doktor között, amiről nem szabad beszélni előttem, de fogalmam se volt, micsoda, és miért fél Rosa mama.

- Doktor úr, ez valami vad dolgot fog csinálni, nyakamat rá.

- Ne beszéljen butaságot, Rosa asszony. Nincs mitől tartania. A mi kis Momónk maga a szelíd-ség. Ez nem betegség nála, és higgyen egy öreg orvosnak, nem a betegségek a legnehezebben gyógyítható dolgok.

- Akkor meg miért van folyton oroszlánokkal tele a feje?

- Először is nem oroszlán, hanem anyaoroszlán. - Katz doktor mosolygott, és adott egy mento-los cukrot. - Szóval anyaoroszlán. És mit csinálnak azok az anyaoroszlánok? Védelmeszik a kicsinyeket.

Rosa mama sóhajtott.

- Nagyon jól tudja, doktor úr, mitől félek én.

Katz doktor vörösre mérgesedett.

- Hallgasson, Rosa asszony. Maga teljesen tudatlan. Nem ért ezekhez a dolgokhoz, és össze-vissza képzelődik. Ezek középkori babonák. Ezt már ezerszer mondtam, kérem, hallgasson.

Még akart valamit mondani, de akkor rám nézett, aztán felállt és kitéssékelt. Kénytelen voltam hallgatózni.

- Doktor úr, én úgy félek, hogy örökletes.

- Na, most már igazán elég, Rosa asszony. Először is, milyen mesterséget űzött az a szegény asszony, még azt sem tudhatja, ki volt az apa. És különben is, már elmagyaráztam, hogy az semmit se jelent. Ezer más tényező is közrejátszik. De az nyilvánvaló, hogy a gyerek nagyon érzékeny, és szeretetre van szüksége.

- Akkor se nyalogathatom meg minden este a képét, doktor úr. Csak tudnám, honnan veszi ezeket a dolgokat? És miért nem akarták felvenni az iskolába?

- Azért, mert maga olyan születési bizonyítványt csinált neki, ami a legkevésbé sem vette figyelembe a valóságos életkorát. Maga nagyon szereti ezt a gyereket.

- Csak félek, hogy elveszik tőlem. Egyébként tényleg nem lehet semmit se rábizonyítani. Egy darabka papírra írom föl, meg a fejemben tartom, mert a lányok mindig félnek, hogy kitudódik. Azok a prostituáltak, akik rossz erkölcsűek, az apajog elvesztése miatt nem nevelhetik a gyerekeiket. Ezzel évekig sarokba szoríthatják és zsarolhatják őket, mindent elvállalnak, csak a kölküket el ne veszítsék. Vannak skricik, akik kész selyemfiúk, mert manapság már senki se végzi rendesen a munkáját.

- Rendes nő maga, Rosa asszony, felírok magának nyugtatót.

Semmi újat nem tudtam meg. Még világosabb lett, mint azelőtt, hogy Rosa mama titkol előttem valamit, de nem érdekelt túlságosan. Minél többet tudsz, annál rosszabb. Haverom a Böhöm, aki szintén kurvagyerek volt, azt mondta, hogy nálunk természetes a titokzatosság, a nagy számok törvénye miatt. Azt mondta, hogy ha egy nőt, aki jól csinálja a dolgokat, születési baleset ér, és úgy határoz, hogy megtartja, azt könnyen utolérheti egy hivatalos vizsgálat, és

annál semmi se rosszabb, nincs pardon. A mi esetünkben mindig a nő van kitéve, mert az apát mindig védi a nagy számok törvénye.

Rosa mama egy bőrönd alján tartott egy darab papírt, ami úgy tartott nyilván engem, mint Mohammed és három kiló krumpli, egy fél kiló sárgarépa, tíz deka vaj, egy fisch, háromszáz frank, muzulmán vallásban nevelni. Volt valami keltezés is, de csak azé a napé, amikor letétbe vett, az nem derült ki belőle, hogy mikor születtem.

Én foglalkoztam a többi kiskrapekkal, főleg a seggtörlés terén, mivel Rosa mama nehezen hajlott a súlya miatt. Nem volt dereka, és nála a fenék egyfolytában a válláig tartott. Amikor ment, az olyan volt, mint egy költözködés.

Minden szombat délután felvette a kék ruháját, a rókáját, meg a fülbevalóját, pirosabbra festette magát, mint általában, és beült egy francia kávéházba, a Coupole-ba a Montparnasse-ra, és evett egy süteményt.

Négyéves koruktól sose töröltem ki a kiskrapekok seggét, mert önérzet is van a világon, és voltak, akik direkt nekem szartak, kitolásból. De én aztán ismertem ezeket a szarosokat, és megtanítottam őket, hogy azt játsszák, szóval, hogy ők töröljék ki egymás seggét, megmagyaráztam, hogy az sokkal frankóbb, mintha mindenki a magáét törli. Csoda jól sikerült, és Rosa mama megdicsért, és azt mondta, hogy kezdek megállni a lábamon. Én nem játszottam a többi kiskrapekkal, túl kicsik voltak hozzám, kivéve a fütyülő-összehasonlítósdit, és Rosa mama dühöngött, mert ki nem állhatta a fütyülőket, olyan sokat látott már életében. Az oroszlanoktól is csak egyszer félt éjszaka, és az embernek tényleg megáll az esze, ha belegondol, hogy minek odalenni az oroszlanok miatt, amikor éppen elég mindentől lehet okkal is félni.

Rosa mama a szívével is bajlódott, és én vásároltam be a lépcső miatt. Az emeletjárásnál rosszabbat elképzelni se lehetett neki. A szuflája egyre jobban sípolt, és én is asztmát kaptam a kedvéért, és Katz doktor azt mondta, hogy a pszichológiánál nincs ragályosabb. Ez valami olyan ízé, amit még nem ismerünk eléggé. Minden reggel boldog voltam, hogy Rosa mama felébredt, mivel éjszaka rémeket láttam, a frász kitört, hogy ott maradok önélküle.

Abban az időben egy Arthur nevű esernyő volt a legjobb barátom, amit tetőtől talpig felöltöttem. A feje egy zöld rongyból volt, amit gombóccá csavartam a nyél körül, és a Rosa mama rúzsával jópofa arcot csináltam neki mosollyal és kerek szemekkel. Nem annyira azért, hogy legyen valakim, akit szerethetek, hanem, hogy bohóckodhassak, mivel nem volt zseb-pénzem, és néha bementem a francia negyedekbe, ahol viszont van. A kabátom nagy volt, földig ért, és keménykalapot tettem a fejemre, kimázoltam az arcom, és az Arthur nevű esernyőmmel muris egy pár voltunk. Tettem a formám az utcákon, és napi húsz frankot is összeszedtem, de résen kellett lenni, mert a rendőrség fél szemét mindig a szabadlábú kiskorúakon tartja. Arthur féllábúnak volt öltözve, volt egy pár kék-fehér tornacipője, nadrágja, meg egy kockás zakója vállfástul, amit spárgával kötöttem rá, és egy kerek kalapot is varrtam a fejére. Megkértem N'Da Amédée urat, hogy adjon kölcsön ruhát az esernyőnek, és tudják, mit csinált? Elvitt a Pull d'Orba a Belleville körútra, ahol a legelegánsabb holmik vannak, és rám bízta, válasszak, amit akarok. Nem tudom, mind ilyenek-e Afrikában, de ha igen, hát biztos, hogy nem panaszkodhatnak.

Szóval, előadtam a számomat az utcán, illegtem-billegtem, táncoltam Arthurral, és összeszedtem egy rakás dohányt. Volt, aki mérgesen azt mondta, hogy mégse lehet így bánni egy gyerekkel. Fogalmam sincs, ki bánt velem, de olyanok is voltak, akik elszomorodtak. Hát nem furcsa, amikor pedig azért csináltam, hogy nevéssenek.

Arthur időnként eltört. Megszögeztem a vállfát, és ettől vállas lett, és az egyik lába továbbra is üres nadrágszár volt, ami természetes egy féllábúnál. Hamil úr haragudott, azt mondta, hogy Arthur olyan, mint egy bálvány, és ez ellenkezik a vallásunkkal. Én nem vagyok hívő, de az igaz, hogy ha az embernek van egy fura valamije, amiről nem lehet tudni, micsoda, akkor elkezd remélni, hátha van valami hatalma is. Este átöleltem Arthurt, és úgy aludtam el, és reggel megnéztem, hogy Rosa mama lélegzik-e még.

Sose voltam templomban, mert az ellenkezik az igazi vallással, és én aztán igazán nem akartam belekeveredni semmibe. De tudom, hogy a keresztények majd megfeszültek, hogy legyen egy Krisztusuk, és nálunk tilos az emberi arc ábrázolása, nehogy az Isten megsértődjön, ami teljesen érthető, mert nincs mire felválni. Letöröltem hát Arthur képét, egyszerűen egy zöld gombócot hagytam belőle, mintha megijedtem volna, és már rendben is voltam a vallással. Egyszer, amikor épp a nyakamon volt a rendőrség, mert csődületet okoztam a mókázással, elejtettem Arthurt, és ő szétszóródott mindenfelé, kalap, vállfa, zakó, cipő meg minden. Fel tudtam kapni, de ott állt anyaszült meztelenül. Nahát, ami a legfurcsább az egészben, az az, hogy Rosa mama egy szót sem szólt, amikor Arthur fel volt öltöztetve, de amikor pucéron maradt, és magammal akartam vinni a takaró alá, elkezdett kiabálni, hogy micsoda ötlet esernyővel aludni az ágyban. Hát most ismerje ki magát az ember!

Spóroltam egy kis pénzt, és újra felszereltem Arthurt az ócskapiacon, ahol egész jó cuccok vannak.

De a szerencse kezdett elhagyni minket.

Egész addig rendszertelenül jöttek ugyan a pénzesutalványaim, és kimaradtak hónapok, de azért jöttek. De egyszer csak teljesen abbamaradtak. Két hónap, három, semmi. Négy. Azt mondtam Rosa mamának, és olyan komolyan gondoltam, hogy még a hangom is remegett:

- Nem kell félni, Rosa mama. Számíthat rám. Azért, mert nem kap több pénzt, még nem fogom ejteni.

Aztán fogtam Arthurt, kimentem, és leültem a járdára, hogy ne ott sírjak mindenki előtt.

Meg kell mondanom, rohadt egy helyzetben voltunk. Rosa mamán az emberi kor végső határának jelei mutatkoztak, és ezt ő is tudta. A hatemeletes lépcső az egyes számú közellensége lett. Egy szép nap úgyis sírba viszi, ebben biztos volt. Én tudtam, hogy már nem is kell sírba vinni, csak rá kell nézni. A melle, a hasa, a fenéke teljesen összefolyt, mint egy hordóé. Egyre kevesebb kiskrapek volt nálunk penzióban, mert a lányok már nem bíztak Rosa mamában az állapota miatt. Nagyon jól látták, hogy már senkivel se tud törődni, és inkább többet fizettek, és Sophie asszonyhoz vagy Ajsa nénihez fordultak az Alger utcában, akik sok pénzt kerestek, és könnyű volt nekik. Azok a kurvák, akiket Rosa mama személyesen ismert, eltűntek a nemzedékváltás miatt. Mivel a kószáló híreiktől függött az élete, és már nem ajánlották őt a sarkokon, lassan elmúlt a hírneve. Mikor még megvoltak a jó lábai, maga járt a terepre, vagy a Pigalle téri presszóba meg a Nagycsarnok környékére, ahol a lányok strikkeltek, és csapott magának egy kis reklámot, dicsérte a fogadtatás minőségét, a konyhai főztjét, meg mindent. Most már képtelen volt rá. A barátnői eltűntek, és nem maradt ajánlója. Meg aztán bejött a törvényes tablettá a gyerekvédelemre, nem volt a véletlenre bízva. Ha megszületett a kölök, tudhatták, mit tettek vele, nincs mese.

Már tízéves voltam, vagy ilyesmi, most már nekem kellett hogy segítsem Rosa mamát. A jövőmre is gondolnom kellett, mert ha egyedül maradok, akkor halálbiztos a Gyámhatóság. Le sem hunytam a szemem, egész éjjel Rosa mamát néztem, nem halt-e meg.

Megpróbáltam megállni a saját lábamon. Szépen megfésülködtem, a Rosa mama parfümjével bekölniztem a fülem mögét, ahogy ő csinálta, és délután leálltam Arthurral a Pigalle utcában vagy pedig a Blanche utcában, az is jó hely volt. Ott mindig vannak olyan nők, akik egész nap strikkelnek, és egy-kettő mindig odajött hozzám, és azt mondta:

- Jaj, de aranyos kis emberke! Az anyukád itt dolgozik?

- Nem, még senkim sincs.

Mindig meghívtak mentaszörpre a Macé utcába egy presszóba. De résen kellett lennem, mert a rendőrség vadászik a skricikre, meg nekik is vigyázniuk kellett, nincs joguk leszólítani. Mindig ugyanazok a kérdések:

- Hány éves vagy, édesem?

- Tíz.

- Van anyukád?

Azt mondtam, hogy nincs, és fáj a szívem Rosa mama miatt, de hát mit lehetett tenni. Az egyik különösen kedves volt hozzám, és néha, mikor elment mellettem, a zsebembe csúsztatott egy papírpénzt. Miniszoknyája volt, és a csizmája egészen fölig ért, és fiatalabb volt Rosa mamánál. Nagyon kedves szeme volt, és egyszer jól körülnézett, aztán kézen fogott, és elmentünk egy presszóba, a Panier-ba, ami most jelenleg nincs már ott, mert bombát dobtak rá.

- Nem szabad errefelé mászkálnod, ez a hely nem gyerekeknek való.

Megsimogatta a hajam, hogy megigazítsa. De én nagyon jól tudtam, hogy a simogatásért simogatott.

- Hogy hívnak?

- Momónak.

- És hol vannak a szüleid, Momo?

- Hát hol lennének? Nincs nekem senkim.

- De hát csak gondodat viseli valaki.

Szopogattam a narancsszörpöt, mert nem szabad elsietni.

- Talán beszélhetnék velük, szívesen gondodat viselném. Lenne egy kis garzonod, úgy élnél ott, mint egy királyfi, és mindened megvolna.

- Meg kell gondolni.

Megittam a narancsszörpöt, és leszálltam a bárszékről.

- Nesze, tedd ezt el csokira, aranyom.

Papírpénzt csúsztatott a zsebembe. Egy százfrankost. Úgy igaz, ahogy bátorkodom.

Még kétszer-háromszor elmentem oda, és ő mindannyiszor nagyokat mosolygott rám, de csak messziről és szomorúan, mert nem voltam az övé.

Pechemre, a Panier pénztárosnője Rosa mama haverja volt, még amikor együtt strikkeltek. Szólt az öregasszonynak, és hú, micsoda féltékenységi jelenetet vágott a fejemhez. Sose láttam még ilyen feldúltnak azt a zsidó nőt, belebetegedett. „Nem erre neveltelek”, ezt vagy tízszer elismételte, és sírt. Meg kellett esküdnöm, hogy soha többé nem megyek be az utcájába, és hogy sose leszek skrici. Azt mondta, hogy azok mind selyemfiúk, és inkább meghal. De fogalmam se volt, mi máshoz kezdhettek tízévesen.

Amit mindig is furcsának tartottam, az az, hogy a könnyek be voltak kalkulálva. Szóval, hogy a sírás belénk volt tervezve. Nem mondom! Nincs az a mérnök, aki ilyet tudna csinálni.

A pénzesutalványok továbbra sem jöttek, és Rosa mama kénytelen volt a takarékpénztárhoz nyúlni. Félretett egypár garast öreg napjaira, de nagyon jól tudta, hogy már nem húzza sokáig. A rákot még mindig nem kapta meg, de a többi rohamosan romlott. Még anyámról és apámról is beszélt, most először, mivel úgy látszik, ketten voltak.

Egy este eljöttek, és letétbe helyeztek, az anyám bőgni kezdett, és elfutott. Rosa mama Mohammed néven, muzulmánként jegyzett be, és megígérte, hogy úgy fogok élni, mint hal a vízben. És aztán, később... Sóhajtott, ennyi az egész, nem tud többet, kivéve, hogy amikor ezeket mondta, nem nézett a szemembe. Nem tudom, mit hallgat el, de éjjel nagyon féltem. Sose tudtam mást kihúzni belőle, még akkor se, amikor a pénzesutalványok abbamaradtak, és semmi oka sem volt rá, hogy kedves legyen hozzám. Csak azt tudtam, hogy biztosan volt apám és anyám, mert ezen a ponton a természet hajlíthatatlan. De sose jöttek el többet, és Rosa mama büntudatos képpel elhallgatott. Most rögtön elárulom, hogy sose láttam viszont anyámat, nem akarok hiú reményeket kelteni magukban. Egyszer, amikor nagyon erősködtem, Rosa mama egy olyan vacak hazugságot talált ki, hogy az már nevetséges.

- Az anyád polgári előítélettel volt, mert ő jó családból származott. Nem akarta, hogy megtudd, mi a mestersége. És akkor megtört szívvel és zokogva örökre távozott, mert az előítélet egy traumatikus csapás lett volna számodra, ahogy azt az orvostudomány előírja.

És akkor ő maga, Rosa mama is bőgni kezdett, nála jobban senki se szerette a megható történeteket. Szerintem Katz doktornak igaza volt, amikor megmondta neki. Azt mondta, hogy a kurva, az felfogás dolga. És Hamil úrnak, aki Victor Hugót is olvasta, és többet élt, mint bárki az ő korában, neki is igaza volt, amikor mosolyogva megmagyarázta, hogy semmi se fehér vagy fekete, és hogy ami fehér, az gyakran fekete csak titkolja, és a fekete meg néha fehér, csak átverték. És Drisz úrra nézve, aki éppen hozta neki a mentateáját, még azt is hozzátette: „Higgyen egy tapasztalt ember szavának.” Hamil úr nagy ember, de a körülmények megakadályozták, hogy az legyen.

Hónapok óta nem jött pénzesutalvány, és ami Bananiát illeti, az ő pénzének Rosa mama soha a színét se látta, kivéve amikor kikötött nála, és két hónapot előre kifizettek érte. Banania ingyen lett négyéves, és úgy viselkedett, mintha fizettek volna érte. Rosa mama talált neki egy családot, mert ennek a kiskrapeknak mindig is mázlija volt. Mojse még megfigyelés alatt volt, és annál a családnál zabált, amelyik hat hónapja figyelte, mert biztosra akart menni, hogy jó minőségű, nincs epilepsziája; nem kap dührohamokat. A családok, akik gyereket akarnak, a dührohamoktól félnek a legjobban, elsősorban azt kell elkerülni, ha az ember örökbe akarja fogadtatni magát. A napközbenes kiskrapekokra és Rosa mama etetésére ezerkétszáz frank kellett havonta, és ehhez még hozzá kell számítani az orvosságot meg a hitelt, amit megtagadtak tőle. Csak a Rosa mama etetésére legalább napi tizenöt frank kellett, különben kínzás lett volna, még ha fogyasztja is az ember. Emlékszem, ezt nagyon őszintén megmondtam neki, le kell fogyni, hogy kevesebbet egyen, de ez keserves dolog egy öregasszonynak, akinek senkije sincs a világon. Őneki többre van szüksége magából, mint másoknak. Ha az embernek senkije sincs, aki szeresse, akkor hájjá változik. Újból elkezdtem a Pigalle-ra járni, ahol még mindig ott volt az a hölgy, Maryse, aki szerelmes volt belém, mert még gyerek voltam. De a frász kitört, mert a skricit börtönbe csukják, és kénytelenek voltunk titokban találkozni. Egy kocsibejáróban vártam rá, jött lehajolt, megcsókolt, azt mondta: „Szívecském, de szeretnék olyan kisfiút, mint te vagy”, és aztán letelezte a menet árát. A mi Bananiánkat is kihasználtam

áruházi lopkodásokra. Ott hagytam egyedül a lefegyverző mosolyával, és ő csödületet keltett, olyan megható és megrendítő érzéseket váltott ki. A négy-öt éves négereket nagyon jól megtűrik. Néha belecsíptem, hogy ordítson, az emberek körülvették érzelmeikkel, és én ezalatt hasznos enivalókat csórtam. A kabátom földig ért, akkora zsebei voltak, mint egy ház, Rosa mama varrta, és köd előttem, köd utánam. Ha az ember éhes, akkor nincs mese. Hogy kijussak, felvettem Bananiát, és beálltam egy asszony mögé, aki éppen fizetett, és azt hitték, vele vagyok, közben Banania kurváskodott. Nagyon rendesek a gyerekekkel, amikor még nem veszélyesek. Még hozzám is szóltak egypár kedves szót, rám mosolyogtak, az emberek nem izgulnak, ha olyan kiskrapekot látnak, aki még nincs abban a korban, hogy huligán legyen. Nekem barna hajam volt, és kék szemem, és nincs zsidó orrom, mint az araboknak, az ábrázatotól bármi lehettem volna.

Rosa mama kevesebbet evett, ez jót tett neki, és nekünk is meg aztán több kiskrapekunk volt, most volt a szezonja, és az emberek egyre messzebbre jártak nyaralni. Olyan szívesen töröltem a seggeket, mint még soha, mert ettől lett tele a húsfazék, és ha szaros lett az ujjam, akkor sem éreztem úgy, hogy micsoda igazságtalanság.

Sajnos, Rosa mamára változások jöttek rá, a természet törvényei miatt, amelyek minden oldalról megtámadták a lábát, szemét, az ismert szerveket, amilyenek a szív, a máj, az erek meg minden, ami csak megtalálható a nagyon elhasznált egyéneknél. És mivel nem volt liftje, előfordult vele, hogy a lépcsőn lerobbant, és kénytelenek voltunk mindannyian lemenni, és tolni, még Banania is, aki kezdett ráébredni az életre, és már érezte, hogy neki is érdeke, hogy védje a pecsenyéjét.

Egy illetőnél a szív és a fej a legfontosabb darabok, azokért kell a legdrágábban megfizetni. Ha a szív megáll, már nem lehet ott folytatni, ahol régen, és ha a fej elszabadul, és már nincs ki mind a négy kereke, akkor az illető elveszti a mivoltát, és már nem élvezzi az életet. Szerintem nagyon fiatalon bele kell kezdeni az életbe, mert később elveszti az értékét, és senki vissza nem adja.

Néha olyan dolgokat is hoztam Rosa mamának, amiket a hasznosságtól teljesen függetlenül szedtem össze, és amik semmire se jók, de örömet szereznek, mivel már senkinek se kellene, és a szemétkben vannak. Vegyük például az olyan embereket, akiknél otthon születésnap virág van, vagy csak úgy van, hogy felvidítsa a lakást, és aztán, amikor elszárad és nem pompázik, kivágják a kukába, és ha az ember nagyon korán felkel, akkor ki tudja kaparni, és az volt az én specialitásom, amit úgy hívnak, guberálás. Néha a virágoknak maradt valami színük még, és éltek egy kicsit, és én csokrot csináltam belőlük, és nem törődve a korkülönbséggel, átnyújtottam Rosa mamának, aki vázába rakta víz nélkül, mert az meg minek. Vagy pedig egész mimózaágakat újtottam a nagycsarnoki piacon a tavaszi taligákról, és hazavittem, hogy boldogságot árásson, útközben a nizzai virágcsatákról álmodoztam, meg a mimózaerdőkről, amelyek nagy számban nőnek e körül a tiszta város körül, amelyet Hamil úr fiatal korában ismert meg, és amelyről még most is mesélt, de csak néha, mert már ő se volt a régi.

Főleg zsidóul és arabul beszélgettünk magunk közt. Ha idegenek is voltak ott, vagy ha azt akartuk, hogy ne értsék, mit mondunk, akkor franciául, de jelenleg Rosa mama keverte élete összes nyelvét, és lengyelül szólt hozzám, ami a legelmaradottabb nyelve volt neki, és visszajött, mert az öregeknek a fiatalságuk marad meg a leginkább. Egyszóval még megállt a maga lábán, kivéve a lépcsőt. De az élet vele tényleg nem volt mindennapos, és még oltást is kellett adni a fenekébe. Nehéz volt olyan ápolónőt találni, aki elég fiatal, hogy feljöjjön a hatodikra, és egyik se volt elég jutányos. Megegyeztem Böhömmel, aki törvényesen szurkálta magát, mert cukros volt, és az egészségi állapota lehetővé tette. Rendes hapsi volt, aki maga erejéből lett valaki, de elsősorban néger és algériai volt. Zsebrádiókat és a lopásai más

termékeit árulta, és a többi időben megpróbálta elvonókúrátatni magát a Marmottanban, ahová bejáratos volt. Ő jött oltást adni Rosa mamának, de majdnem rosszul sült el a dolog, mert eltévesztette az ampullát, és azt az adag heroint vágta bele Rosa mama seggébe, amit arra a napra tartogatott, amikor majd befejezi az elvonókúráját.

Rögtön láttam, hogy valami természetellenes dolog történik, mivel még sosem láttam a nyanyát ennyire boldognak. Először iszonyúan meglepődött, aztán rájött a boldogság. Még meg is ijedtem, mert annyira az égben járt, hogy azt hittem, vissza se jön. Én köpök a heroinra. Azok a krapekok, akik szurkálják magukat, mind hozzászoknak a boldogsághoz, és az megbosszulja majd magát, mivel a boldogság épp a hiányáról nevezetes. Aki szurkálja magát, az keresi a boldogságot, és csakis a legnagyobb seggfejnek támadhatnak ilyen gondolatai. Én sose cukroztam, néha udvariasságból elszívtam egy-egy füvet a haverokkal, pedig tízéves korban a nagyok egy csomó dologra megtanítják az embert. De én nem vagyok úgy oda a boldogságért, az élet még mindig jobb. A boldogság egy nagy rakás szar és egy szemétláda, móresre kéne tanítani. A boldogság meg én, ugyan már, nem illünk össze, mi a fenét kezdjek vele. Eddig még sose politizáltam, mert abból mindig kikaparja valaki a gesztenyét, de a boldogságra törvényeket kéne hozni, hogy ne szemétkedhessen. Ami a szívemen, a számon, és talán nincs igazam, de én meg nem szúratom magam, hogy boldog legyek. Túrót! Most nem fogok itt a boldogságról beszélni, mert nem akarok dührohamot kapni maguknak, de Hamil úr azt mondja, hogy érzésem van a kimondhatatlan iránt. Azt mondja, hogy ha már a kimondhatatlannál tartunk, jó úton járunk.

A legjobban úgy lehet azt a szart beszerezni, ahogy a Böhöm csinálta, azt kell mondani, hogy még sosem adott be magának, erre a hapsik rögtön bevágnak egyet ingyen, mert senki se akarja egyedül érezni magát a boldogtalanságban. Az nem igaz, hogy hány hapsi akarta belém szúrni az első adagot, de nem érdekel a nyomoruk, elég nekem a Rosa mama is. A boldogságra addig nem hajtok rá, amíg minden mást ki nem próbáltam, hogy kivágjam magam.

Tehát a Böhöm - ez a név semmit se jelent, és pont ezért hívják így -, ő nyomta bele Rosa mamába a hervasztót, ahogy mifelénk a heroint nevezik. Franciaországnak azokról a telepeiről kapta a nevét, ahol a heroint leginkább üzik, és ahol olyan egyformák a házak, hogy az tényleg lehervasztó. Rosa mama bámulatosan elcsodálkozott, aztán pedig olyan elégedettségi állapotba került, hogy rossz volt nézni. Képzeljének el egy hatvanöt éves zsidó nőt, pont ez kellett neki. Gyorsan elszaladtam Katz doktorért, mert ezzel a szarral együtt jár az, amit overdózisnak neveznek, és amitől az ember a mesterséges paradicsomba megy. Katz doktor nem jött ki, mert jelenleg tilos volt neki hat emeletet megmászni, kivéve a halálesetet. Telefonált egy fiatal orvos ismerősének, aki egy óra múlva beállított. Rosa mama guvadtan ült a foteljában. A doktor úgy nézett rám, mintha sose látott volna egy tízéves krapekot.

- Mi ez itt? Valami óvoda?

Megesett a szívem rajta, ahogy ott állt a fancsali képével, mintha ez olyan képtelenség volna. A Böhöm meg ott hisztizett közben a földön, mert a saját boldogságát vágta bele Rosa mama seggébe.

- De hát végül is hogyan lehetséges ez? Ki adott heroint ennek az öreg hölgynek?

Csak néztem zsebre tett kézzel, és rámosolyogtam, de nem szóltam, minek, harmincéves hapsi volt, fiatal, még nem ismeri az életet.

Néhány napra rá szerencsés dolog történt velem. Az Opera mellett egy nagyáruházban volt dolgom, ahol volt egy cirkusz a kirakatban, hogy a szülők minden elkötelezettség nélkül oda-jöjjenek a kölkeikkel. Már tízszer láttam, de ezen a napon korán érkeztem, még függöny volt, és a dohányról beszélgettem egy afrikai utcaseprővel, akit nem ismertem, de néger volt. Aubervilliers-ből jött, most arrafelé is laknak. Elszívtunk egy cigarettát, egy darabig néztem, ahogy a járdát söpörte, mert nem volt jobb dolgom. Aztán visszamentem az áruházba, és kiélveztem magam. A kirakat körbe volt rakva életnagyságúnál nagyobb csillagokkal, amik hol felgyulladtak, hol elaludtak, mint mikor az ember hunyorog. Középen ott volt a cirkusz, benne bohócok meg úrhajósok, akik a Holdba mentek, majd a járókelőknek integetve visszajöttek, és az akrobaták, akik olyan könnyedén lépkedtek a légben, ahogy a mesterségükből következik, habszoknyás fehér táncosnők lóháton, és kajakos vásári izompacsirták, akik hihetetlen súlyokat emelgettek, de egy cseppet se erőlködtek, mivel nem emberi lények voltak, és gépezetük volt. Még egy táncoló teve is volt, meg egy bűvész, annak a kalapjából rogyásig bújtak elő a nyulak, aztán körbementek a pályán, és visszajutottak a kalapba, és aztán kezdtek előlről és megint és megint, folytatólagos műsor volt, és nem állhattak le, hiába is szerettek volna. A bohócok ezer színben pompáztak, és úgy voltak felöltözve, ahogy a szabályok előírják, volt kék, fehér meg szivárványos bohóc, és az orruk piros körte volt, ami felgyulladt. Mögöttük a nézők tömege, de nem igaziból voltak, hanem viccből, és szünet nélkül tapsoltak, az volt az értelmük. Amikor az úrhajós a holdhoz ért, felállt és tisztelgett, és a rakétája türelmesen várt, hogy legyen ideje rá. És amikor az ember azt hitte, hogy már mindent látott, akkor egymás farkát fogva jópofa elefántok jöttek elő a garázsukból, és körbementek, a legutolsó még kölyök volt, és olyan rózsaszín, mint egy maszületett. De nálam a bohócok mindent vertek. Úgy néztek ki, hogy az nem igaz. Mindenekelőtt lehetetlen ábrázatuk volt, a szemük, mint egy kérdőjel, és mind olyan állati hülye volt, hogy mindig vigyorgott. Néztem őket, és arra gondoltam, hogy milyen mókás volna Rosa mama, ha bohóc volna, de ő nem volt bohóc, és ez undorító. A nadrágjuk le-fel csúszott, be kellett szarni rajtuk, és a hangszereik csillagokat szórtak, meg vizet köptek, ahelyett, amit ezek a hangszerek a mindennapi életben produkálnak. A bohócok négyen voltak, és a fehér volt a király a csúcsos sapkában, buggyos nadrágban, és az arca mindennél fehérebb volt. A többiek hajlongtak és tisztelgettek előtte, ő meg seggbe rugdosta őket, mást se csinált egész életében, és nem tudott leállni, mert erre volt beállítva. Nem gonoszságból csinálta, ez gépies volt nála. Volt egy zöldpettyes sárga bohóc, aki mindig boldog képet vágott, még amikor pofára esett, akkor is; kötélzáma volt, és mindig elrontotta, de ezen is csak röhögött, mivel filozófus volt. Vörös parókája volt, ami az égnek állt a borzalomtól, amikor a drótra tette az első lábát, aztán mikor a másodikat is, és így tovább, amíg nem tette az összes lábát a drótra, és mozdulni sem tudott, se előre, se hátra, és akkor remegni kezdett, hogy meg-nevettesen bennünket, félelmében, mert nincs nevetségesebb, mint egy félős bohóc. A haverja tiszta kék és kedves, egy minigitárt tartott a kezében, és csak énekelt bele a világba, és látszott rajta, hogy nagyon jószívű, de semmire se megy vele. Az utolsó igazából kettő volt, mert párja is volt, ha az egyik csinált valamit, a másikkal is utána kellett csinálni, és megpróbálták abbahagyni, de nem lehetett, össze volt kötve a sorsuk. Az volt benne a legjobb, hogy gépies és kedélyes volt az egész, és az ember előre tudta, hogy nem szenvednek, nem öregsznek meg, és nem érheti őket szomorúság. Ebben különböztek mindentől. Még a teve sem volt gonosz, hiába volt púp a hátán, fülig ért a pofája, úgy mosolygott, és úgy illegett-billegett, mint egy vén spiné. Mindenki boldog volt ebben a cirkuszban, amiben semmi se volt természetes. A bohóc azon a dróton teljes biztonságban volt, és tíz nap alatt egyszer sem láttam leesni, és ha leesik, tudom, hogy nem üti meg magát. Ez tényleg valami egészen más volt. Olyan boldog voltam, hogy szerettem volna meghalni, mert a boldogságot akkor kell fülön csípni, amikor lehet!

Néztem a cirkuszt, és jól éreztem magam, egyszer csak valaki a vállamra teszi a kezét. Gyorsan hátrafordultam, mert rögtön azt hittem, hogy zsarú, de egy elég fiatal csaj volt, nem lehetett több huszonöt évesnél. Piszok jó bőr volt, szőke, nagy hajú, és tiszta szaga volt.

- Miért sírsz?

- Nem sírok.

Megérintette az arcomat.

- És ez micsoda? Nem könny?

- Nem. Fogalmam sincs, honnan jön.

- Na jó, hát akkor tévedtem. Milyen szép ez a cirkusz!

- Ennél jobbat sose láttam a műfajban.

- Errefelé laksz?

- Nem, nem vagyok francia. Valószínűleg algériai vagyok. Belleville-ben lakunk.

- Hogy hívnak?

- Momo.

Nem értettem, minek dumál velem. Tízéves korban még egy arab sem jó semmire. Nem vette el a kezét az arcomról, és én egy kicsit hátrább léptem. Fő az óvatosság. Lehet, hogy maguk nem tudják, de vannak olyan Gyámhatóságok, akik fapofát vágnak, és rávernek az emberre egy büntetést hivatalos jegyzőkönyvezéssel. Nincs pocsékabb a hivatalos jegyzőkönyvnél. Rosa mamát sírba vitte, ha csak rágondolt. Még egy kicsit hátrább léptem, nem nagyon, épp csak annyira, hogy leléphessek, ha értem jön. De állati szép volt, egy vagyont összekeres, ha akar, egy komoly krapekkal a háta mögött. Elnevette magát.

- Ne félj.

Jó vicc. „Ne félj”, hülye trükk. Hamil úr mindig azt mondja, hogy a félelem a legjobb szövetségeseünk, nélküle, Isten tudja, mi történne velünk, higgyen egy tapasztalt ember szavának. Hamil úr még Mekkába is elment, annyira félt.

- Egy ilyen kisfiúnak nem volna szabad egyedül csavarogni az utcán.

Hát ezen már röhögni kellett. Majd megpukkadtam. De egy szót se szóltam, mert nem az én dolgom, hogy felvilágosítsam.

- Te vagy a legszebb kisfiú, akit valaha láttam.

- Maga se kutya.

- Köszönöm.

Nem tudom, mi jött rám, de hirtelen elfogott a remény. Nem mintha ilyen helyet kerestem volna magamnak, csak nem fogom faképnél hagyni Rosa mamát, amíg bírja még magát. De hát mégiscsak gondolnom kellett a jövőre, ami előbb-utóbb mindig az ember pofájára mászik, és néha álmodom is vele. Valakiről tengerparti nyaralással, és aki semmit se éreztetne. Hát igaz, kicsit megcsaltam Rosa mamát, de csak úgy belül, akkor, amikor a legszívesebben megdögöltem volna. Reménykedve néztem rá, és csak úgy vert a szívem. A remény, az egy olyan íz, ami mindig a legerősebb, még az olyan öregeknél is, mint Rosa mama, vagy Hamil úr. Kész örület.

De semmi mást nem mondott. Ennyiben maradt az egész. Az emberekbe nem lehet belelátni. Megszólított, mondott egy bókot, kedvesen mosolygott rám, és elment. A kurva.

Ballon és nadrág volt rajta. A szőke haja még hátulról is látszott. Vékony volt, és abból, ahogyan ment, látszott, hogy csomagokkal is naponta többször fel tudna futni a hatodik emeletre.

Utána slattyogtam, mert nem volt jobb dolgom. Egyszer megállt, meglátott, és összeröhögünk. Egyszer meg elbújtam egy kapualjba, de ő nem fordult hátra, és nem jött vissza. Majdnem lemaradtam. Gyorsan ment, és azt hiszem, meg is feledkezett rólam, mert kisebb dolga is nagyobb volt nálam. Befordult egy behajtós kapuba, és láttam, hogy megáll a földszinten, becsönget. Nyílt az ajtó, és két kiskrapek ugrott a nyakába. Hét-nyolc évesek, ilyesmi. Ajjaj, puff neki. Leültem a behajtós kapuba, és ott üldögéltem egy darabig, nem mintha túlságosan nagy kedvem lett volna bárhol lenni. Két vagy három dolgot csinálhattam volna, ott volt az a drug-store az Étoile-on a képregénnyel, és az ember szarhat a világra, ha képregényt néz. Vagy elmehettem volna a Pigalle-ra a lányokhoz, akik nagyon szerettek, és összeszedhettem volna egy kis korpát. De hirtelen torkig lettem, és minden mindegy volt. Nem akartam már ott lenni. Becsuktam a szemem, de az se ért semmit, ugyanott voltam, ez automatikusan így van, amíg él az ember. Nem tudtam felfogni, minek szólított le az a kurva. Hozzá kell tennem, hogy marha vagyok, amikor meg kell értenem valamit, folyton keresem a magyarázatot, pedig Hamil úrnak igaza van, amikor azt mondja, hogy már jó ideje senki se ért egy kukkot se az egészségből, és az embernek megáll az esze. Visszamentem a cirkuszhoz, és nyertem még vagy két órát, de az semmi az egész naphoz képest. Bementem egy hölgyeknek való teaszalonba, bezabáltam két süteményt, csokoládés fánkot, azt szerettem a legjobban, megkérdeztem, hol lehet pisilni, visszafelé jövet nyílegyenesen becéloztam az ajtót, és viszlát. Utána megfújtam egy pár kesztyűt a Printemps kinti standjáról, és bedobtam a kukába. Ez egy kicsit helyrebillentett.

A Ponthieu utcán visszafelé jövet aztán tényleg történt egy furcsa valami. Nem nagyon hiszek a furcsa valamikben, mert nem látom, mi bennük a más.

Féltem hazamenni. Rosa mamára rossz volt ránézni, és tudtam, hogy ott fogok sírni én még, ahol senki se lát. Folyton ez járt a fejemben, és néha nem mertem hazamenni. Arra támadt kedvem, hogy megfújjak valami komolyat egy üzletben, és hagyjam magam elmarni, hogy kihasználjam a ziccet. Vagy hogy hagyjam, hogy a sarokba szorítsanak, és az utolsó géppisztolytöltényig védekezzek. De tudtam, hogy úgyse törődne velem a kutya se. Ott voltam tehát a Ponthieu utcában, agyonütöttem egy vagy két órát, és közben néztem, hogy asztalifociznak a hapsik a bisztróban. Aztán tovább akartam állni, de nem tudtam, hová, hát tovább tököldöttem. Tudtam, hogy Rosa mama kétségbe van esve, mindig félt, hogy valami történik velem. Alig járt el otthonról, mivel már nem tudtuk felvinni. Eleinte lent vártuk négyen-ötten, és amikor megjött, mindnyájan nekiestünk, és toltuk. De jelenleg már egyre ritkábban mutatkozott, már nem volt lába meg szíve hozzá, és a szuflája egy negyedakkora egyénnek se lett volna elég. Hallani sem akart kórházról, ahol az utolsó pillanatig halasztják az embert, ahelyett, hogy adnának egy injekciót. Azt mondogatta, hogy Franciaországban ellenzik a szép halált, és addig kényszerítik élni az embert, ameddig bele nem gebed. Rosa mamát a frász törte ki a tortúráktól, és mindig azt mondta, hogy ha már tényleg elege lesz, elküretelteti magát. Figyelmeztetett minket, hogy ha a kórház ráteszi a kezét, mindnyájan törvényesen a Gyámhatóságra maradunk, és ha arra gondolt, hogy esetleg törvény szerint fog meghalni, sírva fakadt. A törvényt arra találták ki, hogy védje azt, akinek valami védenivalója van a többiekkel szemben. Hamil úr azt mondja, hogy az emberiség csak egy vessző az Élet Könyvében, és ha egy

öregember ekkora ökörséget mond, hát nem tudom, mit tehetnék én hozzá. Az emberiség nem egy vessző, mert amikor Rosa mama rám néz azzal a zsidó szemével, hát ő aztán nem egy vessző, sokkal inkább az egész Nagykönyv, ne is lássam. Kétszer is elmentem a mecsetbe Rosa mama végett, de semmit se ért, mert zsidókra nem érvényes. Hát ezért nem volt kedvem hazamenni Belleville-be, hogy szemtől szemben maradjak Rosa mamával. Folyton azt mondja: „aj-vé”, ez a zsidó szív jelszava, amikor fáj valamijük; az araboknál egészen máshogy van, mi így mondjuk: „Khai! Khai!”, a franciák meg úgy: „Oh! Oh”, amikor boldogtalanok, mert nem kell azt képzelni, velük is előfordul. Éppen tízéves lettem volna, mert Rosa mama elhatározta, szokjam meg, hogy van születési dátumom, és az épp mára esett. Azt mondta, hogy ez a normális fejlődésemhez kell, és minden egyéb: apja neve, anyja neve csak sznobizmus.

Leültem egy behajtós kapuban, hogy elmúljon, de az idő mindennél öregebb, és lassan megy. Ha az illetőnek fájdalma van, akkor a szeme kerek lesz, és több benne a kifejezés, mind korábban. Rosa mama szeme egyre kerekesebb lett, és egyre olyanabb, mint egy kutyanak, aki csak néz, ha az ember rugdossa, nem tudja, miért. Magam előtt láttam, pedig a Ponthieu utcában voltam, közel a Champs-Élysées-hez, ahol örült elegáns üzletek vannak. A békebeli haja egyre csak hullott, és amikor feltámadt a harci kedve, azt akarta, hogy keressek neki új parókát igazi hajjal, hogy női kinézete legyen. A régi parókája ramaty volt már. Meg kell mondani, hogy olyan kopasz volt, mint egy férfi, és rossz volt nézni, mert a nők nem erre születtek. Azt akarta, hogy az új parókája is vörös legyen, ez a szín állt legjobban a szekszepil-jéhez. De honnan lopjak neki? Belleville-ben nincs ronda nőknek való intézmény, amit szépségszalonnak hívnak. Az Élysées-re nem merek bemenni. Kérni kell, meg kell adni a méretet, és benne vagyok a szarban.

Rohadtul éreztem magam a bőrömben. Még kólát inni se volt kedvem. Megpróbáltam bema-gyarázni magamnak, hogy ez a nap semmivel sem inkább a születésnapom, mint a tegnapi vagy a holnapi, és hogy különben is, a születési-dátum-ügy, ez úgyis csak kollektív szerződés. A haverjaimra gondoltam, a Böhömre meg Sahra, aki egy benzinkútnál melózik. Ha egy kiskrapek valaki akar lenni, akkor többen kell lennie.

Lefeküdtem a földre, becsuktam a szemem, és a meghalást gyakoroltam, de a beton hideg volt, és féltem, hogy beteg leszek. Ismerek egy csomó kiskrapekot az én esetemmel, akik mindenféle számárságot beszerválnak maguknak, de én nem fogom az élet seggét nyalni, hogy boldog legyek. Nem fogom megjátszani magam az élet kedvéért, szarok rá, sose láttuk egymást. Ha majd törvény szerinti nagykorú leszek, lehet, hogy terroristának állok, repülőeltérítéssel, vagy túszedéssel, mint a tévében, hogy követeljek valamit, még nem tudom, mit, de biztos, hogy nem nyalóka lesz. Valami menő ízé. Pillanatnyilag még nem tudnám megmondani, mit kell követelni, mert nem szereztem szakmai képzettséget.

Ültem a földön, seggem a betonon, és csak térítettem a repülőket, szedtem a túszoikat, akik felemelt kézzel jöttek elő, és azon gondolkoztam, mit kezdjek a pénzzel, mert az ember mégse vehet meg mindent, amit akar. Rosa mamának vásárolnék egy ingatlant, hogy nyugodtan haljon meg, ahogy akar, egy új parókával. A kurvagyerekeket meg az anyáikat elküldeném a nizzasi luxushotelokba, ahol védve lennének az élettől, és később Párizsba látogató államfők válhatnak belőlük, vagy a parlamenti többség tagjai, akik támogatásukról biztosítják a kormányt, sőt az érvényesülés fontos tényezői is. Vehetnék magamnak egy új tévét is, már ki is néztem a kirakatban.

Ezek jártak a fejemben, de nem nagyon volt kedvem üzleti ügyekkel foglalkozni. Előhívtam a kék bohócot és egy darabig együtt hülyéskedtünk. Aztán előhívtam a fehér bohócot, mellém ült, és csöndet muzsikált nekem a pici hegedűjén. Kedvem lett volna átállni a túlsó oldalra és örökre velük maradni, de nem hagyhattam magára Rosa mamát a szarban. Lett egy új

vietnamink is, csak ez tejeskávé színű, egy Antillákról való francia néger nő direkt akarta egy selyemfiútól, akinek zsidó volt az anyja, és maga akarta nevelni, mert szerelmi ügyet csinált belőle, ami magánügy. Halálpontosan fizetett, mivel N'Da Amédée úr elég pénzt hagyott neki, hogy tisztességesen éljen. N'Da úr a menetek negyven százalékát vonta le, mivel nagyon jól menő sarok volt, semmi üresjárat, és a jugoszlávokat is pénzelni kellett, azok úgy zsarolnak, hogy kész istencsapása. Sőt még korzikaiak is beavatkoztak, mivel lassan fölnőtt náluk egy új nemzedék.

Volt mellettem egy guberálni való tartály, és akár meg is gyűjthattam volna, akkor az egész ház leég, de senki se tudta volna, hogy én csináltam, és különben is, fő az óvatosság. Nagyon jól emlékszem életemnek erre a percére, mert pont olyan volt, mint a többi. Nálam mindig ez van, a mindennapos élet, de van úgy, hogy még így sincs. Sehol se fájt, tehát semmi okom se volt rá, de olyan volt, mintha nem volna se karom, se lábam, pedig mindenem megvolt, ami kell. Még Hamil úr se tudná megmagyarázni.

Nem akarok senkit se megbántani, de meg kell mondani, hogy Hamil úr egyre hülyébb lett, előfordul néha az öregeknél, akiknek nemsokára üt az órájuk, hiába is tolnák el a percmutatót. Nagyon jól tudják, mi vár rájuk, és a szemükből látni, hogy már hátrafelé néznek, hogy elbújjanak a múltba, mint a struccok a politikájukkal. A Victor Hugo-könyve mindig ott volt a keze ügyében, de meg volt kavarodva, és azt hitte róla, hogy a Korán, mert mind a kettő megvolt neki. Kívülről tudta őket, és úgy mondta, mint a vízfolyás, de összevissza. Ha elmentem vele a mecsetbe, ahol nagyon jó benyomást keltettünk, mert úgy vezettem, mint egy vakot, és nálunk szívesen látják a vakokat, folyton eltévesztette, és imádkozás helyett a Waterloo, Waterloo, bús lapályt szavalta, ami meglepte az itt jelenlevő arabokat, mert nem volt helyénvaló. Még könnyes is volt a szeme a vallásos áhítattól. Nagyon szép volt a szürke dzsebellában és a fehér galmonával a fején, és azért imádkozott, hogy befogadják. De egyszer sem halt meg, és lehetséges, hogy világbajnok lesz az abszolút kategóriában, mert hazudik, aki az ő korában többre viszi. Mindig a kutyák halnak meg előbb az embernél. Tizenkét évesen már nem lehet rájuk számítani, és ki kell cserélni őket. Ha legközelebb kutyám lesz, már pólyás korában magamhoz veszem, így aztán jó sok időm lesz elveszíteni. Csak a bohócoknak nincs élet-halál problémájuk, mivel ők nem családi úton jönnek fel a világra. A természet törvényei nélkül találták ki őket, és sose halnak meg, mert az aztán szomorú volna. Amikor csak akarom, magam mellett látom őket. Akárkit magam mellett tudok látni, csak akarnom kell, King Kongot vagy Frankenstein-t és rózsaszínű, sebzett madárcsordákat, csak az anyámat nem, mert ahhoz már nincs elég fantáziám.

Felálltam, elegendő volt a kocsibejárós kapuból, és kinéztem az utcára, mi van. Jobbra rendőrkocsi állt állig ugrásra kész hekusokkal. Ha nagykorban leszek, én is szeretnék zsarulenni, hogy ne féljek senkitől és semmitől, hogy tudjam, mit kell csinálni. Ha zsarú az ember, akkor a hatóság parancsol neki. Rosa mama mondta, hogy egy csomó gyámhatósági kurvagyerek hekus, zsarú meg kíber lesz, és senki egy ujjal sem nyúlhat többé hozzájuk.

Előjöttem, hogy megnézzem magamnak őket, zsebre vágtam a kezem, és elindultam a rendőrkocsi felé, mert ez a neve. Kicsit cidriztem. Nem voltak mind fent a buszon, voltak, akik mindenféle szétfolytak a földön. Elkezdtem a *Franciahon lankás tájain*-t füttyörészni, mert elüt a képem, és az egyik már mosolygott is rám.

A hekusoknál nincs menőbb a világon. Ha egy kölöknek zsarú az apja, az olyan, mintha kétszer annyi apja volna mint a többieknek. Arabokat, sőt még négereket is fölvesznek, ha van valami közük a franciasághoz. Valamennyien kurvagyerek a Gyámhatóságon keresztül, és a kisujjukban van az egész. Isten bizony mondom, biztonsági erőben a legjobb. Még a katonákat sem lehet egy napon említeni velük, kivéve talán a tábornokokat. Rosa mamát a frász törte ki a

zsaruktól, de ez amiatt az otthon miatt van, ahol kiirtották, és az nem számít érvnek, mert a rossz oldalon állt. Vagy pedig elmegyek Algériába, és az ottani rendőrségbe lépek be, ott van a legnagyobb szükség. Sokkal kevesebb algériai van Franciaországban, mint Algériában, ezért itt kevesebb a keresnivalójuk. Még egy vagy két lépést tettem a busz felé, ahol mind azt várták, hogy felfordulás, vagy fegyveres rablótámadás legyen, és csak úgy dobogott a szívem. Mindig törvénybe ütközőnek éreztem magam, nagyon úgy éreztem, hogy semmi keresnivalóm. Ők viszont meg sem mozdultak, talán fáradtak voltak. Sőt az egyik aludt az ablakon keresztül, a másik meg banánt evett nyugodtan egy zsebrádió mellett, ez volt a kikapcsolódás. Kint állt egy szőke hekus antennás rádióval a kezében, és nem úgy nézett ki, mint aki nyugtalankodik a történetek miatt. Cidriztem, de legalább tudtam, hogy miért, és ez jó volt, mivel általában ok nélkül szokott a frász törni. Az antennás zsaru látott engem, de egyáltalán nem járt el, és úgy mentem el mellette, mint aki otthon érzi magát.

Vannak zsaruk, akik nősek és gyerekek van, tudom, hogy van ilyen. Egyszer beszélgettem Böhömmel, hogy szerinte milyen lehet, ha az embernek zsaru az apja, de Böhöm nem díjazta a témát, azt mondta, kár álmodozni, és elment. Nem érdemes szóba állni a kokósokkal, nincs bennük kíváncsiság.

Még egy kicsit mászkáltam, hogy ne kelljen hazamenni, számolgattam, hány lábnyom van a járdán, és egy egész vagyont volt, nem is fért el a végösszegben. Még volt egy kis nap. Egyszer elmegyek vidékre, hogy megnézzem magamnak. A tenger, az is érdekelne, Hamil úr nagy tisztelettel beszél róla. Nem tudom, mi lett volna velem Hamil úr nélkül, ő tanított meg mindenre. Egy bácsikájával jött Franciaországba, amikor még kölkök volt, és amikor a bácsikája meghalt, ott maradt nagyon fiatalon, és annak ellenére, valakinek mondhatja magát. Most már egyre hülyébb, de csak azért, mert az ember nem arra születik, hogy ilyen öreg legyen. A nap úgy nézett ki, mint egy sárga bohóc a tetőn. Egyszer elmegyek Mekkába, Hamil úr mondja, hogy ott több a nap, mint bárhol, így írja elő a földrajz. De azt hiszem, hogy különben Mekka sincs nagyon máshol. Szeretnék nagyon messzire menni, olyan helyre, ami tele van más dolgokkal, és még elképzelni sem akarom, hogy el ne rontsam. Meg lehetne tartani a napot, a bohócokat megy a kutyákat, mert úgyszincs jobb a műfajban. De a többi csupa olyan lenne, aminek hírét sem hallottam, direkt így lenne berendezve. De azt hiszem, az is mind hasonlóra alakulna. Komolyan mondom, röhejes, hogy a dolgok mennyire ragaszkodnak a helyükhöz.

Öt óra volt, és épp kezdtem hazamenni, amikor megláttam egy szőkét, a „Megállni tilos!” alatt állt meg a Mini Morrisával. Rögtön megismertem, mert én olyan haragtartó vagyok, mint egy pióca. Az a kurva volt, aki ajánlatot tett, aztán dobott, én meg utánamentem, de minnek. Marhára elcsodálkoztam, hogy találkozom vele. Párizs tele van utcákkal, és piszok véletlen kell hozzá, hogy az ember találkozzon benne valakivel. A csaj nem látott meg, a túlsó járdán álltam, és gyorsan átmentem, hogy megismerjen. De sietett, vagy tán el is felejtette már, két óra is eltelt azóta. Bement a 39-es számba, amelyik belülről egy udvarról nyílt egy másik házzal együtt. Arra sem volt időm, hogy megmutassam magam neki. Teveször volt rajta és nadrág, a fején meg egy csomó teljesen szőke haj. Legalább öt méter parfümöt hagyott maga után. Nem csukta be kulcsra az autóját, és először meg akartam fújni belőle valamit, hogy megemlegessen, de olyan mészem volt a születésnapom meg minden miatt, hogy még csodálkoztam is, mitől van annyi hely bennem. Túl sok ember nyomta a vállamat. Eh, gondoltam, kár a lopásért, nem is fogja tudni, hogy én voltam. Szerettem volna, ha felcsíp, de nem kell azt hinni, hogy családot kerestem magamnak, Rosa mama még eltarthatott egy darabig egy kis erőfeszítéssel. Mojse már talált helyet magának, sőt már Banania is tárgyalt valakivel, nem kellett izgulnom. Nem volt ismert betegségem, és nem voltam aszocialista, az illetők ezt nézik legelőször, amikor

örökbe veszik az embert. Meg lehet őket érteni, mivel egyes illetők bizalmukba fogadják az embert, és aztán ott találják magukat egy olyan kiskrapekkal, akinek alkoholisták voltak a szülei, és most elfoglalja a helyet, közben meg vannak kiválók, akik senkit sem találnak maguknak. Ha választhattam volna, én is a legjobbat választom, nem egy öreg zsidó nőt, aki már nem bírja szusszal, és aki miatt rosszul voltam, legszívesebben megdöglöttem volna, valahányszor ilyen állapotban találtam. Ha Rosa mama kutya lett volna, már régen megírgalmaztak volna neki, de az emberek mindig rendesebbek a kutyákhoz, mint az emberi személyekhez, akiket tilos fájdalom nélkül meghalasztani. Csak azért mondom, mert nem kell azt hinni, hogy azért mentem Nadine után, ahogy később hívták, hogy Rosa mama nyugodtan meghalhasson.

Az épület bejárata egy másik, belülről kisebb épületbe vezetett, és ahogy beléptem, lövéseket és fékcsikorgást hallottam, egy nő üvöltött, egy férfi meg azt könyörögte: „Ne öljétek meg! Ne öljétek meg!”, én meg majdnem kinyúltam, olyan közel voltam. Rögtön utána géppisztoly-sorozat, és a férfi azt kiabálta: „Ne!”, ahogy ez már szokás, ha valakinek nincs kedve meghalni. Aztán csend, ami még szörnyűbb volt, és most, ha hiszik, ha nem, minden ugyanúgy megisméltődött a krapekkal, aki nem akarta, hogy megöljék, mert jó oka volt rá, és a géppisztollyal, amelyik köpött rá. Háromszor kezdte előlről a kénytelen meghalást, mintha a világ legszemetebb manusa lenne, akit háromszor kell megölni, hogy megemlegesse. Aztán megint csend, eközben hulla maradt, és aztán negyedszer és ötödször is újra rámásztak, végül már megsajnáltam, mert hát mégiscsak. Aztán békén hagyták, és egy női hang ezt mondta: „szerelmem, szegény szerelmem”, de olyan meghatott hangon, és olyan legőszintébb részvétellel, hogy puff lettem, pedig azt sem tudom, az mit jelent. A bejáratnál senki se volt. Alig tértem magamhoz, máris újrakezdték az egész cirkuszt a „szerelmem, szerelmem”-mel, de mindannyiszor más hangon, és aztán megint újra rákezdték. A hapsi ötször vagy hatszor meghalt a nője karjai közt, csak az az érzés vigasztalta, hogy van mellette valaki, aki bánkódik miatta. Rosa mamára gondoltam, akinek senkije sincs, hogy azt mondaná neki: „szerelmem, szegény szerelmem”, mert neki, hogy úgy mondjam, haja se maradt, és a kilencvenöt kilójából is az egyik rondább volt, mint a másik. Ráadásul a nő csak azért hallgatott el, hogy aztán újra kétségbeesetten felordítson, hogy rögtön az ajtó meg a belseje felé siettem, mint egy szál férfi. A fene egye meg, valami moziféle volt, csak mindenki hátrafelé ment. Amikor beléptem, a nő a vásznon épp rárogyott a hullára, hogy haldokoljon rajta, de rögtön utána felállt, csak fordítva, úgy, mintha oda élő, vissza meg báb volna, és meggyulladt a villany.

Az a csaj, aki dobott engem, a terem közepén állt a mikrofon meg a fotelok előtt, és amikor világos lett, észrevett. Három vagy négy krapek is volt itt-ott, de fegyver nélkül. Hülye pofám lehetett a tátott számmal, mert mindenki úgy nézett rám. A szőke megismert, és jó nagyot mosolygott rám, ami egy kicsit helyrebillentett, mégiscsak hatással voltam rá.

- De hiszen ez az én barátom!

Egyáltalán nem voltunk barátok, de csak nem állok oda vitatkozni. Odajött, és közben Arthurt nézte, de én nagyon jól tudtam, hogy én érdeklém, komolyan mondom, be kell szarni a nőkön.

- Mi ez?

- Egy régi esernyő, én ruháztam fel.

- Jópofa ezzel a ruhával, olyan, mint egy bálvány. A barátod?

- Azt hiszi, gyépés vagyok, vagy mi a fene? Ez nem haver, ez esernyő.

Megfogta Arthurt, és úgy csinált, mintha őt nézegetné. A többiek is. Attól félt mindenki a legjobban, hogy gyépés a kiskrapek, akit örökbe vesz. Vagyis olyan kiskrapekot, aki elhatározza, hogy megáll útközben, mert nem talál benne se érdekeset, se semmit. Ilyenkor aztán hátrányos szülei lesznek, akik nem tudják, mit kezdjenek vele. Például a kiskrapek tizenöt éves, de úgy viselkedik mint tíz. Megjegyzem, így is, úgy is tőkmindegy. Ha egy kiskrapek tízéves, mint én, és úgy viselkedik, mint tizenöt, akkor is kivágják az iskolából, mert zavaros az agya.

- Szép ezzel a csupa zöld arcával. Miért csináltad zöldre az arcát?

Olyan jó szaga volt, hogy Rosa mamára gondoltam, annyira más volt.

- Ez nem arc, ez rongy. Nálunk tilos az arc.

- Hogyhogy tilos?

Elég kedves, vidámkék szeme volt, és ahogy ott guggolt Arthur előtt, de miattam volt az egész.

- Arab vagyok. A mi vallásunkban tilos az arc.

- Ábrázolni tilos az arcot ugye?

- Az sértő Istenre.

Ártatlan képpel rám pislantott, de én nagyon jól láttam, hogy tetszem neki.

- Hány éves vagy?

- Már megmondtam, mikor először találkoztunk. Tíz. Épp ma lettem. De a kor nem számít. Van egy barátom, aki nyolcvanöt éves, és még mindig itt van.

- Hogy hívnak?

- Már kérdezte. Momónak.

Aztán mennie kellett dolgozni. Megmagyarázta, hogy ezt náluk úgy hívják, szinkronterem. Az emberek úgy tátognak, mintha beszélnének, de a teremben levő személyek adnak hangot nekik. Olyan volt, mint a madaraknál, ők is egyenesen a tátogók torkába nyomták le a hangjukat. Ha előszörre elszúrták, és a hang nem a kellő pillanatban ment le, akkor újra kellett kezdeni. Ez volt a legszebb az egészben: minden hátrafelé kezdett menni. A halottak visszajöttek az életbe, és fenékkal elfoglalták a helyüket a társadalomban. Gombnyomásra minden eltávolodott. Az autók előre rükverceltek, és a kutyák a farkuk után futottak, és a porba dőlt házak egy pillanat alatt összeszedelőzködtek és felépítkeztek az ember szeme előtt. A golyók kiröpültek a testből, visszamentek a géppisztolyokba, és a gyilkosok meghátráltak, és háttal ugrottak ki az ablakon. Amikor kiöntötték a vizet, az felszállt, és visszament a pohárba. A kiömlő vér visszament a testbe, és sehol se maradt vérnyom, a seb is behegedt. Egy fickó köpött egyet, és visszavette a szájába a köpést. A lovak hátrálva vágattak, és egy fickó lezuhant a hetedikről, összeszedte magát, és visszament az ablakba. Igazi fordított világ volt, ennél szebbet sose láttam a kurva életben. Egy pillanatra még Rosa mamát is láttam, fiatalnak és üdének, megvolt a lába is hozzá, aztán még tovább toltam hátrafelé, és ő még csinosabb lett. Még a szemem is könnyes lett.

Jó darabig ott maradtam, mert sehol másutt nem voltam sürgős, és mit összeszórakoztam! Főleg azt szerettem, amikor azt a nőt a vásznon megölték, és egy ideig halott maradt, hogy sajnálja az ember, és aztán mintha egy láthatatlan kéz emelte volna fel a földről, elkezdett hátrálni, és életre kelt. Az a fickó, akinek azt mondta: „szerelmem, szegény szerelmem”, szemét alaknak látszott, de semmi közöm hozzá. A jelenlevők látták, hogy teljesen odavagyok ettől a mozitól, és elmagyarázták, hogy el lehet kezdeni a legvégén, és úgy vissza az elejéig, és az egyik, egy szakállas jópofáskodott, és azt mondta „egész a földi paradicsomig”. Aztán

hozzátette: „Sajnos, ha előlről kezdjük, minden marad a régiben.” A szőke megmondta, hogy Nadine-nak hívják, és az a szakmája, hogy emberi hangon beszélgeti az embereket a moziban. Olyan jól éreztem magam, hogy semmire se vágytam. Képzeljék el, a ház felgyullad, és összedül, és aztán elalszik, és újra feláll. El se hiszem, ha nem a saját szememmel látom, mert a mások szeme az mégse ugyanaz.

No, és ekkor történt velem egy igazi esemény. Azt nem mondom, hogy visszazálltam a múltba, és láttam az anyámat, de láttam magam, ahogy a földön ülök, és magam előtt egy lábat láttam combig érő csizmában és egy bőr miniszoknyát, és iszonyúan erőlködtem, hogy felnézzek, és lássam az arcát, tudtam, hogy ő az anyám, de késő, az emlékek nem tudtak felnézni. Sőt még tovább is jutottam visszafelé. Két meleg kar ölel át, ringat, fáj a hasam, az illető, aki melegít, dúdolgatva jár fel-alá, de nekem csak fáj a hasam, és aztán kinyomom a szart, platty, le a földre, és a megkönnyebbülés hatására már nem fáj a hasam, és a meleg illető megpuszil, és könnyedén felnevet, hallom, hallom, hallom...

- Tetszik?

Egy fotelban ültem, és már semmi se volt a vásznon. A szőke odajött hozzám, és világosság lett.

- Nem rossz.

Utána még volt szerencsém ahhoz a krapekhoz is, aki bekapta a ratatát, talán mert egy bank, vagy egy rivális banda pénztárosa volt, és bénára üvöltötte magát, „hogy ne öljetek meg, ne öljetek meg”, pedig kár a gőzért, ez vele jár a szakmájával. Azt szerettem, amikor a moziban a halott meghalás előtt azt mondja: „rajta, uraim, tegyék a dolgukat”, ez józan észre mutat, tök felesleges az emberek jószívénél az agyukra menni, de a krapek nem találta a megfelelő hangot, és kénytelenek voltak visszameneszteni, hogy újrakezdjék. Először előrenyújtotta a kezét, hogy leállítsa a golyókat, és akkor üvöltötte, hogy „ne, ne” és „ne öljetek meg, ne öljetek meg”, de a teremben levő krapek hangjával, aki a mikrofonba szövegelt, teljes biztonságban. Azután elesett, és vonaglott, mivel az mindig tetszést arat a moziban, és aztán nem mozdult többet. A gengszterek belerepítettek még egy golyót, hogy holtbiztosan ne legyen képes ártani nekik. És amikor már nem volt semmi remény, akkor minden megindult visszafelé, és a hapsi úgy emelkedett fel a légbe, mintha Isten keze nyúlt volna érte, és állította volna lábra, mert még szüksége volt rá.

Aztán más részeket is lehetett látni, volt, amit tízszer is el kellett küldeni visszafelé, hogy minden jó legyen, ahogy kell. A szavak is rükkverceltek, és fordítva mondták a dolgokat, és ez olyan rejtélyes hangot adott, mint egy olyan nyelvben, amit senkim sem ért, pedig talán jelent valamit.

Amikor semmi se volt a vásznon, azzal szórakoztam, hogy boldognak képzeltem Rosa mamát, az összes békebeli hajával, és strikkelnie se volt muszáj, mert ez fordított világ volt.

A szőke megsimogatta az arcomat, és meg kell, hogy mondjam, jó fej volt, ilyen az én formám. A két kölkére gondoltam, azokra, akiket láttam, ilyen az én formám. Nem mondhatok mást.

- Látom, nagyon tetszik.

- Jó hecc volt.

- Gyere el, amikor csak akarsz.

- Nem nagyon van időm, semmit sem ígérhetek.

Meghívott, és én nem mondtam nemet. Én is tetszettem neki, és amikor kézen fogtam, hogy menjünk gyorsabban, elmosolyodott. Egy csokoládé-eper-mogyoró fagyaltot kértem, de aztán már sajnáltam, vaníliát kellett volna.

- Nagyon tetszik, amikor mindent vissza lehet fordítani. Egy hölgnél lakom, nemsokára meghal.

Hozzá se nyúlt a fagyaltjához, engem nézett. Olyan szőke volt a haja, hogy nem álltam meg, felemeltem a kezem, és megérintettem, aztán nevettem, mert nevetni kellett rajta.

- A szüleid nem Párizsban élnek?

Erre nem tudtam, mit válaszoljak, és teletömtem a pofámat fagyalttal, talán semmit se szeretek ennyire a világon.

Nem erőltette. Mindig szarban vagyok, ha arról van szó, mit csinál az apukád, hol az anyukád, ez olyan hogyismondjam, amiről nincs társalgási témám.

Papírt és tollat vett elő, és felírt valamit, amit háromszor is aláhúzott, nehogy elveszítsem a papírt.

- Tessék, a nevem és a lakcímem. Gyere el, amikor csak akarsz. Van egy barátom, aki gyerekekkel foglalkozik.

- Pszichiáter - mondtam.

Na, ez fejbe vágta.

- Miért mondod? Gyerekgyógyászok foglalkoznak a gyerekekkel.

- Csak amikor még csecsemők. Utána már a pszichiáterek.

Hallgatott, és úgy nézett rám, mintha megijesztettem volna.

- Ezt meg kitől tanultad?

- Van egy haverom, a Böhöm, ő ismeri a kérdést, mert elvonókúrátztatja magát. A Marmottanban csinálják neki.

A kezemre tette a kezét és egészen közel hajolt.

- Ugye azt mondtad, tízéves vagy?

- Igen, olyasmi.

- Te aztán sokat tudsz a korodhoz képest... Szóval, megígéred? Eljössz hozzánk?

Nyaltam a fagyaltot. Nem volt lelkieróm, és a jó dolgok még jobban ízlenek, amikor az embernek nincs lelkijéreje. Már sokszor megfigyeltem. Ha az ember a legszívesebben megdöglene, akkor a csokoládé a mindennaposnál is finomabb.

- Magának van már valakije?

Abból, ahogy rám nézett, láttam, hogy nem értette meg. Csak nyaltam a fagyaltot, és bosszúból egyenesen a szemébe néztem.

- Láttam magát nemrég, amikor kis híján találkoztunk. Hazament, és magának már van két kölyke. Ugyanolyan szőkék mint maga.

- Követtél?

- Hát igen, maga úgy csinált, mintha.

Nem tudom, mi lelte, de becsületszavamra, sok minden volt abban, ahogyan rám nézett. Értik, mintha négyszer annyi lett volna a szemében, mint azelőtt.

- Figyelj ide, kis Mohammed!

- Inkább Momónak hívnak, mert Mohammed, az túlzás.

- Figyelj ide, kedves, nálad van a nevem és a címem, ne veszítsd el, gyere el, amikor csak akarsz. Hol laksz?

Na, erről aztán szó sem lehet. Ha egy ilyen csaj beállít hozzánk, és megtudja, hogy kurvagyerek-bömbölda, micsoda szégyen volna. Nem mintha számítottam volna rá, tudtam, hogy már van valakije, de a jobbféle embereknek a kurvagyerekek, az mindjárt azt jelenti, hogy skrici, selyemfiú, bűnözés, ifjúkori fertő. Marha rossz hírünk van a jobbféle emberek előtt, higgyenek egy tapasztalt ember szavának. Sose veszik magukhoz az embert, amiatt, amit Katz doktor úgy nevez, hogy családi környezet hatása, na és a kurváknál elképzelni se tudnak rosszabbat. Meg aztán a nemi betegségektől is félnek az olyan kiskrapekoknál, akik mind örökletesek. Nem akartam nemet mondani, de egy fal címet adtam meg neki. Fogtam a papírját, és zsebre tettem, sose lehet tudni, de nincsenek csodák. Kérdegetni kezdett, nem mondtam semmi határozottat, bezabáltam még egy fagyalaltot, vaníliát, és kész. A vanília a legjobb dolog a világon.

- Megismerkedsz a gyerekeimmel és elmegyünk együtt vidékre, Fontainbleau-ba... Van ott egy házunk...

- Na jó, viszlát.

Egy csapásra felálltam, nem kértem tőle semmit, és elszaladtam Arthurral.

Egy kicsit elszórakoztam vele, hogy megijesztettem az autókat, az utolsó pillanatban futottam át. Az emberek félnek tőle, hogy gyereket találnak gázolni, és élvezet volt érezni, hogy nem voltam mindegy nekik. Iszonyú nagyokat fékeznek, nehogy valami baja legyen az embernek, és ez jobb a semminél. Kedvem lett volna még jobban rájuk ijeszteni, de nem állt módomban. Még nem tudtam biztosan, hogy rendőrnek megyek-e vagy terroristának, majd meglátom, ha odajutok. Az mindenestre biztos, hogy szervezett banda, az kell hozzá, mert egyedül nem megy, az túl kisipari. Meg aztán nem is nagyon szeretek ölni, inkább ellenkezőleg. Nem is, legszívesebben olyan hapsi lennék, mint Victor Hugo. Hamil úr mondja, hogy szavakkal mindenre képes az ember, gyilkolni se kell, és majd ha lesz időm, akkor kipróbálok. Hamil úr mondja, hogy ez a legmenőbb. Ha kíváncsiak a véleményemre, hát a fegyveres rablótámadók azért ilyenek, mert nem figyeltek oda rájuk kölyökkorukban, a kutya se nézett feléjük. Túl sok kiskrapek van, nem lehet mindet észrevenni, még olyanok is vannak, akik kénytelenek éhen döglenni, hogy észrevegyék őket, vagy pedig bandákat alakítanak, hogy felfigyeljenek rájuk. Rosa mama meséli, hogy sok millió kisgyerek döglük éhen a világon, és még olyanok is vannak, akik lefényképeztetik magukat. Rosa mama mondja, hogy a fasz az emberi nem ellensége, és egyetlen rendes manus van, Jézus, mert ő nem faszról származik. Szerinte ez kivételes eset. Rosa mama azt mondja, hogy az élet lehet nagyon szép, de azt még nem találták fel, és addig élni kell. Hamil úr is sok szépet mondott nekem az életről és főleg a perzsaszőnyegekről.

Amikor az autók között rohangáltam ijesztésből, mert esküszöm, senki se örül egy elgázolt kiskrapeknak, nagyon fontos voltam, átéreztem, hogy se vége, se hossza kellemetlenséget okozhatok nekik. Merő buzerálásból azért nem akartam én elütni magam, de marha nagy hatással voltam rájuk. Van egy haverom, úgy hívják, hogy Claudio, az marhászkodásból alászaladt egy autónak, és leakasztott három hónap kórházi ápolást, pedig ha otthon vesztette volna el a fél lábát, hát az apja elzavarja, hogy kerítse elő.

Már késő este volt, és talán Rosa mama is félni kezdett, hogy nem vagyok ott. Szaladtam hazafelé, mert jó sok időt adtam magamnak Rosa mama nélkül, és lelkiismeret-furdalásom volt.

Rögtön láttam, hogy távollétemben tovább romlott, főleg felül, a fejében, ahol még rosszabbul volt, mint máshol. Sokszor mondta nekem hülyéskedésből, hogy csak hálni jár belé a lélek, hát most látszott rajta. Mindene fájt, amiye csak volt. Már egy hónapja nem bírt bevásárolni a lépcső miatt, és azt mondta nekem, ha én nem lennék ott neki gondnak, már semmi érdek nem fűzné az élethez.

Elmeséltem neki, mit láttam abban a teremben, ahol minden visszatolatott, de ő csak sóhajtozott, és csöndben megvacsoráztunk. Tudta, hogy rohamosan romlik, de még mindig nagyon jól főzött. Csak egyetlen dolgot nem szeretett volna a világ minden kincséért sem, rákot, de ebben mázlija volt, mivel ez volt az egyetlen dolog, amit nem kapott meg. Ami a többit illeti, úgy meg volt rongálódva, hogy még a haja is abbahagyta a hullást, mert az a hajhullató szerkezete is lerobbant. Végül elszaladtam a doktorért, és ő ki is jött. Még nem volt olyan nagyon öreg, de már nem engedhette meg magának a lépcsőt, mert az a szívére megy. Két vagy három kiskrapek volt otthon napközbenre, közülük kettő másnap ment el, a harmadik meg Abidjanba ment az anyjával, aki oda vonult vissza egy sex-shopba. Két nappal korábban ünnepelte az utolsó menetét, húsz évet húzott le a Nagycsarnok környékén, azt mondta Rosa mamának hogy utána egész kótyagos volt, úgy érezte, egy csapásra megöregedett. Minden oldalról támogattuk Katz doktort, úgy ment fel, és aztán kiküldött minket, hogy megvizsgálja Rosa mamát. Amikor visszajöttünk, Rosa mama boldog volt, szó nincs rákról, Katz doktor nagy orvos, és rendes melót végzett. Aztán Katz doktor mindannyiunkat szemügyre vett, de amikor azt mondom, mindannyiunkat, csak a maradékról beszélek, és én azt is tudtam, hogy nemsokára egyedül maradok a pályán. Volt egy olyan dajkamese, hogy a zsidó éheztet minket. Már nem is emlékszem a három másik kiskrapek nevére, aki még ott volt, kivéve egy lányt, akit Édithnek hívtak, Isten tudja, miért, mivel nem lehetett több négyévesnél.

- Ki a legidősebb köztetek?

Mondtam neki, hogy Momo, mint mindig, mivel ahhoz sose voltam elég fiatal, hogy elkerüljem az izélgetést.

- Na jó, most felírok valamit, és te, Momo, elmész a patikába.

Kimentünk a lépcsőházba, és ott a szemembe nézett, ahogy akkor szoktak, amikor el akarják szomorítani az embert.

- Figyelj ide, kisfiam, Rosa mama nagyon beteg.

- De hisz azt mondja, hogy nincs rákja.

- Hát az éppen nincs, de őszintén szólva nagyon rosszul van, nagyon rosszul.

Elmagyarázta, hogy Rosa mamának több személyre szóló betegsége van, és kórházba kell vinni, egy nagy terembe. Nagyon jól emlékszem, hogy egy nagy teremről beszélt, mintha Rosa mama sok betegségének sok hely kellene, de azt hiszem, csak azért mondta, hogy bátorító színben írja le a kórházat. Nem értettem a szavakat, amiket Katz doktor nagy elégedetten elsorolt, mivel látszott, hogy sok mindent megállapíthatott Rosa mamánál. Azt értettem a legkevésbé, amikor azt mondta, hogy Rosa mama válságos, és egyik pillanatról a másikra rájöhet.

- De főleg szenilitás, vagy ha jobban tetszik, agylágyulás.

Nekem ugyan egyik sem tetszett, de nem állok oda vitatkozni. Elmagyarázta, hogy Rosa mama összeszűkül az ereiben, a csatornája becsukódik, és nem ott kering, ahol kellene.

- A vér és az oxigén már nem táplálja megfelelően az agyát. Nem lesz képes megfelelően gondolkozni, és úgy fog élni, mint a spenót. Még sokáig húzhatja, sőt évekig fel-felcsillan az értelme, de hát ezen nem lehet segíteni, kisfiam, ezen nem lehet segíteni.

Röhögnöm kellett, ahogy ismételte: „ezen nem lehet segíteni, ezen nem lehet segíteni”, mintha bármi máson lehetne segíteni.

- De ugye, nem rák?

- Nem. Efelől nyugodt lehetsz.

Ez mégiscsak jó hír volt, és bögni kezdtem. Marhára örültem, hogy a legrosszabbat megúsztuk. Leültem a lépcsőre, és marhára sírtam. A marhák ugyan nem sírnak, de így írja elő a szólásmondás.

Katz doktor leült mellém a lépcsőre, és a vállamra tette a kezét. Hamil úrra hasonlított a szakállával.

- Nem kell sírni, kisfiam, ez a természet rendje, hogy az öregek meghalnak. Teelőtted még ott az egész élet.

Rám akar ijeszteni a szemétláda, vagy mi a fene? Már rég kifigyeltem, hogy az öregek azt mondják: „fiatal vagy, előttem az élet”, és jóságosan mosolyognak hozzá, mintha örömük telne benne.

Felálltam. Jó, tudom, hogy előttem az egész élet, de azért se fogom emésztani magam miatt.

Segítettem Katz doktornak lemenni, és gyorsan felszaladtam, hogy bejelentsem Rosa mamának a jó hírt.

- Na most aztán, Rosa mama, biztos, hogy nincs rákja. A doktor határozottan megmondta.

Óriásit mosolygott, mert alig volt neki foga. Ha Rosa mama mosolyog, akkor nem olyan öreg és ronda, mint általában, mivel a mosolya nagyon fiatal maradt, és ez szépségápolásban részesíti. Van egy fényképe a németek kiirtása előtről, tizenöt éves rajta, és ha az ember ránéz, nem is hinné, hogy egyszer még ebből lesz Rosa mama. És ugyanez volt a helyzet a másik végéről. Nehéz volt elképzelni olyasmit, mint egy tizenöt éves Rosa mama. Semmi közük nem volt egymáshoz. A tizenöt éves Rosa mamának szép vörös hajzata és mosolygós szája volt, mintha az, ahova megy, ami előtte van, tele van jó dolgokkal. A hasam belefájdult, ahogy elnéztem tizenöt évesen, és most, a dolgok jelenlegi állapotában. Az élet jól kibánt vele! Néha odaállok a tükör elé, és megpróbálom elképzelni, milyen leszek, ha kibánik velem az élet, az ujjammal szoktam csinálni, ráncigálom a szám, és grimaszolok.

Így jelentettem Rosa mamának élete legjobb hírét, hogy nincs rákja.

Este kinyitottuk azt a pezsgőt, amit N'Da Amédée úr hozott nekünk, hogy megünnepeljük, hogy Rosa mama nem kapta el a nép fő ellenségét, ahogy N'Da Amédée úr mondta, mivel ő politizálni is akart. Rosa mama kikészítette az arcát a pezsgő kedvéért, és még N'Da Amédée úr is mintha meglepődött volna. Aztán elment, de az üvegben még maradt. Teletöltöttem Rosa mama poharát, csincszintünk, és én behunytam a szemem, és rükvercbe állítottam Rosa mamát, amíg tizenöt éves nem lett, mint a fényképen, és így meg is tudtam csókolni. Megittuk a pezsgőt, én zsámolyon ültem mellette, és jó képet próbáltam vágni, hogy tartsam benne a lelket.

- Nemsokára elmegy Normandiába, Rosa mama, N'Da Amédée úr majd ad rá egy kis pénzt magának.

Rosa mama mindig azt mondta, hogy a tehenek a legboldogabb egyének a világon, és arról álmodozott, hogy Normandiába költözik, ahol jó a levegő. Azt hiszem, még sose kívántam annyira, hogy zsarú legyek, mint amikor a zsámolyon ültem, és a kezét fogtam, olyan gyöngének éreztem magam. Aztán kérte a rózsaszín pongyoláját, de nem tudtuk beleerőltetni, mert az a kurvapongyolája volt, és túl sok hájat szedett föl tizenöt év óta. Énszerintem nem elég az, hogy a fiatal kurvákat üldözik, az öreg kurvákat is tisztelni kellene. Ha megtehetném, én kizárólag az öreg kurvákkal törődnék, mert a fiataloknak ott vannak a skricijeik, de az öregeknek senkijük sincs. Csak azokat vállalnám fel, akik öregek, rondák és már semmire se jók. Én lennék a skricijük, törődnék velük, és igazságot teremtenék. Én lennék a világ legnagyobb zsaruja és skricije, és akkor soha többé senki nem látna öreg és elhagyott kurvát a hatodik emeleten lift nélkül sírni.

- És ezen kívül mit mondott még a doktor? Nemsokára meghalok?

- Nem annyira, Rosa mama, nem, azt nem mondta külön, hogy jobban meghalna, mint akárki más.

- Mi bajom van?

- Nem sorolta fel, azt mondta, hogy mindenből van egy kicsi.

- És a lábam?

- Nem beszélt külön a lábáról, meg aztán nagyon jól tudja, Rosa mama, hogy az ember nem a lábába hal bele.

- És mi van a szívemmel?

- Nem erőltette.

- Mit mondott a spenótról?

Adtam az ártatlant.

- Hogyhogy a spenótról?

- Hallottam, hogy valamit mondott a spenótról.

- Spenótot kell zabálni az egészség végett, Rosa mama, maga mindig spenóttal etetett minket. Sőt, néha csak azt zabáltatta velünk.

A szeme megtelt könnyel, én meg kimentem klozettpapírárt, hogy kitöröljem.

- Mi lesz belőled nélkülem, Momo?

- Egyáltalán semmi sem lesz belőlem, és különben se téma még.

- Te szép kisfiú vagy, Momo, és ez veszélyes. Vigyáznod kell. Ígérd meg, hogy nem fogsz a seggeddel strikkelni.

- Ígérem.

- Esküdj meg!

- Esküszöm, Rosa mama. Efelől nyugodt lehet.

- Sose felejtse el, Momo, hogy a segg, az a legszentebb a férfinál. Ott a becsülete. Soha ne engedd, hogy valaki a seggedbe férkőzzön, még akkor se, ha jól megfizeti. Még akkor se hagyd magad, ha meghalok, és senkid se marad a világon a seggeden kívül.

- Tudom, Rosa mama, az női mesterség. Aki férfi, annak tiszteletet kell parancsolnia.

Így maradtunk kéz a kézben egy órán keresztül, és ettől egy kicsit kevésbé félt.

Amikor Hamil úr megtudta, hogy Rosa mama beteg, fel akart jönni meglátogatni, de nyolcvanöt évével, lift nélkül, na nem, az bűn lett volna. Harminc évvel azelőtt, amikor Hamil úr szőnyeget árult, és Rosa mama is árulta a magáét, jól megismerkedtek, és micsoda igazságtalanság, hogy egy lift választja el őket egymástól. Akart neki írni egy Victor Hugo-verset, de már nem volt szeme hozzá, és nekem kívülről meg kellett tanulnom Hamil úr részéről. Úgy kezdődött, hogy *szubhan ad daim lá dzsazul*, ami azt jelenti, hogy csak az örökkévalóság tart örökké, és én gyorsan felszaladtam a hatodik emeletre, amíg még megvan, és elszavaltam Rosa mamának, de kétszer belesültem, és kénytelen voltam kétszer ráverni hat emeletet, hogy megkérdezzem Hamil úrtól a hiányzó Victor Hugo-részeket.

Azt gondoltam magamban, hogy milyen jótét cselekedet volna, ha Hamil úr feleségül venné Rosa mamát, mivel mind a ketten benne vannak a korokban, és együtt mehetnének tönkre, ami mindig örömtelibb. Mondtam is Hamil úrnak, hogy föl lehetne vinni hordágyon a leánykérés végett, és aztán mindkettőjüket elvitethetnék vidékre, és ott hagynánk a mezőn, amíg meg nem hálnak. Nem úgy mondtam neki, mert nem így szokták az embert fogyasztásra bírni, csak épp megjegyeztem, hogy kettesben kellemesebb lehet eszmét is cserélni. Hozzátettem Hamil úrnak, hogy akár százket évig is élélhet, mivel az élet talán már meg is feledkezett róla, meg aztán Rosa mama hajdanában egyszer-kétszer felkeltette az érdeklődését, hát most itt a pillanat, csípje fülön az alkalmat. Mindkettőjüknek szüksége van a szerelemre, és mivel az ő korokban már nem megy, egyesíteni kell az erejüket. Még Rosa mama tizenöt éves kori fényképét is magammal vittem, és Hamil úr megcsodálta a speciális szemüvegén keresztül, ami arra volt neki, hogy többet lásson, mint más. Először nagyon messzire, aztán nagyon közelre tartotta a képet, de valamit azért látnia kellett, mivel elmosolyodott, és aztán könnyes lett a szeme, de nem direkt azért, hanem mert vén volt. A vénemberek folyton eresztenek valahol.

- Na látja, milyen szép volt Rosa mama az események előtt. Össze kellene házasodniok. Jó, jó, tudom, de mindig megnézhetné a fényképet, hogy emlékezzen rá.

- Talán el is vettem volna ötven évvel ezelőtt, ha ismertem volna, kis Mohammedem.

- Ötven év alatt megundorodtak volna egymástól. Most már jobban is láthatják, milyen a másik, meg idejük se lesz rá, hogy megundorodjanak egymástól.

Ott ült a kávéja mellett, a Victor Hugo-könyvön nyugtatta a kezét, és boldognak látszott, mert olyan ember volt, aki kevéssel is beérte.

- Kis Mohammedem, én nem vehetek el egy zsidó nőt, még akkor sem, ha képes lennék még ilyesmire.

- Ő már egyáltalán nem zsidó, se semmi, Hamil úr, csak egy fáj-mindene. És maga is olyan öreg, hogy most már gondoljon Allah magára, és ne maga Allahra. Maga elment Mekkába, hogy meglátogassa őt, most már mozduljon ki ő is. Miért ne nőülne meg nyolcvanöt éves korában, amikor már semmit se kockáztat?

- És mit csinálnánk, ha összeházasodnánk?

- Hát sajnálnák egymást, a fenébe is. Mindenki ezért házasodik össze.

- Én már nagyon-nagyon öreg vagyok a házassághoz - mondta Hamil úr. Mintha minden máshoz is nem lett volna öreg.

Rosa mama annyira romlott, hogy már rá se mertem nézni. A többi kiskrapek kivetette magát; ha egy kurva-anya eljött, hogy megtárgyalja a penziót, nagyon jól látta, hogy a nyanya romokban hever, és nem akarta ráhagyni a kölkét. És ami a legszörnyűbb, Rosa mama egyre pirosabbra kente-fente magát, és néha úgy meresztgette a szemét, csücsörgette a száját, mintha még mindig strikkes volna. Na, ami sok, az sok, ezt már nem akartam látni. Lementem az utcára, és egész nap mászkáltam, Rosa mama meg ott maradt egyedül, és grimaszolhatott, csücsörgethetett a nagy senkire azzal a tulipiros szájával. Néha leültem a járdára, és visszatoltam a világot, mint a szinkronteremben, csak még messzebbre. Az emberek kijöttek a kapukon, én meg visszahátráltattam őket, és kiálltam az útestre, és eltávolítottam a kocsikat, és senki se tudott a közelembé jönni. Nem voltam olimpiai formában, annyi szent.

Szerencsére ott voltak a szomszédok, azok segítettek. Már beszéltem Lola asszonyról, aki a negyediken lakott, és a Bois de Boulogne-ban strikkelt, mint buzimaca, és mielőtt odament, mivel volt autója, gyakran feljött hozzánk, hogy segítsen egy kicsit. Csak harmincöt éves volt, és még sok siker várt rá. Csokoládét hozott, füstölt lazacot és pezsgőt, mert sokba kerül, és ezért nem tesznek soha pénzt félre azok az illetők, akik a seggükkel strikkelnek. Ez abban az időben volt, amikor a dajkamesék szerint észak-afrikai munkások, kolerát hoztak be Mekkából, és Lola asszony legelőször is mindig kezet mosott. Irtózott a kolerától, ami nem higiénikus, és a koszt szereti. Én nem ismertem a kolerát, de azt hiszem, mégse lehet olyan mocsadék, mint ahogy Lola asszony mondja, csak egy betegség, ami nem tehet róla. Sőt néha legszívesebben megvédtem volna a kolerát, mert ő legalább nem saját hibájából olyan, amilyen, sose akart ő kolera lenni, csak így alakult.

Lola asszony egész éjjel kocsikázott a Bois de Boulogne-ban, és mondta, hogy ő az egyetlen szenegáli férfi a kurvák között, és nagy sikerei vannak, mert amikor kigombolkozik, mindjárt jó a dikója is meg dákója is van. Mesterségesen táplálta a mellét, mint a csirkét. Olyan kajakos volt a bokszos múltjától, hogy egy lábbal fel tudta emelni az asztalt, de nem azért fizették. Nagyon szerettem, olyan valaki volt, aki páratlan a maga nemében, és senkihez sem fogható. Hamar megértettem, hogy azért érdeklődik irántam, mert gyereket szeretne, ami az ő mesterségével nem lehetett neki, mivel nem volt meg a hozzávalója. Szőke parókat viselt, és olyan mellet, ami nagyon kelendő a nőknél, és mindennap hormonokkal táplálta, és riszálta magát a magas sarkú cipőjében, és buzis mozdulatokat tett, hogy behergelje a klienseket, de ő tényleg nem olyan volt, mint akiből egy tucát tizenkettő, és az ember biztonságban érezte magát. Nem értettem, miért mindig a seggük szerint osztályozzák az embereket, és miért csapnak akkora hűhót körülötte, hiszen mit árthat az. Egy kicsit udvaroltam neki, mivel marhára szükségünk volt rá, dohányt is adott, meg főzött is nekünk, finomkodva és élvezettel fintorogva kóstolta meg a levest, és közben ide-oda hintázott a fülbevalója, ahogy illegett-billegett a magas sarkú cipőjében. Mesélte, hogy amikor fiatal volt Szenegálban, háromszor egymás után megverte Kid Govellát, de mint férfi mindig boldogtalan volt. Mondtam neki: „Maga páratlan a maga nemében, Lola asszony”, örült neki, és azt válaszolta: „Igen, kis Momóm, én az álmok teremtménye vagyok”, és ez igaz is, a kék bohócra meg az Arthur nevű esernyőmre hasonlított, akik szintén mások voltak, mint a többi ember. „Meglátod, ha nagy leszel, kis Momóm, hogy vannak nagyra becsült külső jelek, amiknek semmi értelmük, ilyen például az ember töke, ami a természet tévedése.” Rosa mama ott ült a foteljában, és kérte, hogy vigyázzon, én még gyerek vagyok. Nem, komolyan mondom, nagyon jó fej volt, mivel minden a feje tetején állt nála, nagyon rendes volt. Hát az nem igaz, hogy nézett ki esténként, amikor elindult otthonról, szőke paróka, túsarkú és fülbevaló, a szép fekete arca boksznyomokkal, fehér pulcsi, ami jó a mell végett, könnyű sál a nyaka körül az ádámcsutka miatt,

ami nem illik egy buzimacához, oldalt felhasított szoknya és harisnyakötő. Néha egy vagy két napra is eltűnt a Saint-Lazare pályaudvaron, kimerülten, festetlen arccal jött haza, és lefeküdt, és bevett egy altatót, mert nem igaz, hogy idővel mindenhez hozzá lehet szokni. Egyszer kijött hozzá a rendőrség kábítószeret keresni, de nem volt jogos, az irigy utcatársnői rágalmazták be. Itt most arról az időről beszélek maguknak, amikor Rosa mama még tudott beszélni, megvolt még a feje hozzá, kivéve, amikor néha beszéd közben hirtelen megállt, és nyitott szájjal bámult maga elé, olyan arccal, mintha nem tudná, kicsoda is ő, hol van, és minek van ott. Ezt nevezte Katz doktor a szellemes tompultság állapotának. Őnála ez sokkal erősebb volt, mint másoknál, és rendszeresen elővette, de még mindig nagyon jól csinálta a zsidó pontyot. Lola asszony mindennap feljött megnézni, mi újság, és ha jól ment a Bois de Boulogne, akkor pénzt is adott nekünk. Nagy tiszteletben állt a környéken, és aki sokat engedett meg magának, az kapott a pofájára.

Nem is tudom, mi lett volna velünk ott, a hatodikon, ha nem lett volna a többi öt emelet, ahol olyan lakók voltak, akik nem akartak ártani egymásnak. Sose jelentették fel Rosa mamát, még ha tíz kurvagyerek volt is nála, csaphattak akármekkora kupit a lépcsőházban.

Sőt, volt egy francia a másodikon, aki úgy viselkedett, mintha nem is otthon lenne. Magas, szikár ember volt, és nyugodtan, észrevétlenül éldegélt a sétabotjával. Megtudta, hogy Rosa mama rohamosan romlik, és egy nap felmászta azt a négy emeletet, amivel nekünk több volt, mint neki, és bekopogott. Bejött, üdvözölte Rosa mamát, mély tiszteletem, asszonyom, a kalapját a térdén tartva leült, egyenesen, mint aki karót nyelt, és elővett a zsebéből egy bélyeges borítékot, rajta a neve teljesen kiírva.

- Louis Charmette-nak hívnak, amint a névből is kiolvasható. Tessék, nézzék meg saját szemükkel. Ez itt a lányom levele, havonta egyszer ír. - Úgy mutatta azt a levelet a nevével, mintha be akarta volna bizonyítani nekünk, hogy neki neve is van. - Az államvasutak nyugalmazott hivatalnokai vagyok. Meghallottam, hogy egyazon épületben töltött húsz év után ön gyengélkedik, és fel akartam használni az alkalmat.

Mondtam már maguknak, hogy Rosa mama a betegségén kívül is sok mindent megélt, és a hideg kilelte tőle. És még jobban kilelte, ha valamit egyre kevésbé értett, és mindig ez a helyzet, ha valaki öregszik, és az ilyen dolgok meg csak szaporodnak. Na, ez a francia, aki vette a fáradságot, és feljött négy emeletet, hogy üdvözölje, ez végzetes hatással volt rá, mintha azt jelentené, hogy nemsokára meghal, és itt a hivatalos képviselő. Pláne, hogy a francia nagyon tisztességesen volt öltözve, fekete öltöny, fehér ing, nyakkendő. Nem hiszem, hogy Rosa mamának kedve volt élni, de meghalni se volt kedve, gondolom, se egyikhez, se másikhoz, már ehhez szokott hozzá. Azt hiszem, van ennél jobb is.

Ez a Charmette úr nagyon tekintélyes és szigorú volt, ahogy ott ült mereven és mozdulatlanul, és Rosa mama félt. Hosszan hallgattak egymás közt, és aztán nem volt beszélőnivalójuk. Ha érdeklő magukat a véleményem, ez a Charmette úr azért jött föl, mert ő is egyedül volt, és meg akarta beszélni Rosa mamával, hogy betársuljon. Az emberhez egy bizonyos korban már egyre ritkábban járnak, kivéve, ha gyerekei vannak, és a természet törvényei kényszerítik őket. Azt hiszem, mindketten megijesztették a másikat, és úgy néztek egymásra, mintha azt mondanák, csak ön után, nem, csak ön után, parancsoljon. Charmette úr öregebb volt Rosa mamánál, de ő szikár volt, a zsidó nő meg mindenütt lötytös, és a betegségnek sokkal több hely volt benne. Egy öregasszonynak, aki ráadásul kénytelen volt zsidó is lenni, annak mindig nehezebb, mint a vasúti alkalmazottnak. Csak ült a foteljában, legyezővel a kezében, ami még a múltjából maradt neki, amikor nőnek való ajándékokat kapott, és egy szót se tudott szólni, úgy fejbe volt verve. Charmette úr mereven nézte a kalapjával a térdén, mintha azért jött volna, hogy elvigye, és a nyanyának remegett a feje, és izzadt félelmében. Mégiscsak röhejes, ha az ember elképzeli,

hogy a halál belép, és kalappal a térdén leül, és mereven néz az ember szemébe, hogy jelentse, ütött az óra. Én nagyon jól láttam, hogy ez csak egy francia, akinek nincs honfitársa, és amikor az a hír, hogy Rosa mama soha többé nem megy le, a közvéleményben egészen Keibali úr fűszerüzletéig terjedt, ahol az összes hír kiköt, akkor megragadta az alkalmat, hogy jelezze, ő is itt van. Ennek a Charmette úrnak már szürke volt az arca, főleg a szeme körül, mindig az esik be legelőször, és a szem magányosan él tovább a gödrében, és mintha azt kérdezné, miért, milyen jogon, mi történik velem. Nagyon jól emlékszem rá, emlékszem, ahogy ott ül mereven Rosa mamával szemben, mert már nem tudta görbíteni a hátát a reuma törvényei miatt, amik a korrall járnak, főleg, hogyha hűvösesek a hajnalok, pedig az gyakran előfordul utószezonban. Hallotta a fűszeresnél, hogy Rosa mama már nem húzza sokáig, a kór megtámadta a legnemesebb szerveit, aminek már nem is lehet közhasznát venni, és biztos azt gondolta, hogy egy ilyen illető jobban megértheti őt, mint azok, akik még hibátlanok, és följöttek. A zsidó bemajrészott, először látogatta meg egy merev katolikus francia, és most hallgat vele szemben. Még egy darabig hallgattak, aztán tovább hallgattak, és aztán Charmette úr megnyílt egy kicsit, nagy szigorúan beszélni kezdett Rosa mamának arról, hogy mi mindent tett életében a francia vasútért, és ez már tényleg sok volt a zsidó öregasszonynak az ő előrehaladott állapotában, egyik meglepetés érte a másik után. Mindketten féltek, mivel az nem igaz, hogy a természet jól végzi a dolgát. A természet, az nem ismer se istent, se embert, maga se tudja mit csinál, egyszer a virágokon és a madarakon a sor, másszor a hatodik emeleti öreg zsidó nőn, aki már nem tud lemenni. Ezt a Charmette urat is csak sajnálni tudom, mivel látni való volt, hogy hiába van neki nyugdíja, azon kívül csak a nagy semmi és senki. Nekem az a véleményem, hogy a létfontosságú cikkekben szükségét lát az ember.

Az öregek nem tehetnek róla, hogy a végén mindig sarokba vannak szorítva, és én nem nagyon vagyok oda a természet törvényeiért.

Óriási volt, ahogy Charmette úr a vonatokról beszélt, a pályaudvarokról, a menetrendről, mintha azt remélné, hogy ha a megfelelő időben a megfelelő vonatra száll, és csatlakozást is kap, akkor feltörhet, pedig nagyon is tudta, hogy már megérkezett, és nem marad más hátra, mint a kiszállás.

Eltartottak így egy jó darabig, és én aggódtam Rosa mamáért, mivel láttam, hogy ez a nagy fontosságú látogatás teljesen megőrizte, mintha a végtisztességet jöttek volna neki megadni.

Felbontottam Charmette úrnak azt a doboz csokoládét, amit Lola asszonytól kaptunk, de hozzá se nyúlt, mivel a szervei tiltották a cukrot. Végül visszament a második emeletre, és a látogatása semmire se volt jó. Rosa mama látta, hogy az emberek egyre kedvesebbek hozzá, és ez sose jó jel.

Rosa mamának most már egyre hosszabb ideig nem volt ott a feje, és egész órákat töltött azzal, hogy semmit sem érzett. Arra a feliratra gondoltam, amit Reza úr, a cipész tett ki, hogy ha nincs ott, valahova máshova kell fordulni, de sohasem tudtam meg, hogy én hova fordulhatnék, mivel még olyanok is vannak, akik Mekkában kapják meg a kolerát. Leültem Rosa mama mellé a zsámolyra, megfogtam a kezét, és vártam, hogy visszajöjjön.

Lola asszony mindent megtett értünk, amit csak tudott. Hullafáradtan jött haza a Bois de Boulogne-ból, olyan erőfeszítést követelt tőle a szakmája, és néha délután öt óráig aludt. Este feljött hozzánk, hogy besegítsen. Időnként még voltak bentlakóink, de nem elég a megélhetéshez, és Lola asszony azt mondta, hogy a kurvamesterség halálra van ítélve az ingyen konkurrencia miatt. Az ingyenkurvákat nem üldözi a rendőrség, csak azokat hajkurássza, akik

érnek is valamit. Volt egy zsarolási esetünk is, egy skrici, aki csak egy ócska selyemfiú volt, azzal fenyegetőzött, hogy prostitúció miatt apasági jogtól való megfosztással feljelent egy kurvagyereket a Gyámhatóságnál, ha a nő nem hajlandó Dakarba menni, és mi tíz napig tartottuk a kiskrapekot - hogy mik vannak: Jules-nek hívták, ahogy a skriciket szokták -, de aztán minden rendeződött, mert N'Da Amédée úr kezébe vette a dolgot. Lola asszony vezette a háztartást, és segített tisztán tartani Rosa mamát. Nem fogok virágot vinni a sírjára, de szenegáli férfiban sose láttam Lola asszonyhoz fogható családayát, tényleg kár, hogy a természet meggátolta. Igazságtalanság érte őt, és boldog kiskrapekok vesztek el benne. Még örökbe se vehetett egyet, mivel a travesztiták túlságosan mások, és azt sose bocsátanák meg nekik. Lola asszonynak néha majd meghasad a szíve emiatt.

Elmondhatom, hogy az egész épület kedvezően nyugtázta Rosa mama halálhírét, amire megfelelő időpontban hamarosan sor kerül, amikor minden szerve ez irányba fejt ki tevékenységét. Ott volt a négy Zaum fivér, akik szállítók és a környék legerősebb emberei voltak a zongorák és szekrények terén, és én mindig csodáltam őket, mert én is szerettem volna négyen lenni. Feljöttek, és azt mondták, hogy mindig számíthatunk rájuk, leviszik és felhosszák Rosa mamát, ahányszor kedve támad sétálni egy kicsit. Vasárnap, amikor senki se szokott költözködni, fogták Rosa mamát, leszállították, mint egy zongorát, felrakták a kocsijukba, és kimentünk a Marne partjára, hogy szívjon egy kis jó levegőt. Aznap teljesen ott volt a feje, sőt még a jövőt is tervezgetni kezdte, mivel nem akarta, hogy vallásosan temessék el. Először azt hittem, hogy megijedt Istentől, és azt reméli, hogy ha vallás nélkül temetik el, meglóghat előle. De nem erről volt szó. Nem félt Istentől, hanem azt mondta, hogy most már késő, ami történt, megtörtént, Isten most már hiába is jönne bocsánatot kérni. Azt hiszem, hogy amikor ott volt a feje, istenigazából meg akart halni, nem úgy, hogy utána még hátra legyen egy darab út.

Visszafelé jövet a Zaum fivérek megkocsikáztatták a Nagycsarnok környékén, Saint-Denis utca, Fourcy utca, Blondel utca, Truanderie utca, és ő meghatódott, főleg amikor a Provence utcában meglátta a kis szállodát, amikor még fiatal volt és naponta negyvenszer is meg tudta járni az emeletet. Azt mondta, örömet szerez neki, hogy viszontláthatja azokat a járdákat és zugokat, ahol strikkelt, most érzi, milyen rendesen eleget tett a szerződésének. Mosolygott és láttam, hogy egy kicsit helyrebillentette. Beszélni kezdett a régi szép időkről, azt mondta, hogy ez volt a legboldogabb korszak az életében. Amikor ötvenéves multával abbahagyta, voltak még törzsvendégei, de ő úgy érezte, az ő korában már nem esztétikus, hát így döntött az állásváltás mellett. A Frochot utcában megálltunk egy pohárra, és Rosa mama evett egy süteményt. Aztán hazamentünk, és a Zaum fivérek úgy vitték föl a hatodik emeletre, mint egy szál virágot, és őt annyira elbűvölte ez a kis séta, hogy szinte megfiatalodott néhány hónapot.

Amikor hazaértünk, ott találtuk Mojsét, látogatóba jött, és az ajtó előtt ült. Azt mondtam neki, szia, és ott hagytam Rosa mamával, aki nagy formában volt. Lementem a kávézóba, ahol találkozóm volt egy haverral, egy amerikai bőrdzsekit ígért nekem, valódi kincstárit, ami nemcsak kamuból az, de nem volt ott. Egy ideig ott maradtam Hamil úrral, aki jó egészségnek örvendett. Az üres kávéscsészéje mellett üldögélt, és békésen mosolygott a szemközti falra.

- Hogy van, Hamil úr?

- Szervusz, kis Victorom, örülök, hogy hallak.

- Nemsokára mindenre lesz szemüveg, Hamil úr, újra látni fog.

- Bízunk Istenben.

- Olyan csodálatos szemüvegek lesznek, amilyenek még sose voltak, Hamil úr, és akkor tényleg látni fog az ember.

- Nos, kis Victorom, adjunk hálát istennek, mert őneki köszönhető, hogy ilyen sokáig élek.
- Engem nem Victornak hívnak, Hamil úr. Mohammednek hívnak. A Victor, az a másik barátja.

Meglepettnek látszott.

- Hát persze, kis Mohammedem... *Tawa khaltú ala al Haddzs elladri lá dzsamaut...* Bizalmamat az Örökkévalóba helyeztem, aki sose hal meg... Hogy is neveztetek, kis Victorom?

Puff neki.

- Victornak.

- Hogy tehettem? Bocsáss meg nekem.

- Ugyan, semmiség, az egyik név olyan mint a másik, igazán nem számít. Mi újság tegnap óta?

Gondterheltnek látszott. Láttam, hogy iszonyúan próbál visszaemlékezni, de amióta reggeltől estig nem szőnyegeladással tölti az életét, azóta minden napja teljesen egyforma, és hosszúzárlat van a fejében. Egy kopott kis könyvön nyugtatta a jobb kezét, amelyikbe Victor Hugo írt, és a könyv nagyon hozzászokhatott már a rátámaszkodó kézhez, ahogy az emberrel is gyakran előfordul, ha vakokat kísér, átkíséri az utcán.

- Azt kérded, tegnap óta?

- Tegnap vagy ma óta, nem számít, Hamil úr, csak az idő telik velem.

- Nos, kis Victorom, ma egész nap itt voltam...

Ránéztem a könyvre, de nem volt mit mondanom, már hosszú évek óta mindig együtt voltak.

- Egyszer majd én is írok egy igazi könyvet, Hamil úr. Minden benne lesz. A Victor Hugo úrtól mi a legjobb?

Hamil úr a távolba nézett, és mosolygott. A keze úgy mozgott a könyvön, mintha simogatná. Remegtek az ujjai.

- Ne kérdezz túl sokat, kis...

- Mohammed.

- Ne kérdezz túl sokat, egy kicsit fáradt vagyok máma.

Elvettem a könyvet, és Hamil úr megérezte, és nyugtalan lett. Megnéztem a címét, és visszaadtam. Rátettem a kezét.

- Tessék, Hamil úr, itt van, tovább érezgetheti.

Láttam, hogy az ujja hozzáér a könyvhöz.

- Te nem olyan gyerek vagy, mint a többi, kis Victorom. Mindig is tudtam.

- Egyszer majd én is megírom a Nyomorultakat, Hamil úr. Lesz valaki, hogy hazavigye nemsokára?

- *Insallah*. Biztos lesz valaki, mivel én hiszek Istenben, kis Victorom.

Egy kicsit kezdtem már rühellni, hogy miért csak mindig másoknak van valakijük.

- Meséljen valamit Hamil úr. Mesélje el, hogy volt az a nagy útja, amikor Nizzába ment, tizenöt éves korában.

Hallgatott.

- Én? Én Nizzába utaztam?

- Amikor még egészen fiatal volt.

- Nem emlékszem. Egyáltalán nem emlékszem.

- Nahát, akkor én mesélem el. Nizza, az egy oázis a tenger partján mimózaerdőkkel meg pálmaligetekkel, és vannak orosz meg angol hercegek, akik virággal csatáznak. Bohócok táncolnak az utcákon, és konfetti esik az égből mindenkire, kivétel nélkül. Egyszer, ha majd fiatal leszek, én is elmegyek Nizzába.

- Hogyhogy ha majd fiatal leszel? Talán öreg vagy? Hány éves vagy, kisfiam? Ugye, te vagy a kis Mohammed, nem?

- Na, ezt aztán senki sem tudja, és a koromat sem. Nincs keltezésem. Rosa mama azt mondja, hogy én sohase leszek az én koromban, mert más vagyok, és világeletemre az is maradok. Emlékszik Rosa mamára? Nemsokára meghal.

De Hamil úr magába feledkezett, mert az élet úgy élteti az embereket, hogy közben nem nagyon figyel oda, mi történik velük. A szemközti házban volt egy Halauiné nevű hölgy, mindig érte jött zárás előtt, és berakta az ágyába, mert neki se volt senkije. Nem is tudom, ismerték-e egymást, vagy csak hogy ne legyenek egyedül. Amerikaimogyoró-árudája volt a Barbčsen, és az apjának is, amikor még élt. Hát így szóltam hozzá:

- Hamil úr! Hamil úr! - hogy emlékeztessen, van még, aki szereti, aki tudja a nevét, és hogy az is van neki.

Jó ideig vele maradtam, hadd múljon az idő, ami lassan jár, és nem francia. Hamil úr gyakran mondta nekem, hogy az idő lassan jön a sivatagból a tevekaravánjaival, és hogy nem sürgős neki, mert az örökkévalóságot szállítja. De ezt mindig szebb elmesélni, mint nézni az öreg illető arcát, akitől minden nap egy kicsivel többet lopnak el, és ha érdeklí magukat a véleményem, az időt, azt a tolvajok közt kell keresni.

A kávézó tulajdonosa, akit biztos ismernek, mivel Drisz úr az, odajött, és vetett ránk egy pillantást. Hamil úrnak néha pisilnie kellett, és ki kellett kísérni a vécére, mielőtt még követik egymást az események. De nem szabad azt hinni, hogy Hamil úr már nem volt beszámítható, és nem volt jó semmire. Az öregek pont annyit érnek, mint bárki más, még ha összemennek is. Ugyanúgy éreznek, mint maguk, vagy én, és néha jobban szenvednek tőle, mint mi, mert már nem tudnak megállni a saját lábukon. De megtámadja őket a természet, ami szemét egy alak lehet, és takarékon sütögeti őket. Nálunk ez még rohadtabb, mint a természetben, mivel akkor is tilos elküretelni az öregeket, amikor a természet fojtogatja őket, hogy már a szemük is kiguvad bele. Ez Hamil úrra nem állt, ő még sokáig öregedhetett, amíg meg nem hal, majd talán száztíz éves korában, és világbajnok is lehetett volna belőle. Még teljesen beszámítható volt, és idejében mondta, hogy „pisilni kell”, még mielőtt bekövetkezne, és ilyen körülmények között Drisz úr karon fogta, és maga vitte a vécére. Az araboknál, ha az ember már nagyon öreg, és nincs sok hátra neki, akkor tiszteletet tanúsítanak iránta, és ez tiszta haszon Isten szemében, márpedig sok kicsi sokra megy. De azért mégis szomorú volt Hamil úrnak, hogy úgy kellett kikísérni pisilni, és otthagytam őket, mert szerintem az ember ne keresse magának a szomorúságot.

Még a lépcsőházban voltam, amikor hallom, hogy Mojse sír, és rohantam fölfelé, hátha valami baja történt Rosa mamának. Bementem, na és akkor azt hittem, ez nem lehet igaz. Még be is csuktam a szemem, hogy aztán még jobban kinyithassam.

Rosa mamára csodálatos hatással volt, hogy autókázhatott azokon a helyeken, ahol azelőtt strikkelt, és az egész múltja megelevenedett a fejében. Ott állt meztelenül a szoba közepén, és öltözött, hogy dolgozni menjen, mint amikor még strikkelt. Na jó, én semmit se tudok még az életről, és nemigen van jogom kijelenteni, hogy ez szörnyű, az meg nem is olyan nagyon, de esküszöm, hogy ahogy Rosa mama ott állt pucéron, bőrcsizmával, nyakában a fekete csipkebugyijával, mivel összetévesztette a saját végeit, és minden képzeletet felülmúló, hason fekvő csöcsével, hát esküszöm, ilyet nem látni máshol, még ha van, akkor se. Ráadásul Rosa mama megpróbálta riszálni a seggét, ahogy a sex-shopokban csinálják, de mivel a segg nála felülmúlta az emberi lehetőségeket... *Szijjid!* Azt hiszem, most először fohászkodtam, a *mahbul* imát mormoltam, de ő csak tekergett tovább a pici bájmosolyával és olyan pamaccsal, hogy azt senkinek se kívánom.

Világos, hogy ez az összegyülemlett sokk hatása volt nála, amit az okozott, hogy viszontlátta azokat a helyszíneket, ahol boldog volt, de a megértés sokszor isten bizony nem segít, sőt. Annyira ki volt festve, hogy a többi részén még pucérabbnak látszott, és a szájával abszolúte undorítóan csücsörgetett. Mojse ott vinnyogott egy sarokban, de én csak azt mondtam: „Rosa mama, Rosa mama”, és kisiettem, lerohantam a lépcsőn és futni kezdtem. Nem menekülésből, olyan nincs, csak hogy ne legyek ott.

Jó nagyot futottam, és amikor megkönnyebbültem tőle, leültem egy sötét kapualjba a kukák mögé, amelyek a sorukra vártak. Nem bögttem, mert már azt is minek. Úgy szégyelltem magam, hogy becsuktam a szemem, és a térdemre ejtettem az arcom, egy darabig vártam, aztán előhívtam egy hekust. A legerősebb hekus volt, akit csak el tudnak képzelni. Millióegyszer kajakosabb volt, mint a többi, és még annál is több fegyveres ereje volt, hogy biztonságot teremtsen. Még páncélos harckocsik is a rendelkezésére álltak, és már nem kellett félnem, mivel ő majd biztosítja az önvédelmemet. Éreztem, hogy nyugodt lehetek, ő vállalja a felelőséget. Mindenható karjával atyaián átkarolta a vállamat, és megkérdezte, vannak-e sebe-süléseim a kapott pofonok nyomán. Mondtam, igen, de azért minek kórházba menni. Jó ideig ott volt a keze a vállamon, és éreztem, hogy ő majd mindent elintéz, és olyan lesz hozzám, mint egy apa. Jobban éreztem magam, és kezdtem megérteni, hogy az a legjobb nekem, ha átköltözöm oda, ahol nem igaz. Amikor Hamil úr még köztünk volt, mindig azt mondta, hogy a költők biztosítják a másik világot, és hirtelen elmosolyodtam, eszembe jutott, hogy Victornak nevezett, talán Isten ígérete volt. Aztán csupa felfújható fehér és rózsaszín madarat láttam, és madzag volt a végükön, hogy velük mehessek nagyon messzire, és elaludtam.

Nagyot aludtam, és aztán bementem a Bisson utca sarkán levő kávézóba, ahol nagy a feketeség, mert három afrikai otthon is van a szomszédságában. Afrikában teljesen más törzsek vannak, és ha az ember részt vesz egy törzsből, az olyan, mintha társasága, mintha egy nagy családja lenne. Ott volt Abua úr, akiről még nem is beszéltem maguknak, mert mindenről én se beszélhetek, ezért is említem most meg, még franciául se tud, és valakinek mégiscsak beszélnie kell helyette, hogy jelt adjon róla. Jó ideig ott maradtam Abua úrral, aki Elefántsontról jött a nyakunkra. Fogtuk egymás kezét, és jól elszórakoztunk együtt, én tízéves voltam, ő meg húsz, és ez épp akkora különbség volt, hogy neki is tetszett, meg nekem is. Szoko úr, a tulaj azt mondta, ne maradjak túl sokáig, nem akart összeakaszkodni a kiskorúvédelemmel, és egy tízéves kölyök, az könnyek bajba keverheti a kábítósok miatt, mert erre gondolnak legelőször, ha meglátnak egy kiskrapekot. Franciaországban nagyon védik a kiskorúakat, és börtönbe csukják őket, ha senki nem törődik velük.

Szoko úrnak is vannak gyerekei, otthagya őket Elefántsontparton, mert ott több felesége van, mint itt. Én nagyon jól tudtam, hogy nincs jogom egy nyilvános részegképzőben kujtorogni a szüleim nélkül, de őszintén megmondom maguknak, nem volt kedvem hazamenni.

Még a gondolatától is libabőrös lettem, hogy milyen állapotban hagytam Rosa mamát. Már azt is szörnyű volt látni, hogy apránként meghal az ügy ismerete nélkül, de pucéran, malac mosollyal, a kilencvenöt kilójával kliensre várva, a seggével, amiben nincs már semmi emberi, hát ez már olyan törvények után kiáltott, amelyek véget vetnek a szenvedéseinek. Tudják, mindenki arról beszél, hogy meg kell védeni a természet törvényeit, de én inkább a pótalkatrészek mellett vagyok. Akárhogy is, az ember nem toltheti az egész életét egy bisztróban, elindultam hazafelé, és végig a lépcsőn azt mondogattam magamban, hogy Rosa mama talán már meg is halt, tehát senki se szenved ottan.

Vigyázva nyitottam ki az ajtót, hogy meg ne ijedjek, és az első, amit megláttam, Rosa mama volt, ott állt teljesen felöltözve a kégli közepén, mellette egy kis bőrönd. Olyan volt, mint amikor metróra vár a peronon. Gyorsan az arcára néztem, és láttam, hogy egy csöppet sincs ott. Úgy nézett ki, mint aki teljesen máshol van, annyira boldog volt. A szeme a messzi távolba járt, a kalapja rosszul állt neki, mert jól nem állhatott, de legalább fölül egy kicsit eltakarta. Még mosolygott is, úgy, mintha jó hírt kapott volna. Margarétavirágos kék ruha volt rajta, a szekrény aljáról előkaparta a kurvaretiküljét, amit érzelmi okokból őrizgetett, én is jól ismertem, voltak még benne kotonok, és csak nézett keresztül a falon, mintha hamarosan vonatra szállna mindörökre.

- Mit csinál, Rosa mama?

- Mindjárt itt lesznek értem. Ők majd mindent elintéznek. Azt mondták, várjak itt, teherautókkal jönnek, és elvisznek minket a stadionba a legszükségesebbel.

- Ki az az ők?

- A francia rendőrség.

Egy kukkot se értettem az egészből. A másik szobából Mojse integetett, a fejére mutogatott. Rosa mama csak szorongatta a kurvaretiküljét, és ott volt mellette a bőrönd, és úgy várt, mintha attól félné, hogy elkésik.

- Egy félórát adtak nekünk, és azt mondták, hogy csak egy bőröndöt vigyünk magunkkal. Vonatra raktak minket, és Németországba szállítanak. Semmi probléma nem lesz, ők majd mindent elintéznek. Azt mondták, nem lesz bajunk, szállásról, kosztról gondoskodnak, mosnak ránk.

Nem tudtam, mit mondjak. Könnyen lehet, hogy újból Németországba deportálják a zsidókat, merthogy az arabok nem kérnek belőlük. Amikor még megvolt a feje, Rosa mama gyakran elmesélte nekem, hogyan csinált Hitler úr egy zsidó Izraelt Németországban, hogy otthont adjon nekik, és milyen fogadtatásban részesültek ők, mindnyájan, kivéve a jó állapotban levő fogakat, csontokat, ruhákat és cipőket, amiket elvettek tőlük a pazarlás miatt. De nem tudom felfogni, miért mindig csak a németek törődnek a zsidókkal, és miért megint ők csinálnak otthont nekik, mikor pedig úgy volna helyes, ha mindenki részt vállalna belőle, mindegyik népnek áldozatokat kellene hoznia. Rosa mama sokszor felhívta rá a figyelmemet, hogy őneki is volt fiatalsága. Így hát mindezt tudtam, mivel egy zsidó nővel laktam együtt, és a zsidóknál mindezek a dolgok mindig kitudódnak a végén, de nem értettem, minek törődne a francia rendőrség Rosa mamával, hiszen öreg és ronda, és semmi szín alatt nem képvisel fontosságot. Azt is tudtam, hogy Rosa mama az elmezavar miatt visszaesett a gyerekkorába, így írja elő az agyalágyulás, Katz doktor előre figyelmeztetett. Azt hihette, hogy fiatal, azért öltözött kurvának, azért állt ki a kofferjével is irtó boldogan, mivel ismét húszéves volt, és várta a csöngetést, hogy újra elinduljon a stadionba és a németországi zsidótűzhelyre. Megint átélte a fiatalságát.

Nem tudtam, mit csináljak, mert nem akartam ellenkezni vele, de abban egészen biztos voltam, hogy a francia rendőrséget hiába várja, hogy visszakapja fiatalságát. Leültem a földre a sarokba, és lehajtottam a fejem, hogy ne lássam, mást nem tehettem érte. Szerencsére jobban lett, és ő csodálkozott a legjobban, hogy ott áll kofferostul, kalapostul, a margarétás kék ruhájában és az emlékekkel teli retiküljével, én meg arra gondoltam, hogy legjobb, ha nem tudja meg, mi történt, hiszen láttam rajta, hogy mindent elfelejtett. Ez volt az amnesztia, Katz doktor előre figyelmeztetett, hogy egyre többször lesz neki, egészen addig, amikor már örök életére semmire sem fog emlékezni, és talán még hosszú évekig fog élni a szellemes tompultság állapotában.

- Mi történt, Momo? Miért állok itt a bőrröndömmel, mintha el akarnék utazni?

- Álmodott, Rosa mama. Az senkinek sem árt, ha álmodik egy kicsit.

Gyanakodva nézett.

- Momo! Meg kell mondanod az igazat.

- Esküszöm, hogy az igazat mondom, Rosa mama. Magának nincs rákja. Katz doktor abszolúte biztos efelől. Nyugodt lehet.

Egy kicsit mintha megnyugodott volna, az jó dolog, ha az embernek nincs.

- Hogy lehet az, hogy itt állok, és azt sem tudom miért? Mi van velem, Momo?

Leült az ágyra, és sírva fakadt. Felálltam, odamentem, leültem mellé, és megfogtam a kezét, ezt nagyon szerette. Rögtön elmosolyodott, egy kicsit megigazította a hajam, hogy szebb legyek.

- Ilyen az élet, Rosa mama, és ezzel még sokáig élélhet. Katz doktor mondta, hogy maga egy korabeli személy, és még egy számot is adott neki.

- A harmadik kor?

- Ez az.

Gondolkozott egy darabig.

- Nem értem, már rég túl vagyok a klimaxon. Még dolgoztam is vele. Csak nincs agytumorom, Momo? Azzal sincs pardon, ha rosszindulatú.

- Nem mondta, hogy nincs vele pardon. Nem is beszélt olyan izékről, amikkel van, vagy amikkel nincs pardon. Egyáltalán nem is beszélt pardonról. Csak azt mondta, hogy maga benne van a korában, és nem beszélt se amnesztiáról, se semmiről.

- Amnéziát akartál mondani, nem?

Mojse, aki csak bajnak volt itt, elkezdett bögni, na, már csak ez hiányzott.

- Mojse! Mi van itt? Hazudnak nekem? Elhallgatnak valamit előttem? Ez meg miért sír?

- A rohadt büdös életbe, ha két zsidó találkozik, rögtön elkezdenek sírni egymásnak, maga tudja a legjobban, Rosa mama. Még egy falat is csináltak nekik hozzá. A franc essen bele.

- Agyér-elmeszesedésem volna?

Még a seggem is libabőrös lett, esküszöm. Annyira torkig voltam az egésszel, hogy legszívesebben megkerestem volna Böhömöt, hogy verjen belém egy adag hervasztót, hogy jól kitoljak az egész bagázssal.

- Momo! Nem agyér-elmeszesedés? Ott aztán nincs pardon!

- Mondja, Rosa mama, maga sok olyan izét ismer, ahol van pardon? Az idegeimre megy. Az egész bagázs az idegeimre megy, esküszöm az anyám sírjára!

- Ne mondj ilyet, szegény anyád... szóval, az is lehet, hogy még él.

- Ezt aztán nem kívánom neki, Rosa mama, ha él, akkor is az anyám.

Furcsán nézett rám, aztán elmosolyodott.

- Sokkal érettebb lettél, kis Momóm. Már nem vagy gyerek. Egy szép napon...

Akart valamit mondani, de abbahagyta.

- Mi lesz egy szép napon?

Büntudatos képet vágott.

- Egy szép napon tizennégy éves leszel. És aztán tizenöt. És nem kellek majd neked.

- Ne beszéljen ökörségeket, Rosa mama. Nem fogom szarban hagyni, ez nem az én műfajom.

Ez megnyugtatta, és átment átöltözni. Felvette a japán kimonóját, és beparfümözte magát a füle mögött. Nem tudom, miért mindig a füle mögött parfümözte be magát, talán, hogy ne látszódjon. Aztán besegítettem a foteljába, mert nem hajlott a dereka. Egész jól volt, ahhoz képest, amilyen beteg volt. Szomorú és nyugtalan volt az arca, de nem mondom, hogy nem örültem, hogy normális állapotában látom. Még sírt is egy kicsit, ami azt bizonyította, hogy már teljesen jól van.

- Nagy fiú vagy már, Momo, megérted a dolgokat.

Ez marhára nem volt igaz, a dolgokat aztán végleg nem értettem, de csak nem állok le szájkodni, nem ez volt a megfelelő pillanat.

- Nagy fiú vagy már, hát ide figyelj...

Itt volt egy kis üresjárata, és néhány másodpercre defektet kapott, mint egy rozsdás belű, vén tragacs. Vártam, hogy újra beinduljon, és fogtam a kezét, mivel mégsem egy vén tragacsról volt szó. Katz doktor azt mondta, amikor háromszor is elmentem hozzá, hogy egy amerikai tizenhét évig volt teljesen tudatlanul egy kórházban, mint egy spenót, orvosi módszerekkel tartósították, és ez volt a világcsúcs. Mindig Amerikában vannak a világbajnokok. Katz doktor azt mondta, hogy nem lehet segíteni rajta, de gondos kórházi ápolással még éveket húzhatja.

Csak az volt a kellemetlen, hogy Rosa mamának nem volt társadalombiztosítója, mert ő titkos bömböldés volt. Azóta, hogy a francia rendőrség még fiatal és hasznos korban összefogdosta, amint már bátorkodtam, azóta sehol sem akart szerepelni. Pedig egy rakás zsidót ismerek Belleville-ben, akinek van személyi igazolványa, és mindenféle áruló papírja, de Rosa mama nem akarta vállalni a kockázatot, hogy annak rendje és módja szerint olyan papírokra legyen lefektetve, amik bizonyítják, mivel ha tudják, ki vagy, rögtön a szemedre is hányják, ez tuti. Rosa mama egy csöppet sem volt hazafi, és mindegy volt neki, hogy az emberek észak-afrikaiak vagy arabok, maliak vagy zsidók, mert nem voltak elvei. Gyakran mondta nekem, hogy minden népnek megvan a jó oldala, és ezért vannak olyan illetők, akiket történészeknek neveznek, és direkt kutatnak és tanulmányoznak. Rosa mama tehát sehol sem szerepelt, és olyan hamis iratai voltak, amik azt bizonyították, hogy semmi köze saját magához. Nem is térítette meg a biztosító.

De Katz doktor megnyugtatóan, és azt mondta, hogy ha kórházba vinnénk egy élő testet, amelyik már nem tud megállni a lábán, hát nem lehetne kidobni, mert hová jutnánk?

Ilyesmire gondoltam Rosa mamára nézve, miközben az ő feje kószált valamerre. Ezt nevezik rohamos aggkori szenilitásnak, először még oda-vissza, aztán pedig véglegesen. Az egyszerűség kedvéért gyagyának is mondják, ami az agyalágyulás, agyalágyult orvosi szóból jön. Megsimogattam a kezét bátorításból, hogy visszajöjjön, és soha nem szerettem jobban, mert ronda volt és öreg, és nemsokára emberi mivolta sem lesz.

Mást nem tudtam csinálni. Nem volt pénzünk, és én még nem voltam abban a korban, hogy kibújhassak a kiskorúellenes törvény alól. Többnek látszottam tízévesnél, és tudtam, hogy tetszem a kurváknak, akiknek semmijük nincs, de a rendőség irtó szemét a skricikhez, és féltem a jugoszlávoktól, mert azok szörnyű konkurenciák.

Mojse azzal próbált lelket önteni belém, hogy azt mondta, tökéletesen meg van elégedve a zsidó családdal, amelyik felvállalta, és én is kibulizhatnék valamit magamnak. Azzal ment el, hogy megígérte, mindennap felugrik besegíteni. Rosa mamának ki kellett törölni a seggét, maga már nem tudta. Erről az oldaláról még akkor is problémák voltak, amikor teljesen ott volt a feje. Annyi feneke volt, hogy a keze már nem ért el a kellő helyre. A nőiesége miatt nagyon zavarta, hogy kitérlik, de hát mit tegyen az ember. Mojse el is jött, ahogy megígérte, és akkor történt az országos katasztrófa, amint már bátorokodtam, és amely egy csapásra éveket öregített.

Azután való nap történt, hogy a legidősebb Zaum fivér egy kiló lisztet, olajat és fasírtnak való húst hozott nekünk, mert egy csomó illető a jó oldaláról mutatkozott be azóta, hogy Rosa mama romlásnak indult. Ezt a napot márványba véstem, mert ez egy olyan szép kifejezés.

Rosa mama jobban volt, egyszer fent, egyszer lent. Néha teljesen bezárult, néha meg nyitva maradt. Egy szép napon majd köszönetet mondok azoknak a lakóknak, akik segítettek nekünk, így például Valumba úrnak, aki tüzet nyelt a Saint-Michel körúton, hogy érdeklődést keltsen a járókelőkben az esete iránt, és feljött, és egy nagyon szép műsorszámot mutatott be Rosa mama előtt, hátha sikerül felcsigáznia a kíváncsiságát.

Valumba úr kameruni néger, azért jött Franciaországba, hogy söpörje. Gazdasági okokból az összes feleségét és gyermekét a hazájában hagyta. Állati menő volt tűznyelésben, és erre a feladatra áldozta a túlórát. A rendőség rossz szemmel nézte, mert csődületet vont magára, de támadhatatlan tűznyelési engedélye volt. Amikor láttam, hogy Rosa mamának tátva marad a szája, megüresedik a szeme, és átmegy a másik világba nyáladzani, elszaladtam Valumba úrért, aki egy törvényesen bejelentett lakhelyen osztozott nyolc törzsbelijével, az ötödik emeleten, egy erre a célra átengedett szobában. Ha otthon volt, akkor rögtön feljött az égő fáklyával, és nekiállt tüzet köpködni Rosa mamának. Nemcsak azért, hogy felébressze egy szomorúsággal súlyosbított beteg személy érdeklődését, hanem azért is, hogy sokkos kezelésben részesítse, mivel Katz doktor azt mondta, hogy ezzel a kezeléssel sok személyt sikerült megjavítani a kórházakban, ahol hirtelen meggyújtják nekik az áramot ebből a célból. Valumba úr is ezen a véleményen volt, azt mondta, hogy az öreg személyek gyakran magukhoz térnek, ha rájuk ijesztenek, és ő még egy süketnémát is meggyógyított így Afrikában. Az öregek gyakran még nagyobb szomorúságba esnek, ha örökre házba dugják őket, Katz doktor azt mondja, hogy ez a kor nem kegyelmez, és hetvenöt-nyolcvan éves kortól senkit se érdekel.

Hosszú órákat töltöttünk tehát azzal, hogy megpróbáltunk ráijeszteni Rosa mamára, hogy kerengjen a vére. Valumba úr rettenetes, amikor nyeli a tüzet, és a tűz nagy lángokban tör elő a belsejéből, és felcsap a plafonig, de Rosa mama éppen pukkant korszakában volt, amit úgy neveznek, letargia, amikor az ember tojik a világra, és nem lehet felverni. Valumba úr félóráig

okádta a tüzet, de neki guvadtságba meredt a szeme, mintha máris olyan szobor volna, ami nem érez, és amit direkt ebből a fából vagy kőből csináltak. Valumba úr még egyszer megpróbálta, és addig erőlködött, hogy Rosa mama hirtelen kilépett az állapotából, és amikor meglátta, hogy egy félmeztelen néger tüzet okádik előtte, akkorát ordított, hogy el se tudják képzelni. Sőt el akart menekülni, úgy kellett visszatartani. Azután hallani se akart semmiről, és megtiltotta, hogy önála tüzet nyeljenek. Nem tudta, hogy rájött a gyagyaság, azt hitte, szundított egyet, mi meg felébresztettük. Nem lehetett megmondani neki.

Máskor meg Valumba úr elment öt haverjáért, aki mind az ő törzstagja volt, és eljöttek körbetáncolni Rosa mamát, hogy megpróbálják elűzni a gonosz szellemeket, akik, amint van egy szabad percük, rögtön rárontanak bizonyos illetőkre. Valumba úr fivérei híresek voltak Belleville-ben, ha a beteg nem szorult kórházi ápolásra, akkor őket keresték meg a ceremónia végett. A kávézós Drisz úr megvetette ezt, amit ő úgy nevezett „praktika”, hülyeségnek tartotta, és azt mondta, hogy Valumba úr és törzsi fivérei fekete máglyát kergetnek.

Egy este, amikor Rosa mama nem volt ott, és guvadtan ült a foteljában, Valumba úr és az övéi feljöttek hozzánk. Félmeztelenek voltak, és több színűre voltak dekorálva, az álarcuk valami rettenetes, hogy megijessék a démonokat, akiket az afrikai munkások hurcoltak be Franciaországba. Ketten a földre ültek a kézidobjukkal, a többi három meg körbetáncolta a Rosa mama fotelját. Valumba úr egy direkt e célra való hangszeren játszott, és egész éjszaka, komolyan mondom, ez volt a legjobb látnivaló Belleville-ben. Semmit sem ért az egész, mert a zsidókon nem fog, és Valumba úr elmagyarázta nekünk, hogy ez vallási kérdés. Úgy gondolta, hogy Rosa mama vallása ellenállt, és alkalmatlanra tette a gyógyításra. Engem ez nagyon meglepett, mert Rosa mama olyan állapotban volt, hogy el nem lehetett képzelni, hova bújhatott bele a vallás.

Ha kíváncsiak a véleményemre, hát bizonyos ponton túl a zsidók sem zsidók már, annyira semmik. Nem tudom, értik-e, de nem érdekes, mert ha az ember értené, biztosan még rohadtabb volna az egész.

Egy kicsit később Valumba úr fivérei kezdtek elkeseredni, mivel Rosa mama köpött a világra az állapotában, és Valumba úr elmagyarázta nekem, hogy a gonosz szellemek eldugaszolták az összes kijáratát, és az erőfeszítések nem jutnak el hozzája. Mind leültünk Rosa mama köré a földre, és pihentünk egy kicsit, mivel ők Afrikában sokkal többen vannak, mint Belleville-ben, és műszakonként váltogatják egymást a rossz szellemek körül, mint a Renault-nál. Valumba úr lement tüzes vízért és tyúktojásért, és jól bekolbászottunk Rosa mama körül, akinek olyan volt a tekintete, mintha elvesztette volna, és most mindenütt keresné.

Miközben ettünk-ittunk, Valumba úr elmagyarázta nekünk, hogy az ő hazájában sokkal könnyebb tisztelettel bánni és törődni az öregekkel, hogy megédesítsék őket, mint egy olyan nagyvárosban, amilyen Párizs, ahol ezer és ezer utca, emelet, lyuk és zug van, ahol megfelelnek róluk, és nem lehet hadsereggel felkutatni őket mindenütt, ahol előfordulnak, mivel a hadsereg arra van, hogy a fiatalokkal törődjön. Ha a hadsereg folyton az öregekkel törődne, akkor az már nem is a francia hadsereg volna. Azt mondta nekem, hogy öregtanyák úgyszólván tízezerrel vannak a városban és vidéken, de senki sincs, aki felvilágosítást adna, hol lehet megtalálni őket, és íme, a tudatlanság. Egy olyan nagy és szép országban, mint amilyen Franciaország, látni is fáj az öregembereket és öregasszonyokat, és az embereknek amúgy is elég a gondjuk. Az öregemberek és öregasszonyok már semmire se jók, és nincs többé közhasznuk, hát hagyják élni őket. Afrikában törzsenként vannak felhalmozva, és ott az öregek nagyon keresettek, mert annyi mindent tehetnek az emberért, amikor meghalnak. Franciaországban nincsenek törzsek az önzés miatt. Valumba úr azt mondja, hogy Franciaországot teljesen törzstenítették, és ezért vannak a fegyveres bandák, akik összetartanak, és meg-

próbálnak tenni valamit. Valumba úr azt mondja, hogy a fiataloknak törzsre van szükségük, mert anélkül egyetlen csepp lesznek az óceánban, és ettől begolyóznak. Valumba úr azt mondja, hogy minden olyan nagy lett már, hogy ezer alatt kár is elkezdni a számolást. Emiatt van az, hogy a szegény kis öregek, akik nem tudnak fegyveres bandát alakítani a létezés végett, eltűnnek, még címük se marad, és nyomorult zugokban élnek. Senki se tudja, hogy még megvannak, főleg a lift nélküli cselédszobákban, ha már nem tudják kiabálással tudtul adni a jelenlétüket, mert gyöngék hozzá. Valumba úr azt mondja, hogy sok külföldi munkaerőt kellene behozatni Afrikából, hogy minden reggel hattól keressék az öregeket, és válogassák ki azokat, akik már kezdenek bűdösödni, mivel senki se jön ellenőrizni, hogy az öregember vagy öregasszony él-e még, és csak akkor tisztázódnak a dolgok, amikor szólnak a házmesternek, hogy bűdös van a lépcsőházban.

Valumba úr nagyon jól beszél, és mindig úgy, mintha ő volna a főnök. Az arca is tele van sebhelyekkel, amik a fontosság jelei, és feljogosítják a törzs tiszteletére, meg arra, hogy tudja, mit beszél. Most is Belleville-ben lakik, majd egyszer meglátogatom.

Mutatott egy fogást, ami nagyon fontos Rosa mamának, hogyan kell egy még élő személyt megkülönböztetni egy teljesen halottól. Ebből a célból felállt, fogott egy tükröt a komódról, és odatartotta Rosa mama ajka elé, és a tükör homályos lett, ahol rálélegzett. Máshogyan nem lehet látni, hogy lélegzik-e még, mivel a súlya olyan nehéz volt, hogy a tüdeje nem tudta megemelni. Ez egy olyan fogás, amivel meg lehet különböztetni az élőket a többiektől. Valumba úr azt mondja, hogy ez a legelső dolog, amit minden reggel meg kell csinálni azokkal a korabeli személyekkel, akiket lift nélküli cselédszobában talál az ember, csak így lehet megállapítani, hogy csak a szenilitás martalékai-e, vagy száz százalékgig hullák. Ha a tükör elhomályosodik, ez azt jelenti, hogy még lehelnek, és nem kell kidobni őket.

Megkérdeztem Valumba úrtól, nem lehetne-e Rosa mamát elküldeni Afrikába az ő törzséhez, hadd élvezze ottan a többi öreggel együtt mindazt a kedvezményt, amiben tartják őket. Valumba úr nagyot nevetett, mivel a foga szép fehér, és az utcaseprő-törzsbeli fivérei szintén nevettek, mondtak valamit egymásnak a saját nyelvükön, és aztán azt mondták nekem, hogy az élet nem olyan egyszerű, mert repülőjegyre, pénzre meg engedélyekre lenne szükség, és amíg csak a halál be nem áll, nekem kell Rosa mamával törődni. Ebben a pillanatban kezdődő értelmet vettünk észre Rosa mama arcán, és Valumba úr fajtestvérei gyorsan felálltak és táncolni kezdtek körülötte, és doboltak, és olyan hangosan énekeltek, hogy még a holtak is fölébrednek tőle, ami tilos tíz óra után a közrend meg az igazak álma miatt, de a házban nagyon kevés a francia, és itt nem is olyan dühösek, mint másutt. Maga Valumba úr is megragadta a hangszerét, amit nem tudok leírni maguknak, mert speciális, és Mojsé meg én nekiláttunk, és mindannyian táncolni meg üvölni kezdtünk a zsidó körül, hogy ördögűzzük, mert úgy nézett ki, mintha jeleket adna, és bátorítani kellett. Megfutamtítottuk a démonokat, és Rosa mama észre tért, de amikor meglátta maga körül a félmeztelen, zöld-fehér, kék és sárga arcú négereket, ahogy ululuzva táncoltak körülötte, mint a rézbőrűek, miközben Valumba úr azon a csodálatos hangszerén játszott, akkor úgy megijedt, hogy elkezdett segítségért ordítani utánam, és megpróbált elmenekülni, és csak akkor nyugodott meg, amikor ráismert Mojséra meg énrám, és kibaszott kurvafattyaknak nevezett minket, ami arról tanúskodott, hogy teljesen magához tért. Mindannyian gratuláltunk egymásnak, és elsősorban Valumba úrnak. Még maradtak egy kis ideig a jó szándék miatt, és Rosa mama láthatta, hogy nem azért jöttek, hogy összeverjenek a metróban egy öreg nőt, hogy kitépjék a kezéből a retiküljét. Még nem volt teljesen rend a fejében, és zsidóul mondott köszönetet Valumba úrnak, amit jiddisnek neveznek ezen a nyelven, de nem számított, mivel Valumba úr derék ember volt.

Amikor elmentek, Mojse meg én tetőtől talpig levetkőztettük és lepucoltuk Rosa mamát, mert távollétében maga alá csinált. Aztán babahintóporral bepúderoztuk a seggét, és visszatettük a helyére a foteljába, ott szeretett elterülni. Kért egy tükröt, és újra kikészítette az arcát. Nagyon jól tudta, hogy üresjáratai vannak, de igyekezett zsidó módra humorosan felfogni a dolgot, azt mondta, hogy az üresjárat alatt legalább nincs semmi gondja, és már ez is kész haszon. Mojse bevásárolt az utolsó pénzünkből, ő meg főzőcskézett egy kicsit, és semmit nem tévesztett el, és nem lehetett látni rajta, hogy két órája még tiszta gőz volt az agya. Ezt nevezi Katz doktor orvosi nyelven a szenvedés pillanatnyi enyhülésének. Aztán bement és leült, mert nehezeére esett az erőlködés. Kiküldte Mojsét a konyhába elmosogatni, és egy ideig szellőztette magát a japán legyezőjével. Gondolkozott a kimonójában.

- Gyere ide, Momo!

- Mi van? Csak nem akar megint lelépni?

- Nem, remélem, nem, de ha így megy tovább, beraknak a kórházba. Nem akarok kórházba menni. Hatvanhét éves vagyok...

- Hatvankilenc.

- Na jó, hatvannyolc, nem vagyok olyan öreg, mint amilyennek kinézek. Szóval, figyelj ide, Momo! Nem akarok kórházba menni. Meg fognak kínozni.

Ne beszéljen ökörségeket Rosa mama. Franciaország sose kínozott meg senkit, ez nem Algéria itten.

- Erőnek erejével életben tartanak, Momo. A kórházban mindig ezt csinálják, törvényük van rá. Nem akarok a szükségesnél tovább élni, és már nem szükséges. Mindennek van határa, még a zsidóknak is. Kegyetlenül elbánnának velem, hogy ne tudjak meghalni, van egy ízük, amit orvosi rendtartásnak neveznek, ez direkt erre van. Kimódolják, hogy addig húzza az ember, amíg taknya-nyála össze nem folyik, nem engedélyezik, hogy meghaljon, mert precedenst teremtené. Volt egy barátom, aki még csak zsidó se volt, de nem volt se karja, se lába egy baleset miatt, és még tíz évig nyúlták egy kórházban, hogy a kerengést tanulmányozzák. Momo, én nem akarok pusztán azért élni, mert az orvostudomány így írja elő. Tudom, hogy kihagy a fejem, és nem akarok évekig kómában élni az orvostudomány dicsőségére. Nahát, ha hallasz valamit harangozni a kórházzal meg rólam, akkor megkéred a haverjaidat, hogy nyomjanak belém egyet a jobbikból, aztán maradványaimat dobják ki vidéken. A bokrok közé, akárhova. A háború után tíz napig vidéken voltam, soha életemben nem szívtam annyi jó levegőt. Jobb az asztmára, mint a város. Harmincöt éven keresztül a klienseké volt a seggem, csak nem adom most az orvosoknak. Megígéred?

- Megígérem, Rosa mama.

- *Khareim?*

- *Khareim.*

Ez azt jelenti náluk: „esküszöm”, amint már bátorkodtam.

Én aztán bármit megígértem volna Rosa mamának, hogy boldoggá tegyem, mert a boldogság még annak is jól jön, aki már nagyon öreg, de ebben a pillanatban csöngettek, és ekkor következett be az az országos katasztrófa, amelyet még nem volt módom előadni itt, és ami nagy örömet szerzett nekem, mert neki köszönhetem, hogy egy csapásra több évet öregedtem, a többiről nem is beszélve.

Csöngettek, kimentem ajtót nyitni, és ott állt egy alacsony hapsi, a szokásosnál is szomorúbb volt, az orra a szájába lógott, a szeme, az egészen általános volt, csak még rémültebb. Nagyon sápadt volt, és erősen izzadt, kezét a szívére szorítva kapkodta a levegőt, na nem az érzelem miatt, hanem, mert a szívnél nincs rosszabb az emeletre. Fel volt hajtva a kabátgallérja, és nem volt haja, mint a legtöbb kopasznak. A kalapját a kezében tartotta, mintha csak bizonyítani akarná, hogy az is van neki. Nem tudtam, honnét szalajtották, de ilyen bizonytalan hapsit még életemben nem láttam. Rémulten nézett rám, és én visszaadtam neki a kölcsönt, mivel, isten bizony, csak rá kellett nézni a hapsira, és az ember mindjárt úgy érezte, hogy menten rárogyik az ég, hiába, ilyen a pánik.

- Ugye, itt lakik Rosa asszony?

Ilyen esetben fő az óvatosság, mert egy ismeretlen illető nem mászik meg hat emeletet az ember szép szeméért.

Adtam a hülyét, amit megengedhetek magamnak az én koromban.

- Kicsoda?

- Rosa asszony.

Gondolkoztam. Ilyen esetekben fő, hogy időt nyerjen az ember.

- Az nem én vagyok.

Sóhajtott, elővett egy zsebkendőt, megtörölte a homlokát, és aztán ugyanazt visszafelé.

- Beteg ember vagyok - mondta. - Most jövök a kórházból tizenegy év után. Feljöttem hat emeletet, pedig nem engedi az orvos. Azért jöttem ide, hogy halálom előtt még lássam a fiamat, jogom van hozzá, erre még a vadak között is vannak törvények. Szeretnék egy kicsit leülni, pihenni, szeretném látni a fiamat, mást nem akarok. Jó helyen járok? Tizenegy évvel ezelőtt Rosa asszonyra bízam a fiamat, nyugtám van róla.

Belebotort a kabátzsebébe, és egy olyan mocskos papírdarabot nyújtott át nekem, hogy az nem igaz. Hála Hamil úrnak, elolvastam, amit tudtam, mindent neki köszönhetek. Nélküle sehol se tartanék. *Átvettem Kadir Juszej úrtól ötszáz frank előleget a kis Mohammedért, muzulmán, 1956. október hetedikén született.* Nem mondom, jól pofán vágott, de hetvenet írunk, gyorsan utánaszámoltam, tizennégy év telt el, ez nem lehettem én. Rosa mamának biztos volt egy rakás Mohammedja, ez aztán nem hiánycikk Belleville-ben.

- Várjon, megnézem.

Szóltam Rosa mamának, hogy itt van egy hapsi, ocsmány pofája van, és azért jött, hogy itt van-e a fia, és Rosa mamát azonnal kitörte a frász.

- Atyaisten, Momo, de hisz csak te vagy itt meg Mojse.

- Akkor Mojse - mondom neki, mert vagy ő, vagy én, ez a jogos önvédelem.

Mojse ott szunyált mellette. Egyetlen szunyás krapekot se ismerek, aki így be tudta volna verni a szunyát.

- Talán azért jött, hogy megszarolja az anyát - mondta Rosa mama. - Na jó, meglátjuk. Egy skrici nem fog rám ijesztani, ott még nem tartunk. Semmit se tud bizonyítani. A hamis papírjaim rendben vannak. Hadd lássam! Ha megjátssza a janit, elszaladsz N'Da úrért.

Beengedtem a hapsit. Rosa mamának be volt csavarva a három szál megmaradt haja, ki volt festve, a piros japán kimonóját viselte, és amikor a fickó meglátta, rögtön leült egy szék szélére, és remegett a térd. Láttam én, hogy Rosa mama is reszket, de a súlya miatt a reszketés nála nem látszott annyira, mert nem bírta úgy megmozgatni. De ha az ember nem nézi a többit, akkor nagyon szép színű barna szeme van. A hapsi ott ült a kalappal a térdén a szék peremén, vele szemben trónolt Rosa mama a foteljában, én meg háttal az ablak elé álltam, hogy kevésbé lásson, mivel sose lehet tudni. Csöppet se hasonlítottam erre a krapekra, de nekem van egy arany szabályom az életben, az, hogy az ember mindig tutira menjen. Főleg, hogy felém fordult, és figyelmesen nézegetett, mintha elvesztette volna az orrát, és azt keresné. Mindnyájan hallgattunk, mert úgy féltünk, senki sem akarta elkezdni. Még Mojséért is átmentem, mert a hapsinál annak rendje és módja szerinti nyugta volt, és mégiscsak elő kellett állítani valakit.

- Nos, mit óhajt?

- Tizenegy évvel ezelőtt magára bíztam a fiamat, asszonyom - mondta a krapek, és úgy látszik, még a beszédhez is erőlködni kellett, mivel folyton kapkodta a levegőt. - Nem tudtam hamarabb életjelt adni magamról, kórházba voltam zárva. Még a neve és címe se volt meg, mindent elvettek tőlem, amikor bezártak. A maga nyugtája szegény feleségem fivéréénél volt, a feleségem, mint maga előtt is ismeretes, tragikus körülmények közt meghalt. Ma reggel engedtek ki, visszakaptam a nyugtát, és eljöttem. Kadir Juszefnak hívnak, Mohammed fiamat szeretném látni. Csak egy szóra.

Rosa mama teljesen a fejénél volt aznap, és ez mentett meg minket.

Én láttam, hogy elsápad, de ehhez ismerni kellett, mert a sminkjétől csak piros meg kék látszott belőle. Felvette a szemüvegét, ami még mindig jobban állt neki, mint a semmi, és megnézte a nyugtát.

- Szabad még egyszer a nevét?

A krapek majdnem elsírta magát.

- Asszonyom, én beteg ember vagyok.

- Ki nem az, ki nem az - mondta ájtatosan Rosa mama, és még a szemét is az égre emelte, mintha hálás volna érte.

- Asszonyom, a nevem Kadir Juszef, az ápolóknak csak Juju. Az után az újságbeli tragédia után, amiért teljességgel felelőtlen vagyok, tizenegy évig voltam elmés.

Hirtelen eszembe jutott, hogy Rosa mama folyton azt kérdezgette Katz doktortól, nem vagyok-e én is elmés. Vagy örökletes. Eh, tojok rá, nem rólam van szó, nem tizennégy, a fene egye meg.

- És a fiát hogy is hívták?

- Mohammednek.

Rosa mama rámeredt, és én még jobban megijedtem.

- És az anya nevére, arra emlékszik még?

No, erre azt hittem, hogy a hapsi ott hal meg rögtön. Zöld lett, tátogott, rángott a térd, könnyes lett a szeme.

- Nagyon jól tudja asszonyom, hogy beszámíthatatlan voltam. Annak ismertek el, igazolást is adtak róla. Ha a kezem azt tette is, nem tehetek róla. Nem találtak szifilisz nálam, de az ápolók azt mondják, hogy minden arab szifilisz. Pillanatnyi örületemben tettem, nyugodjék a lelke az úrban! Én nagyon istenfélő lettem. Nem múlik el óra anélkül, hogy ne imádkoznék a lelke üdvéért. Szüksége is van rá, amilyen mestersége neki volt. Féltékenységi rohamomban cselekedtem. Gondoljon bele, húsz menetet is lezavart naponta. A végén féltékeny lettem, és megöltem, rendben van. De nem tehetek róla. A legjobb francia orvosok ismertek el. Sőt semmire sem emlékeztem utána. Órúln szerettem. Nem tudtam nélküle élni.

Rosa mama röhögött. Sose hallottam így röhögni. Olyan volt, mintha... Nem, ezt mégse mondhatom maguk előtt... A seggemben is megfagyott a vér.

- Hát persze, hogy nem tudott nélküle élni. Ajsa évekig napi százezer ruppót hozott a maga konyhájára. Azért ölte meg, mert azt akarta, hogy még többet tejljen.

A hapsi halkan feljajdult, aztán elsírta magát. Most láttam először arabot sírni magamon kívül. Még meg is sajnáltam, annyira tojtam az egészsre.

Rosa mama egy csapásra megenyhült. Örült, hogy megszorongathatta a tökét ennek a krapeknak. Érezhette, hogy még mindig nő, vagy mi a szösz.

- Máskülönben hogy van, Kadir úr?

A hapsi az öklébe törölte az orrát. Ahhoz se volt ereje, hogy előszedje a zsebkendőjét, az már messze volt neki.

- Jól, Rosa asszony. Nemsokára meghalok. A szívem.

- *Mazltov* - mondta erre Rosa mama jószágon, ami zsidóul azt jelenti, gratulálok.

- Köszönöm, Rosa asszony. A fiamat szeretném látni, kérem szépen.

- Három év ellátással tartozik nekem, Kadir úr. Maga tizenegy éve nem adott életjelt nekünk.

A hapsi ugrott egyet ültében.

- Életjel, életjel, életjel! - énekelte, szemét az égre emelve, ahova mindannyian feljutunk egyszer. - Életjelt!

Nem lehet ráfogni, hogy úgy mondta, ahogy ezt a szót kellene, és valahányszor kiejtette, ugrott egy picit ültében, mintha valaki tiszteletlenül rugdálná a seggét. - Életjel! Na ne röhögtessen!

- Eszem ágában sincs - biztosította Rosa mama. - Maga úgy ejtette a fiát, mint egy darab izét, a szó szoros értelmében.

- De hisz még a neve és a címe se volt meg! Az Ajsa nagybátyja Brazíliában őrizte a nyugtát... Én be voltam csukva. Ma reggel kijövök! Megyek a menyéhez Kremlin-Bicetre, mind meghaltak, kivéve az anyjukat, aki örökölt, és halványan rémlett neki valami. A nyugta oda volt gombostűzve Ajsa fényképéhez, mint anya és gyermeke. Életjel! Mit jelent az, hogy életjel?

- Pénzt - mondta Rosa mama józanul.

- És honnan szedjek, nem mondaná meg, asszonyom?

- Ezek olyan dolgok, amibe nem akarok belemenni - mondta Rosa mama, a japán legyezőjével szellőztetve az arcát.

Kadir Juszeff úr ádámsutkája gyorsliftet játszott, annyira kapkodta a levegőt.

- Asszonyom, amikor mi magára bízunk a fiunkat, én teljes anyagi fedezetet vállalhattam. Három nő dolgozott nekem a Nagycsarnoknál, az egyiket közülük gyengéden szerettem. Megengedhettem magamnak, hogy jó nevelést adjak a fiának. Sőt társadalmi nevem volt, Juszej Kadir, amit a rendőrség is jól ismert. Igen, asszonyom, *jól ismerte a rendőrség*, egyszer még az újságokban is benne volt: *A rendőrség jól ismeri Juszej Kadirt...* Jól ismert, asszonyom, nem *rosszul* ismert. Aztán rájött a beszámíthatatlanság, és megcsináltam a szerencsétlenségemet...

Úgy sírt ez a hapsi, mint egy zsidó vénasszony.

- Az ember mégse ejtheti a fiát csak úgy, mint egy darab szart fizetség nélkül - mondta Rosa mama szigorúan, és megszelleztette magát a japán legyezőjével.

Semmi más nem érdekelt az egészből, csak az, hogy rólam mint Mohammedről van-e szó, vagy se. Ha énrólam, akkor nem tizenegy éves vagyok, hanem tizennégy, és ez fontos dolog, mert ha tizennégy éves lennék, akkor már nem is vagyok olyan kiskrapek, és ez a legjobb, ami csak érheti az embert. Mojse, aki az ajtóban állt, és figyelt, ő se majrészott, mivel ha ezt a buzit tényleg Kadirnak meg Juszejnek hívják, akkor nemigen volt szerencséje zsidónak lenni. Mellesleg, egyáltalán nem mondom, hogy zsidónak lenni szerencse, nekik is megvannak a maguk problémái.

- Asszonyom, nem tudom, hogy maga valóban ilyen hangon beszél-e velem, vagy pedig tévedek, mert képzelődök az elmés állapotom miatt, de tizenegy évig el voltam vágva a külvilágtól, tehát az anyagi képtelenség helyzetében voltam. Van nálam egy orvosi igazolás, ami bizonyítja...

Idegesen kutatni kezdett a zsebeiben, olyanfajta krapek volt, aki már semmiben sem biztos, és könnyen lehet, hogy nem is voltak neki elmés papírjai, de azt hitte, hogy van, és éppen azért csukták be, mert azt képzelte magáról. Az elmések, azok olyan emberek, akiknek folyton azt magyarázzák, hogy nincsen azuk, amijük van, és nem azt látják, amit látnak, hát a végén teljesen meghülyítik őket. Egyébként talált egy igazi papírt a zsebében, és oda akarta adni Rosa mamának.

- Én az olyan iratokból, amik bebizonyítanak valamit, nem kérek, phú, phú - mondta Rosa mama, és úgy tett, mintha leköpné a balsorsot, már ahogy illik.

- Most teljesen jól vagyok - mondta Juszej Kadir úr, és az arcunkból próbálta leolvasni, így van-e.

- Csak így tovább - mondta Rosa mama, mert mi mást mondhatott.

De a krapek nem úgy nézett ki, mint aki teljesen jól van, azzal a segélykérő szemével. Mindig a szem szorul a legjobban a segítségre.

- Nem tudtam pénzt küldeni, mert beszámíthatatlannak nyilvánítottak a gyilkosságban, amit elkövettem, és becsuktak. Azt hiszem, szegény feleségem nagybátyja küldött maguknak pénzt, amíg meg nem halt. A sors áldozata vagyok. Gondolhatják, hogy nem követtem volna el bűncselekményt, ha közveszélytelen lettem volna. Ajsát nem kelthetem életre, de mielőtt meghalok, szeretném megölelni a fiamat, bocsásson meg nekem, és imádkozzon értem.

Kezdett az agyamra menni a krapek az apai érzelmivel meg a követelődésével. Először is, egyáltalán nem olyan pofája volt, hogy az apám lehessen, az apám biztos, hogy beleváló fickó volt, a beleválónál is beleválóbb, nem egy ilyen fürdőskurva. Meg aztán, ha az anyám a Nagycsarnoknál strikkelt, méghozzá piszok jól, ahogy ez mondta, akkor nincs az az apa, aki kisajátíthat, a franc essen belé. Számlával igazoltan ismeretlen apától vagyok, így írja elő a

nagy számok törvénye. Meg voltam elégedve, hogy az anyámat Ajsának hívták. Ennél szebb nevet elképzelni sem lehet.

- Nagyon jó ápolást kaptam - mondta Kadir Juszeff úr. - Már nincsenek dührohamaim, azt meggyógyították. De már nem húzom sokáig, a szívem nem bírja az izgalmakat. Az orvosok az érzelmek végett engedtek ki, asszonyom. A fiamat akarom látni, megölelni, bocsásson meg nekem, és...

A rohadt életbe, tisztára olyan mint egy lemez...

- ... és imádkozzon értem.

Felém fordult, és nézett, és majd kitörte a frász, mert micsoda izgalom várakozott rá.

- Ő az?

De Rosa mama teljesen a fejénél volt, sőt. Szellőztette magát, és úgy nézett Juszeff Kadir úrra, mintha előre élvezné.

Csöndben szellőzködött tovább, aztán Mojse felé fordult.

- Mojse, köszönj szépen apukádnak!

- Csókolom, apci - mondta Mojse, mivel jól tudta, hogy ő nem arab, és tiszta a lelkiismerete.

Juszeff Kadir úr olyan sápadt lett, mintha nem igazi lenne.

- Tessék? Jól hallottam? Mojsét mondott?

- Igen, azt mondtam, Mojse, na és?

A krapek felállt. Úgy állt fel, mintha valami nagyon erős dolog hatására tenné.

- Mojse zsidó név. Ebben abszolúte biztos vagyok, asszonyom. Mojse, az nem jó muzulmán név. Nem mondom, olyan is van, de nem az én családomban. Én egy Mohammedet bíztam magára, asszonyom, nem Mojsét. Asszonyom, nekem nem lehet zsidó fiam, az egészségem nem engedi.

Mojse meg én egymásra néztünk, megálltuk röhögés nélkül.

Rosa mama csodálkozó arcot vágott. És aztán még csodálkozóbbat. Szellőztette magát. Hatalmas csönd lett, amiben mindenféle dolgok történtek. A krapek meg csak állt, de most már reszketett tetőtől talpig.

- C, c - cöcögött Rosa mama a nyelvével, és csóválta a fejét. - Biztos benne?

- Miben, asszonyom? Én abszolúte semmiben nem vagyok biztos, nem arra születünk, hogy biztosak legyünk. Nekem gyöngye a szívem. Csak egy kis dolgot, egy egészen kis dolgot mondhatok, de azt tudom, és ragaszkodom hozzá. Tizenegy évvel ezelőtt egy Mohammed utónevű, hároméves muzulmán fiúgyermeket bíztam magára. Maga egy muzulmán fiúgyermekről, Kadir Mohammedről adott nekem nyugtát. Én muzulmán vagyok, a fiam muzulmán volt. Az anyja muzulmán volt. Továbbmegyek: én egy szabályos arab fiúgyermeket adtam magának, és azt akarom, hogy egy arab fiúgyermeket adjon is vissza. Abszolút nem akarok egy zsidó fiúgyermeket, asszonyom. Nem akarok, punktum. Az egészségem nem engedi. Az Mohammed Kadir volt, asszonyom, nem Mojse Kadir, nem akarok újra meghülyülni. Nincs semmi kifogásom a zsidók ellen, asszonyom, Isten bocsássa meg a bűnüket. De én arab vagyok, és jó muzulmán, és ugyanilyen hitű fiam volt. Én igaz hitben bíztam magára, és ugyanabban akarom visszakapni. Hadd hívjam fel a becses figyelmét, hogy én nem bírom

elviselni az ilyen izgalmakat. Egész életemben üldöztetésben volt részem, nekem orvosi igazolásaim vannak erről, amik minden szükséges célból elismerik, hogy én üldözéses vagyok.

- Ez azt jelenti, hogy biztos benne, hogy nem zsidó? - kérdezte Rosa mama reménykedve.

Kadir Juszeff úrnak ideges rángások futottak végig az arcán, mintha hullámszála.

- Asszonyom, én üldözött vagyok, de zsidó nem. Nincs monopóliumuk rá. A zsidó monopóliumnak vége, asszonyom. Nemcsak a zsidóknak, másoknak is joguk van az üldöztetéshez. Ugyanolyan arab állapotban akarom a fiamat, Mohammed Kadírt, amilyenben a nyugta ellenében magára bízom. Semmi szín alatt sem akarok zsidó gyermeket, van nekem elég bajom így is.

- Jó, jó, ne izgassa fel magát, talán valami tévedés történt - mondta Rosa mama, mivel látta, hogy a krapek egész meg van rázva belülről, és még sajnálni is kellett, ha az ember arra gondolt, hogy az arabok meg a zsidók, mit összeszenvedtek együtt.

- Jaj, Istenem, biztos valami tévedés történt - mondta Juszeff Kadir úr, és le kellett ülnie, mert így parancsolta a lába.

- Vedd csak elő nekem a papírokat, Momo! - mondta Rosa mama.

Előszedtem a nagy családi koffert az ágy alól. Mivelhogy az anyámat kutatva gyakran feltúrtam, nálam jobban senki sem ismerte a benne lévő kuplerájt. Rosa mama az ellátásba vett kurvagyerereket papírfecnikre írta, amikből semmit se lehetett kihámozni, mivel nálunk diszkréció volt, és az érdekeltek nyugodtan alhattak. Senki sem jelenthette fel őket mint anyákat prostitúcióért és apasági jogtól való megfosztásért. Ha egy skrici zsarolni akarná őket ebből a célból, hogy elküldje őket Abidjanba, hát egyetlen kiskrapekot se talál meg benne, még akkor se, ha direkt ilyen tanulmányokat végez.

Odaadtam az egész papírrakást Rosa mamának, és ő megnyálazta az ujját és keresgélni kezdett a szemüvegén keresztül.

- Itt van, megtaláltam - mondta diadalmasan, és rátette az ujját. - 1956. október hetediké és még valamennyi.

- Hogyhogy még valamennyi? - nyögte Kadir Juszeff úr.

- Hogy kerek legyen. Aznap két fiút kaptam, egyet muzulmán hitben, egyet zsidó hitben.

Gondolkozott, és az arca megvilágosodott a felismeréstől.

- Hát persze, minden érthető - mondta boldogan. - Nyilván összecseréltem a vallásokat.

- Hogy? - kérdezte Juszeff Kadir úr élénk érdeklődéssel. - Hogyhogy?

- Nyilván Mojséként neveltem Mohammedet, és Mohammedként Mojsét - mondta Rosa mama. - Ugyanaznap kaptam őket, és összekevertem a dolgokat. A kis Mojsé egy derék muzulmán családnál van Marseille-ban, és nagyon kedvelik. És a maga itt jelenlevő kis Mohammedjét, azt meg zsidónak neveltem. *Barmicvo* meg minden. Mindig *kósert* evett, ettől nyugodt lehet.

- Hogyhogy mindig kósert evett? - nyöszörögte Kadir Juszeff úr, akinek arra se volt ereje, hogy felálljon a székéről, annyira összeomlott az egész vonalon. - Az én Mohammed fiam mindig kósert evett? Megvolt a *barmicvója*? Az én Mohammed fiamat zsidóvá tették?

- Azonossági hibát követtem el - mondta Rosa mama. - Tudja, az azonosság is melléfoghat, nincs rá biztosíték. Egy hároméves kölyöknek nincs nagyon azonossága, még ha körül van metélve, akkor se. Összecseréltem a két fazont, úgy neveltem a maga kis Mohammedjét, mint egy jó kis zsidót, efelől nyugodt lehet. És ha valaki tizenegy évig rá se néz a fiára, hát ne csodálkozzon, ha zsidó lesz belőle...

- De hát klinikailag lehetetlen volt - hörögte Kadir Juszef úr.

- Jó arab volt, most egy kicsit zsidó, de mégiscsak a maga fia! - mondta Rosa mama bizalmasan mosolyogva.

A krapek felállt. A méltatlankodástól megjött az ereje, és felállt.

- Követelem az én arab fiamat! - üvöltötte. - Nem akarok zsidó fiút!

- De ha a kettő ugyanaz - mondta Rosa mama bátorítólag.

- Nem ugyanaz! Megkeresztelték nekem!

- Phu, phu! - köpött Rosa mama, mert azért neki is voltak korlátai. - Nincs megkeresztelve, Isten őrizzen tőle. Mojse egy jó kis zsidó. Ugye, Mojse, jó kis zsidó vagy?

- Igen, Rosa mama - mondta Mojse boldogan, mivel ő aztán ízelt a családfájára.

Juszef Kadir úr felállt, és borzalom ült a szemében, ahogy ránk nézett. Azután elkezdett toporogni, mintha ott helyben el akarna járni egy táncot a kétségbeeséssel.

- Azt akarom, hogy olyan állapotban adják vissza a fiamat, amilyenben volt! Jó arab állapotban akarom a fiamat, nem rossz zsidó állapotban!

- Arab állapot vagy zsidó állapot, ezt mi itten nem vesszük számításba. Ha akarja a fiát, akkor olyan állapotban veszi át, amilyenben éppen van! Először megöli a kicsi anyját, aztán elmésnek nyilváníttatja magát, aztán még jelenetet is rendez, mert a fia rendes, becsületes zsidókként nőtt fel. Mojse, csókd meg apádat, még ha belehal is, mégiscsak az apád!

- Mi a francról kell úgy odalenni - mondtam, mert marhára megkönnyebbültem, hogy négy évvel idősebb vagyok.

Mojse tett egy lépést Juszef Kadir úr felé, s ez utóbbi egy szörnyű dolgot mondott egy olyan emberhez képest, aki nem is tudja, hogy igaza van.

- Ez nem az én fiam! - mondta, és csinálta hozzá a drámát.

Felállt, tett egy lépést az ajtó felé, és ekkor történt az akaratától függetlenség. Ahelyett, hogy kiment volna, amint annak szándékát világosan kifejezte, azt mondta: *ah!*, aztán *oh!*, az egyik kezét bal oldalra helyezte, oda ahol a szívet szokták keresni, és elvágódott, mintha nem lenne több mondanivalója.

- Nahát, mi baja van? - kérdezte Rosa mama, és szellőztette magát a japáni legyezőjével mivel mit lehetett mást tenni. - Mi baja? Lássuk csak.

Nem tudtuk, meghalt-e vagy csak pillanatnyilag, mert semmi jelét nem adta. Vártunk, de csak nem akart megmozdulni. Rosa mama izgulni kezdett, mert ha valami nem hiányzott, hát a rendőrség, mert ha az egyszer elkezd, se vége, se hossza. Azt mondta, szaladjak gyorsan valakiért, hogy csináljon valamit, de én láttam, hogy Kadir Juszef úr teljesen meghalt, mert olyan nagy nyugalom fogja el azoknak az illetőknek az arcát, akiknek már nincs mit mellre szívni. Itt-ott megcsipkedtem Juszef Kadir urat, és odatettem ez tükröt az ajka elé, de nem volt több problémája. Mojse, persze, rögtön olajra lépett, mert ő jobb szeretett meglépni, én meg elszaladtam a Zaum fivérekért, hogy szóljak nekik, van egy halottunk, és ki kéne rakni a lépcsőházba, hogy ne nálunk haljon meg. Feljöttek, kirakták a lépcsőfordulóba Charmette úr ajtaja elé, aki garantáltan francia származású volt, és megengedhette magának.

Én azért lementem, leültem a halott Juszej Kadir úr mellé, és ott maradtam egy kis ideig, noha már semmit sem tehattünk egymásért.

Az orra sokkal hosszabb volt, mint az enyém, de az orrok már csak ilyenek, együtt nyúlnak az étellel.

Átkutattam a zsebeit, hátha találok valami emléket, de csak egy csomag cigarettát találtam, Gauloise-t. Volt még benne egy szál, és én mellette ülve elszívtam, mert ő szívta el az összes többi, és nekem jelentett valamit, hogy én szívom el, ami megmaradt belőle.

Még bőgtem is egy sort. Jólesett, olyan volt, mintha lett volna valakim, akit elvesztettem. Aztán hallottam, hogy jön az uerhá, és gyorsan felszaladtam, nehogy belekeveredjek.

Rosa mama még ki volt borulva, és én megnyugodtam, hogy ebben az állapotában látom, és nem a másikonban. Mázslink volt. Végül is csak néhány órája volt naponta, és Kadir Juszej úr pont jókor jött.

Még mindig fejbe voltam kólintva, hogy egy csapásra négy évvel nagyobb lettem, és azt se tudtam, milyen képet vágjak hozzá, még a tükörben is megnéztem magam. Ez volt a legfontosabb esemény életemben, amit forradalomnak neveznek. Nem tudtam, most mihez kezdjek, mindig így van, ha az ember más lesz, mint aki volt. Tudtam, hogy többé nem gondolkozhatok úgy, mint azelőtt, de pillanatnyilag jobb szerettem volna egyáltalán nem gondolkozni.

- Jaj Istenem! - mondta Rosa mama, és megpróbáltunk nem beszélni arról, ami történt, nehogy elöntse a bánat. Leültem a számolyra a lába elé, és hálásan megfogtam a kezét, azok után, amit tett, hogy megtartsa. Egymáson kívül semmink se volt a világon, és legalább ez megmaradt. Én úgy gondolom, hogy ha az ember valaki nagyon rondával él együtt, a végén már a rondaságáért is szereti. Én úgy gondolom, hogy az igazi rondaságok szenvednek igazán szükségben, és ezért náluk van az embernek a legtöbb esélye. Most, hogy visszaemlékszem, Rosa mama egyáltalán nem is volt olyan ronda, szép barna szeme volt, mint egy zsidó kutyának, de nem volt szabad úgy nézni, mint egy nőt, mert azon persze csak veszíthetett.

- Rosszul esett, Momo?

- Dehogy, Rosa mama, örülök, hogy tizennégy éves vagyok.

- Jobb így. Meg aztán más se hiányzik neked, mint egy olyan apa, aki elmés volt, mert előfordul, hogy örökletes.

- Igaz, Rosa mama, mázsim volt.

- Meg aztán, tudod, Ajsa nagy üzleti forgalmat bonyolított le, és igazán nem is lehet tudni, ki az apa a rakásban. Lázás munka közben lehettél neki, ő aztán megállás nélkül dolgozott.

Aztán lementem, és vettem neki egy csokoládés süteményt Drisz úrnál, és ő megette.

Több napon keresztül ott volt az egész feje, ez volt az, amit Katz doktor a fájdalom pillanatnyi enyhülésének nevezett. A Zaum fivérek hetente kétszer felhozták Katz doktort valamelyiküknek a hátán, nem mászhatott hat emeletet, hogy felbecsülje a károkat. Mert nem volt szabad elfelejteni, hogy Rosa mamának a fején kívül más szervei is voltak, és mindenütt vigyázni kellett rá. Nem akartam ott lenni, amikor leltárt csinált, lementem az utcára, és ott vártam.

Egyszer épp arra jött a Néger. Kevéssé ismert okokból hívták Négernek, talán azért, hogy megkülönböztessék a negyed többi feketéjétől, mert valakinek mindig fizetnie kell a többiért. Ő a legsoványabb az összes többi közül, keménykalapot hord, és tizenöt éves, ebből legalább ötöt

tökegyedül volt. A szülei rábízták egy nagybácsira, az továbbpasszolta a sógornőjének, az továbbpasszolta valakinek, aki jólelkű volt, és így ment tovább kézzől kézre, már senki se tudta, ki kezdte. De ő rá se rántott, azt mondta, hogy embergyűlölő, és nem akarja alávetni magát a társadalomnak. A Néger hírnökként volt ismert a negyedben, mert kevesebbe került, mint egy telefonhívás. Néha száz kifutása volt egy nap, és még saját kéglije is volt. Láta, hogy nem vagyok valami nagy formában, és hívott, hogy menjek vele asztalifocizni a Bisson utcai bisztróba, ahol volt egy. Megkérdezte, mit fogok csinálni, ha Rosa mama elpatkol, és én azt mondtam neki, hogy kinéz valaki más. De látta ő, hogy vekker az egész. Mondtam neki, hogy négy évet öregedtem egy csapásra, és ő gratulált. Egy ideig beszélgettünk, hogy álljon az ember tizennégy-tizenöt éves korában a maga lábára, ha nincsen senkije. Ismert címeiket, ahová el lehet menni, de azt mondta, hogy a segg, az olyan dolog, amit szeretni kell, különben hányinger. Ilyen kenyérből sose kért, mert az csajnak való mesterség. Elszívtunk együtt egy cigarettát, és játszottunk egyet az asztalifocin, de a Négernek elintéznivalói voltak, és én nem vagyok olyan krapek, aki ráakaszodik a másokra.

Amikor fölértem, Katz doktor még ott volt, és próbálta meggyőzni Rosa mamát, hogy menjen kórházba. Néhány más személy is fent volt, a legidősebb Zaum úr, Valumba úr, aki épp nem volt szolgálatban, és őt haverja az otthonból, mivel a halál fontosságát ad egy embernek, amikor közeleg, és akkor jobban tisztelik. Katz doktor úgy hazudott, mintha könyvből olvasná, hogy jókedvet teremtsen, mivel a kedélyállapot is számít.

- Ó, itt jön a mi kis Momónk, hogy megtudja, mi újság. Nos, jó híreim vannak, változatlanul szó sincs rákról, efelől valamennyiüket biztosíthatom, hahaha!

Mindenki mosolygott, és főleg Valumba úr, aki érzékeny pszichológus volt, és maga Rosa mama is elégedett volt, mert mégiscsak sikerült neki valami az életben.

- De minthogy vannak nehéz pillanataink, mert szegény fejünkbe néha nem jut el a vérkeringés, és minthogy a vesénk meg a szívünk már nem a régi, talán mégiscsak jobb volna, ha egy időre befeküdnék a kórházba, egy szép nagy terembe, ahol minden rendbe jönne.

Katz doktort hallva megfagyott a vér az ereimben. Mindenki tudta a negyedben, hogy az ember nem küreteltetheti el magát a kórházban, még akkor se, ha kínzás az egész, és képesek erőnek erejével életben tartani, amíg csak van rajta valami mócsing, amibe belevághatják a tűt. Muszáj, hogy az orvostudomány mondja ki az utolsó szót, a véksőkig harcolnia kell, csak hogy ne legyen meg Isten akarata. Rosa mamán a kék ruhája volt meg a hímzett kendője, ami értékes holmi, és boldog volt, hogy fontossággal bír. Valumba úr játszani kezdett a hangszerén, mert kínos volt a helyzet, ismerik, mikor senki se tehet semmit a másikért. Én is mosolyogtam, de belül legszívesebben megdöglöttem volna. Néha érzem, hogy ez nem élet, egyáltalán nem ez az élet, higgyenek egy tapasztalt ember szavának. Azután mindannyian libasorban és csöndben kimentek, mivel vannak olyan pillanatok, amikor már nincs mit mondani. Valumba úr még eljátszott nekünk néhány hangjegyet, ami vele együtt eltűnt.

Ott maradtunk kettesben egyedül, ahogy senkinek sem kívánom.

- Hallottad, Momo? Jön a kórház. És te, veled meg mi lesz?

Elkezdtem fütyörészni, ezt tudtam mondani.

Feléje fordultam, hogy előjök valami Zorro-féle akármivel, na de ekkor piszok mázlim volt, mert pont ebben a pillanatban defektet kapott a feje, és úgy maradt üresjáratban két nap és három éjjel, anélkül, hogy észrevette volna magát. De a szíve tovább szolgált, és ő, hogy úgy mondjam, életben volt.

Nem mentem elhívni Katz doktort, de még a szomszédokat sem, biztos voltam benne, hogy most aztán elválasztanak minket egymástól. Ott ültem mellette, amennyit csak lehetséges pisilés, meg egy falat étel nélkül. Ott akartam lenni, amikor visszajön, hogy én legyek az első dolog, amit meglát. A mellére tettem a kezemet, és a bennünket elválasztó kilókon át is éreztem a szívét. A Néger feljött, mert sehol se látott, és hosszan nézte Rosa mamát, közben cigarettázott. Aztán keresgélt a zsebében, és ideadott egy nyomtatott telefonszámot. Az volt ráírva: *Súlyos tárgyak ingyenes elhordása tel. 278 78 78.*

És aztán a vállamra csapott, és elment.

A második nap elszaladtam Lola asszonyért, és ő poplemezeket hozott, azok üvöltének a legjobban, Lola asszony azt mondta, hogy még a holtakat is felébresztik, de nem ért semmit. Beállt a spenót, amit Katz doktor előre megmondott, és Lola asszony annyira odavolt, hogy ilyen állapotban kell látnia a barátnőjét, hogy az elszenvedett kár ellenére azon az éjszakán nem ment el a Bois de Boulogne-ba. Ez a szenegáli nő talpig becsületesen érző férfi volt, egyszer meglátogatom.

Ott kellett hagynunk Rosa mamát a foteljában. Még Lola asszony se tudta megemelni, pedig ő eltöltött néhány évet a ringben.

Azokkal az illetőkkel, akiknek odábbáll a feje, az a legszomorúbb, hogy nem lehet tudni, meddig tart. Katz doktor azt mondta egyszer, hogy a világcsúcsot, azt egy amerikai tartja tizenhét évvel és még egy kicsivel, de ahhoz ápolószemélyzet és spéci felszerelések kellene, amik cseppenként adagolják. Szörnyű volt arra gondolni, hogy Rosa mama talán világ bajnok lesz, mivel így is elég baja volt, és ha valamire nem vágyott, hát az a világcsúcs volt.

Lola asszony annyira kedves volt, hogy ilyen ritkán láttam. Mindig szeretett volna gyereket, de már elmagyaráztam maguknak, hogy nem volt meg a hozzávalója, ahogy gyakran előfordul a travesztitákkal, akik ilyen tekintetben nincsenek kibékülve a természet törvényeivel. Megígérte, hogy törődik velem, a térdére ültetett, és szenegáli gyermekeknek való altatódalokat énekelt nekem. Vannak ilyesmik Franciaországban is, de én sose hallottam, mert sose voltam csecsemő, mindig más gondokkal volt tele a fejem. Elnézést kértem, már tizennégy éves voltam, és nem lehetett babázni velem, hogy néz az ki. Aztán elment, hogy munkához készüljön, és Valumba úr őrséget állított a törzsével Rosa mama köré, és még egy egész birkát is megsütöttek, amit köré ülve bepiknikeztünk. Jópofa volt, olyan, mintha a természetben ültünk volna.

Megpróbáltuk úgy táplálni Rosa mamát, hogy előre megrágtuk neki a húst, de ő a falattal félig a szájában, félig a száján kívül csak nézte-nézte, amit a jó öreg zsidó szeme nem látott. Nem számított, mert épp elég hár volt rajta, hogy táplálja, sőt Valumba úr egész törzsének elég lett volna, de hol vannak azok az idők, már rég nem eszik meg a felebarátjukat. Mivel jókedv uralkodott, és pálmaszeszt is ittak, a végén nekiálltak táncolni és zenélni Rosa mama körül. A szomszédok nem panaszkodtak a ricsajuk miatt, mert nem panaszkodósak, és egy se volt köztük, akinek ne lett volna rendben a papírja. Valumba úr Rosa mamával is itatott egy kis pálmaszeszt, amit a Bisson utcában a Szomgo úr üzletében lehet kapni a kóladióval együtt, ami szintén nélkülözhetetlen, főleg esküvő esetén. A pálmaszesz állítólag jót tesz Rosa mamának, mert felszáll az ember fejébe, és megnyitja a közlekedőutakat, de a kutyafülét se ért, kivéve, hogy egy kicsit kipirosította. Valumba úr azt mondta, hogy a sok tamtam a legfontosabb, csak így lehet elhessegetni a halált, aki már biztosan eljött, de a tamtamtól a frász kitöri, ő tudja miért. A tamtamok kis dobok, amiket kézzel vernek, és egész éjjel tartott.

A következő napon már biztosra vettem, hogy Rosa mama nekivágott, hogy megdöntse a világcúcsot, és már nem lehet elkerülni a kórházat, ahol meg fognak tenni minden tőlük telhetőt. Elmentem hazulról, és csak mentem az utcákon, Istenre meg ilyesmikre gondoltam, mert még jobban el szerettem volna menni.

Először a Ponthieu utcába mentem, ahol hátráltatni tudják a világot. Szerettem volna viszontlátni azt a szőke és csinos csajt, akinek olyan tiszta szaga volt, már beszéltem róla, azt hiszem, tudják, Nadine-nak vagy minek is hívták. Lehet, hogy nem valami szép dolog Rosa mamával szemben, de hát mit csináljak. Olyan hiányérzetben voltam, hogy még a négy nyerevényemet sem tudtam átérezni, tisztára mintha még mindig tíz volnék, még nem volt meg bennem a szokás hatalma.

Jó, most nem hinnék el, ha azt mondanám, hogy ott várt rám abban a teremben, nem az a fajta vagyok, akire várni szoktak. De ő igenis ott volt, és én szinte éreztem a vaníliafagyalt ízt, amire befizetett.

Nem látta, hogy bementem, éppen szerelmes szavakat mondott a mikrofonba, és az olyasmi lefoglalja az embert. A vásznon egy jóasszony mozgatta a száját, de az másik volt, az enyém, az mondott mindent helyette. Ő adta neki a hangját. Technikás.

Elhelyezkedtem az egyik sarokban, és vártam. Olyan hiányérzetben voltam, hogy ha nem vagyok négy évvel több, hát sírva fakadok, még így is úgy kellett visszatartanom. Meggyulladt a villany, és a csaj meglátott. Nem volt valami világos a teremben, de ő rögtön látta, ki vagyok, na és akkor magától folyni kezdett, nem tudtam visszatartani.

- Mohammed!

Úgy futott felém, mintha valaki volnék, és a karjával átfogta a vállam. A többiek néztek rám, mert ez egy arab név.

- Mohammed! Mi van? Miért sírsz? Mohammed!

Nem voltam oda, hogy Mohammednek hív, mert az sokkal háromlépésesebb, mint az, hogy Momo, de hát most kezdjek el?

- Mohammed! Mondj valamit! Mi van veled?

Képzeltetik, milyen könnyű volt megmondani neki. Nem is lehetett hol kezdeni. Nyeltem egy nagyot.

- Nincs... Nincs semmi.

- Ide figyelj, befejeztem a munkámat, elmegyünk hozzám, és te mindent elmesélsz.

Elszaladt a ballonjáért, és elindultunk a kocsijával. Időnként felém fordult, hogy rám mosolyogjon. Olyan jó szaga volt, hogy alig tudtam elhinni. Látta, hogy nem vagyok formában, még a csuklás is rám jött, nem szólt semmit, mert minek, de hála a piros lámpának, néha az arcomra tette a kezét, ami mindig jól tesz az ilyen esetekben. Megérkeztünk a címe elé a Saint-Honoré utcába, és behajtott a járgánnyal az udvarba.

Felmentünk hozzá, és akkor ott volt egy krapek, akit nem ismertem. Egy jó magas, hosszú hajú és szemüveges, kezét fogott velem, és nem szólt semmit, mintha természetes volna. Elég fiatal volt, legfeljebb két-háromszor annyi lehetett mint én. Néztem, nem jön-e ki az a két szőke srác, aki már volt neki, hogy szóljon, rám nincs szükségük, de csak egy kutya volt, de az se harapós.

Elkezdtek angolul beszélni maguk közt, egy olyan nyelven, amit nem ismerek, és aztán teát szervíroztak nekem szendviccsel, pizok jó volt, és én belaktam. Hagytak zabálni, mintha ez volna most a legfontosabb, és aztán a krapek beszélt velem egy kicsit, hogy lássa, jobban

vagyok-e, majd megfeszültem, hogy mondjak valamit, de annyi-annyi minden volt, hogy levegőt is alig kaptam, és csuklottam, meg asztmám volt, mint Rosa mamának, mert az ragályos, az asztma.

Egy félóráig tényleg olyan kuka voltam, mint egy ponty zsidó módra, és csuklottam hozzá, és hallottam, hogy a krapek azt mondja, hogy sokkos állapotban vagyok, és én megörültem neki, mert úgy látszott, foglalkoztatom őket. Azután felálltam, mondtam nekik, hogy kénytelen vagyok hazamenni, mert ott van egy idős illető hiányállapotban, akinek szüksége van rám, de a csaj, akit Nadine-nak hívtak, kiment a konyhába, és vaníliafagyalittal jött vissza, ami a legszebb dolog volt, amit valaha is ettem a kurva életemben, én úgy éljek.

Ezután egy kicsit társalogtunk, mert jól éreztem magam. Amikor elmagyaráztam nekik, hogy az illető személy egy öreg zsidó nő hiányállapotban, aki nekivágott, hogy megdöntse a világcúcsot az abszolút kategóriában, és Katz doktor ezt a spenóton magyarázta meg nekem, akkor olyan szavakat váltottak, amiket már azelőtt is hallottam, mint amilyen a szenilitás meg az agyér-elmeszesedés, és én örültem, mert Rosa mamáról beszéltem, és ez mindig örömet szerez. Elmagyaráztam nekik, hogy Rosa mama egy régi kurva, aki németországi zsidó-otthonból deportáltként jött vissza, és egy titkos bömböldét nyitott kurvagyerekeknek, akiknek az anyját meg lehet zsarolni az apai jogtól való megfosztással a közszeméremsertő prostitúció miatt, és akik kénytelenek dekkoltatni a kölküket, mivel vannak szomszédok, akik szemetek, és bármikor feljelenthetik az embert a Gyámhatóságnál. Nem tudom, mitől esett hirtelen olyan jól, hogy mesélek nekik, kényelmesen ültem egy fotelban, és a krapek cigarettával is megkínált, meg tüzet adott az öngyújtójával, és úgy hallgatott, mintha fontos lennék. Nem azért mondom, hogy mondjam, de láttam, hogy hatással vagyok rájuk. Bele is lendültem, és már nem tudtam leállni, annyira szerettem volna mindent kipakolni, de itt persze megáll a tudomány, mert én nem vagyok Victor Hugo úr, ehhez még nincsenek meg az eszközeim. Valahogy minden egyszerre tört ki belőlem, mert mindig a legvégén kezdtem, Rosa mama hiányállapotával, és az apámmal, aki megölte az anyámat, mert elmés volt, de meg kell hogy mondjam maguknak, hogy sosem tudtam, hol az eleje, és hol a vége, mert szerintem folyton csak folytatódik. Az anyámat Ajsának hívták, és strikkelt, és napi húsz menetig felvitte, mielőtt hagyta magát megölni egy dührohamban, de nem biztos, hogy örökletes vagyok, Kadir Juszeff úr nem esküdhetett meg rá, hogy ő az apám. Nadine asszony krapekját Ramonnak hívták, és azt mondta nekem, hogy ért egy kicsit az orvosi dolgokhoz, és nem nagyon hisz az örökségben, ne is számítsak rá. Újra meggyújtotta a cigarettámat az öngyújtójával, és azt mondta, hogy talán még mindig a legjobb, ha az ember kurvagyerek, mert olyan apát választhat, amilyet akar, nincs kötelező. Azt mondta, hogy sok nemakarom szülés később nagyon jóra fordult, és frankó krapek lett belőle. Rendben, mondom neki, ha az ember itt van, hát itt van, ez nem úgy van, mint a Nadine asszony vetítőtermében, ahol mindent rükvercbe lehet állítani, és visszairányítani az anyjába, de az undorító, hogy tilos elküreteltetni az olyan öreg személyeket, mint Rosa mama, akik unják a banánt. Tényleg jólesett beszélgetni velük, mert úgy éreztem, hogy amit sikerül kipakolni, az nem történt meg annyira. Ez a krapek, akit Ramonnak hívtak, és akinek egyáltalán nem volt ronda pofája, ez sokat foglalkozott a pipájával, miközben én társalogtam vele, de láttam, hogy én érdeklém őt. Csak attól féltem, hogy a Nadine nevű csaj nehogy egyedül hagyjon minket a krapekkal, mivel nélküle már nem ugyanaz lett volna a helyzet szimpátia dolgában. A mosolya teljesen nekem volt fenntartva. Amikor elmondtam nekik, hogy lettem egyszeriben tizennégy éves, pedig előző nap még csak tíz voltam, akkor még jobb lettem náluk, annyira érdekelte őket. Mindent megtettem, hogy még jobban érdekelje őket, és érezzék, jó üzletet csináltak velem.

- Az apám eljött értem a napokban, hogy magával vigyen, még azelőtt rakott be Rosa mamához, mielőtt megölte az anyámat, és elmésnek nyilvánították. Más kurvák is dolgoztak neki, de ő azért ölte meg az anyámat, mert őt szerette a legjobban. Amikor kiengedték, eljött, hogy visszaköveteljen, de Rosa mama hallani sem akart az egésztől, mert egy elmés apa, az nekem árt, még örökletes is lehet. Hát azt mondta neki, hogy Mojse a fia, aki zsidó. Az araboknál is vannak Mojsék, de azok nem zsidók. Csakhogy képzelhetik, Juszeif Kadir úr arab és muzulmán volt, és amikor egy zsidó fiúgyermeket kapott vissza, szerencsétlenségére fogta magát, és meghalt...

Ramon doktor is figyelt, de én főleg Nadine asszonynak örültem.

- ... Rosa mama a legrondább és legmagányosabb nő, akit valaha is láttam a bajában, még szerencse, hogy ott vagyok én neki, mert senkinek se kellene. Én nem is értem, miért vannak olyanok, akiknek mindenük megvan, rondák, öregek, szegények, betegek; másoknak meg semmijük sincs az égvilágon. Ez nem igazság. Nekem van egy barátom, aki az egész rendőrség főnöke, neki van a legerősebb biztonsági ereje, nála nagyobb zsarut elképzelni se tudnak. Olyan menő zsarú, hogy bármit megtehetne, ő a király. Ha együtt megyünk az utcán, átfogja a vállamat, hogy jól kimutassa, hogy olyan nekem, mintha apám volna. Amikor kicsi voltam, éjszakánként eljött hozzám egy anyaoroslán, hogy megnyalogassa az arcomat, még csak tízéves voltam, és mindenfélét összeképzelttem, és az iskolában azt mondták, hogy zavaraim vannak, mert nem tudták, hogy négy évvel több vagyok, még nem voltam bekeltezve, ez még jóval azelőtt történt, hogy Juszeif Kadir úr eljött, és egy nyugta támogatásával apámnak kiáltotta ki magát. Hamil úr, a nevezetes szőnyegárus tanított meg mindarra, amit tudok, és most vak. Hamil úr magánál tartja Victor Hugo egy könyvét, és ha nagy leszek, én is megírom a nyomorultakat, mert az ember mindjárt ezt írja meg, ha van valami mondanivalója. Rosa mama dührohamtól félt részemről, és hogy bajt okozok neki, úgy, hogy elvágom a torkát, mert félt, hogy örökletes vagyok. De nincs az a kurvagyerek, aki megmondja, ki az apja, és én sose fogok senkit megölni, az ilyesmi nem nekem való. Ha nagy leszek, minden biztonsági erő a rendelkezésemre fog állni, és sose fogok félni. Kár, hogy nem lehet mindent fordítva csinálni, mint a maguk vetítőtermében, hogy hátrafelé menjen a világ, hogy Rosa mama fiatal és szép legyen, öröm lenne ránézni. Néha legszívesebben elutaznék a cirkusszal, ahol vannak bohóc barátaim, de nem tehetem meg, nem szarhatok a világra, amíg ott van nekem a zsidó, mert kénytelen vagyok törődni vele...

Egyre jobban felpörgettem magam, és már nem tudtam abbahagyni a beszélést, mert félttem, hogy ha leállok, akkor nem figyelnek oda rám. Ramon doktornak, mert az volt, szemüveges arca volt, és olyan szeme, amivel nagyon tudott nézni, és egyszer csak még föl is állt, és feltette a magnetofont, hogy még jobban figyeljen rám, és én még fontosabbnak éreztem magam, sőt hihetetlen volt az egész. Egy csomó haj volt a fején. Most voltam először figyelemre méltó, még a magnetofonra is fölvettek. Én sose tudtam, mit kell csinálni, hogy az ember figyelemre méltó legyen, talán gyilkolni meg túsokat szedni, mit tudom én. Hajjajaj, esküszöm, olyan sok nem odafigyelés van a világon, hogy az ember kénytelen válogatni, mint a nyári szabadságnál, amikor nem lehet egyszerre a hegyekbe menni meg a tengerpartra is. A világban levő figyelmetlenségek közül azt kell kiválogatni, ami a legjobban tetszik, és az emberek mindig azt választják, ami a legmenőbb, és amiért a legjobban megfizetnek, például a nácikat, amire milliók rámentek, vagy Vietnámot. Ilyen körülmények között egy gyalog zsidót a hatodik emeletről, aki már túl sokat szenvedett a múltban ahhoz, hogy rá is figyeljenek, tuti, hogy nem fognak szétkapkodni a népek, de nem ám. Az embereknek milliók és milliók kellene, hogy érdekelve legyenek, és még haragudni sem lehet rájuk, mivel minél kisebb a dolog, annál kevésbé számít...

Eldobtam magam a fotelban, és csak beszéltem, mint valami király, és ami a legröhejesebb, úgy hallgatták, mintha sose hallottak volna hasonlót. De főleg Ramon doktor beszélgetett, mert a csaj, az volt a benyomásom, hallani se akarta, néha még úgy is csinált, mintha befogná a fülét. Nevetnem kellett, mert most mi van, muszáj élni valahogy, nem?

Ramon doktor megkérdezte, hogyan értem, amikor a hiányállapotról beszéltem, és én azt mondtam neki, hogy az olyan, amikor az embernek nincsen semmije és senkije. Aztán azt akarta tudni, hogy miből élünk azóta, amióta a kurvák nem adnak be hozzánk kölköket, na, itt rögtön megnyugtattam, és mondtam neki, hogy a segg, az a legszentebb dolog a férfinál. Rosa mama már akkor megmagyarázta nekem, amikor még azt sem tudtam, hogy mire való. Nem strikkelek a seggemmel, efelől nyugodt lehet. Van egy barátunk, Lola asszony, ő a Bois de Bolougne-ban strikkel travesztitaként, és sokat segít nekünk. Ha mindenki olyan volna, mint ő, akkor marhára másnyen volna a világ, és sokkal kevesebb lenne a szerencsétlenség. Mielőtt travesztita lett, bokszbajnok volt Szenegálban, és annyi pénzt keres, hogy nyugodtan fel tudna nevelni egy családot, ha a természet nem köpne bele a levesébe.

Abból, ahogy figyeltek rám, láttam, hogy nincsenek az élethez szokva, és elmeséltem nekik, hogy elskriciskedtem a Blanche utcában, hogy egy kis zsebpénzt szerezzek. Még most is igyekeznem kell, hogy stricit mondjak és ne skricit, mint kölyökkoromban, mert teljesen rászoktam. Ramon doktor néha odaszólt valami politikait a barátnőjének, de én nemigen értettem, mert a politika nem a fiataloknak való.

Nem is tudom, mi mindent el nem mondtam nekik, és folytattam volna tovább, tovább, tovább, annyi dolog maradt bennem, amit szerettem volna kipakolni. De kivoltam, sőt a két bohócom is elővett, elkezdtek integetni nekem, mint általában, amikor aludni szeretnék, és félttem, hogy ők is észreveszik, és még azt hiszik, hogy gyépés vagyok, vagy ilyesmi. Egy szót sem tudtam kinyögni, és ők látták, hogy kivagyok, és azt mondták, hogy náluk alhatok. De én elmagyaráztam nekik, hogy nekem törődnöm kell Rosa mamával, aki nemsokára meghal, és aztán majd meglátom. Adtak még egy papírt nekem a nevükkel meg a címükkel, és a Nadine nevű csaj azt mondta, hogy hazavisz kocsival, és a doktor is velünk jönne, hogy egy kicsit megnézzé Rosa mamát, hátha tehet érte valamit. Én nemigen tudtam, mit lehetne tenni Rosa mamáért mindazok után, amit már tettek velem, de az autóba, abba belementem. Csakhogy közbejött egy érdekes dolog.

Épp indultunk volna, amikor valaki ötször egymás után becsöngetett, és amikor Nadine asszony ajtót nyitott, megláttam a két kiskrapekot, akiket ismertem már, és akik otthon érezték magukat, szó se róla. A saját kölykei voltak, most jöttek haza az iskolából, vagy ilyesmi. Szőkék voltak, és olyan ruhában, hogy az ember azt hitte, álmodik, luxuscuccokban, olyan szerelésben, amit még lopni se lehet, mert nincsenek kitéve a kirakatba, hanem bent vannak, át kell törni értük az elárúsítónőkön. Rögtön úgy néztek rám, mintha egy darab szar volnék. Siralmas volt a szerelésem, ezt rögtön éreztem. Volt rajtam egy sityak, ami hátul mindig felállt, mert túl sok volt a hajam, a kabátom meg földig ért. Amikor az ember megcsapja a cuccot, akkor nincsen ideje méricskélgni, hogy nagy, vagy kicsi, sietni kell. Igaz, egy szót se szóltak, de hát nem egy fészekaljából valók voltunk.

Sose láttam olyan két szőke kölköt, mint ez a kettő itten. Én esküszöm, hogy egy cseppet se voltak kopottak, vadonatújok voltak. Nem is lehetett mihez hasonlítani őket.

- Gyertek, bemutatom nektek Mohammed barátunkat - szólt az anyjuk.

Nem lett volna szabad Mohammedet mondania, Momót kellett volna. Mohammed, az olyan bűdsarabos Franciaországban, és ha nekem azt mondják, én megsértődök. Nem szégyellem, hogy arab vagyok, sőt, de Mohammed Franciaországban, az olyan utcaseprős, vagy segédmunkásos. Az más, mint az algériai. Meg aztán hülyén is hangzik, olyan, mintha Jézus Krisztust mondanának Franciaországban, mindenki röhög rajta.

A két kiskrapek rögtön elővett. A fiatalabbik, aki olyan hat-hét éves lehetett, mert a másik meg valami tíz, úgy nézett rám, mintha még sose látott volna ilyet, és aztán azt mondta.

- Miért ilyen a ruhája?

Sértegetni viszont nem hagyom magam. Nagyon jól tudtam, hogy nem otthon vagyok. Ráadásul a másik még jobban megnézett magának, és megkérdezte:

- Arab vagy?

A rohadt életbe, engem senki ne arabozzon le! Meg aztán, különben is kár a gőzért, nem voltam se féltékeny, se semmi, de a hely nem nekem volt fenntartva, és foglalt is volt, egy szót se szólhattam. Valami volt a torkomban, azt lenyeltem, aztán kisiettem, és olajra léptem. Hogy is mondjam, nem egy fészekaljából valók voltunk.

Megálltam egy mozi előtt, de kiskorúaknak tilos filmet játszottak. Tiszta röhej, ha az ember arra gondol, mennyi izé tilos a kiskorúaknak, és mi minden megengedett.

A pénztárosnő látta, hogy a kirakati fényképeket nézegetem, és ifjúságvédelemből rám üvöltött, hogy takarodjak. A rohadék. Torkig voltam vele, hogy kiskorúaknak tilos vagyok, kinyitottam a sliccemet, megmutattam neki a farkamat, és elpucoltam, mert nem voltam vicces kedvemben.

A Montmarte-on egy csomó sex-shop mellett mentem el, de azokat is őrzik, és különben sincs szükségem mindenféle micsodára, hogy elsüljön. A sex-shopokra azoknak van szükségük, akik maguktól már nem tudják elsütöni.

Az anyám népirtást követett el, amikor nem küreteltette el magát. Rosa mamának folyton ez volt a szavajárása, neki volt műveltsége, és iskolába is járt.

Az élet, az egy olyan izé, ami nem való mindenkinek.

Már sehohol sem álltam meg hazáig, az egyetlen vágyam az volt, hogy leüljek Rosa mama mellé, mert ő meg én, az legalább ugyanaz a rakás.

Amikor hazaértem, egy mentőt láttam a ház előtt, és azt hittem, hogy lőttek nekem, senkim se maradt a világon, de nem Rosa mama miatt jöttek, hanem valaki más miatt, aki már meghalt. Úgy megkönnyebbültem, hogy bögttem volna egy nagyot, ha nem lettem volna négy évvel idősebb. Már azt hittem, semmim sem maradt. Buaffa úr volt. Tudják, az a Buaffa úr, akiről még nem beszéltem maguknak, mert nem volt róla mit mondani. Olyan illető volt, aki ritkán mutatkozott. Valami izé volt a szívével, és a legidősebb Zaum úr, aki ott állt kint, azt mondta, hogy senki se vette észre, hogy meghalt, sosem kapott postát. Sosem voltam ilyen boldog, hogy holtnak látom, ezt persze nem ellene mondom, hanem Rosa mama mellett, most legalább megúsza.

Gyorsan fölmentem, az ajtó nyitva volt, Valumba úr barátai elmentek, de égve hagyták a villanyt, hogy Rosa mama megnézhesse magát. A foteljában terjengett, és csurogtak a könnyei a szeméből; elképzelhetik, mennyire boldog voltam, mert ez azt bizonyította, hogy él. Sőt egy kicsit föl is volt rázva belülről, mint az olyan személyek, akikre rájön a zokogás.

- Momo... Momo... Momo... - csak ennyit tudott mondani, de nekem ez is elég volt.

Odaszaladtam hozzá és megcsókoltam. Nem volt jó szaga, mert állapotából kifolyólag maga alá szart és pisilt. Erre még jobban megcsókoltam, mert nem akartam, hogy azt képzelje, hogy undorít.

- Momo... Momo...

- Igen, Rosa mama, én vagyok az, mérget vehet rá.

- Momo... Hallottam... Hívták a mentőket... Mindjárt itt lesznek...

- Nem magáért, Rosa mama, Buaffa úrért, aki már meg is halt.

- Félek...

- Tudom, Rosa mama, ez is azt bizonyítja, hogy mennyire él.

- A mentők...

Nehezen beszélt, mert ahhoz, hogy a szavak kijöjjenek, ahhoz izmok kellene, és az ő izmai mind megpuhultak.

- Nem magáért jöttek. Azt se tudták, hogy maga a világon van, a Prófétára esküszöm. *Khairam*.

- Mindjárt itt lesznek, Momo...

- Odébb van az, Rosa mama. Nem jelentették fel magát. Nagyon is él maga, igaz, hogy maga alá szart meg pisilt, de ilyet is csak az élők csinálnak.

Egy kicsit mintha megnyugodott volna. A szemét néztem, hogy a többit ne lássam. Most nem fogják elhinni nekem, de ennek a vén zsidónak csudaszép szeme volt. Pont, mint a Hamil úr szőnyegei, amikor azt mondta: „Tessék, itt vannak a csudaszép szőnyegeim.” Hamil úr azt hiszi, hogy nincs szebb a világon, mint egy szép szőnyeg, még Allah is olyanon ült. Ha kíváncsiak a véleményemre, hát Allah mindenféle micsodára ráült.

- Tényleg bűdös van.

- Ez is azt bizonyítja, hogy még működik odabent.

- *Insallah* - mondta Rosa mama. - Nemsokára meghalok.

- *Insallah*, Rosa mama.

- Örülök, hogy meghalok, Momo.

- Mindnyájan együtt örülünk magával, Rosa mama. Csak barátai vannak itten. Mindenki jót akar magának.

- De nem szabad hagyni, hogy elvigyenek a kórházba, Momo. Semmi szín alatt nem szabad.

- Nyugodt lehet, Rosa mama.

- A kórházban erőnek erejével életben tartanak, Momo. Törvényeik vannak rá. Pont, mint a nürnbergi törvények. Azt te nem ismered, fiatal vagy hozzá.

- Soha semmihez nem voltam fiatal, Rosa mama.

- Katz doktor fel fog jelenteni a kórháznál, és akkor értem jönnek.

Nem szóltam semmit. Ha a zsidók elkezdik feljelentgetni egymást, én ugyan nem ártom bele magam. Ami engem illet, én szarok a zsidókra, és ők is csak ugyanolyan emberek, mint bárki más.

- A kórházban nem fognak elküretelni.

Még mindig nem szóltam. Fogtam a kezét. Így legalább nem hazudtam.

- Mennyi ideig kínozták azt a világbajnokot Amerikában, Momo?

Adtam a hülyét.

- Melyik világbajnokot?

- Hát azt az amerikaiit. Hallottam, amikor Valumba úrral beszéltetek róla.

Puff neki.

- De Rosa mama, Amerikában tartják az összes világrekordot, azok a híres sportolók ottan, Franciaországban, az Olimpique de Marseille-ban csupa külföldi van. Még brazíliaiak is vannak, meg mindenfélék. Nem fogják elvinni. Mármint magát a kórházba.

- Esküszöl, hogy...

- Amíg engem lát, túrót a kórháznak, Rosa mama.

Majdhogynem mosolygott. Köztünk szólva, mikor mosolyog, hát nem szépül meg tőle, sőt, mert az kiemeli a többit. Főleg a haj hiányzik róla. Még mindig harminckét szál haja van, pont, mint legutoljára.

- Rosa mama, miért hazudott nekem?

Mintha őszintén meglepődött volna.

- Miért mondta, hogy tízéves vagyok, amikor pedig tizennégy vagyok?

Akár hiszik, akár nem, elpirult egy kicsit.

- Féltem, hogy elhagysz engem, Momo, hát egy kicsit kisebbítettelek. Mindig te voltál az én kicsi emberem. Sosem szerettem igazán mást. Szóval, számoltam az éveket, és féltem. Nem akartam, hogy túl gyorsan nagy legyél nekem. Bocsáss meg.

No, erre megcsókoltam, fogtam a kezét, és a másik kezemmel átöleltem a vállát, mintha nő volna. Azután jött Lola asszony a legidősebb Zaum fivérrel, felemeltük, levetkőztettük, kiterítettük a földre, és megmostuk. Lola asszony mindenhol meglocsolta parfümmel, feladtuk rá a parókáját és a kimonóját és beraktuk a szép tiszta ágyába, öröm volt ránézni.

De Rosa mama egyre csak romlott, és el se tudom mondani, milyen igazságtalanság, mikor valaki csak azért él, mert szenved. A szervezete már egy fityinget sem ér, és valamije mindig feslik. Mindig a védtelen öregeket támadják meg, az a legkönnyebb, és Rosa mama ennek a bűnözési hullámnak esett áldozatul. Minden darabja rossz volt, a szíve, a mája, a veséje, a tüdőcsúcsa, egy se volt jó minőségű. Most már csak ketten voltunk otthon Lola asszonyon kívül, senki más. Minden reggel megjárattam Rosa mamát, hogy kigémberedjen, a vállamra támaszkodva az ajtótól az ablakig közlekedett és vissza, hogy ne rozsdásodjon be teljesen. Az

induláshoz föltettem neki egy zsidó lemezt, amit nagyon szeretett, az nem volt olyan szomorú, mint általában. A zsidóknak csupa szomorú lemezük van, nem is tudom, miért. Így írja elő a folklórjuk. Rosa mama gyakran mondogatta, hogy minden baja a zsidóktól származott, és ha nem zsidónak születik, akkor tizedannyi buzerálást se kellett volna kiállni.

Charmette úr rendelt egy temetési koszorút, mert nem tudta, hogy Buaffa úr halt meg, azt hitte, hogy Rosa mama, ahogy mindenki kívánta, mivel a javát akarta; Rosa mama meg örült, mert ez reményt adott neki, és különben is, most fordult elő először, hogy valaki virágot küldött neki. Valumba úr törzstagjai banánt, csirkét, mangót, rizst hoztak, már ahogy ez szokás náluk, amikor valami örömteli esemény várható a családban. Mind elhitettük Rosa mamával, hogy nemsokára vége lesz, és így nem félt annyira. André atya is eljött meglátogatni, ő az afrikai otthonok katolikus papja a Bisson utca környékén, de nem azért jött, hogy megjátssza a papot, hanem csak egyszerűen eljött. Nem tett ajánlatot Rosa mamának, végig nagyon tisztességesen viselkedett. Mi szintén nem mondtunk neki semmit, mivel Isten... de hát úgyis tudják, mi a helyzet övele. Ő azt teszi, ami neki tetszik, mert ő az erős Isten.

André atya szívszakadásban halt meg, de azt hiszem, nem személyes okokból, másokba szakadt bele a szíve. Eddig nem beszéltem róla, mert mi nemigen tartoztunk a hatáskörébe, Rosa mama meg én. Úgy küldték Belleville-be, mint messziárust, hogy törődjön a katolikus afrikai munkásokkal, és mi egyik se voltunk. Nagyon szelíd volt, és egy kicsit mindig bűntudatos volt az arca, mintha maga is tudná, hogy van mit a szemére hányni. Csak azért említem, mert derék ember volt, és jó emlék nekem a halála.

André atya úgy tett, mintha ott akarna maradni egy darabig, és én leszaladtam, hogy megtudjam, mi újság, mert történt egy rohadt história. A heroinos krapekok mind úgy mondják, hogy „szar”, és egy nyolcéves kiskrapek meghallotta, hogy a fickók szarinjekciókat adnak be maguknak, és hogy az milyen baró, fogta magát, rászart egy újságra, és bevágott magának egy igazi szarinjekciót, mert azt hitte, hogy az az igazi, és meg is halt. Még be is gyűjtötték a Böhömöt és két másik kerítőt, azzal, hogy félrevezették a kiskrapekot, de énszerintem nem követtek el semmit, nem kötelesek megtanítani egy nyolcéves kölköt, hogyan kell injekciózni.

Amikor felmentem, ott találtam André atya mellett a Chaumes utcai rabbit, a Rubin úr kóser fűszerüzletének a szomszédságból, biztosan megtudta, hogy egy pap ólalkodik Rosa mama körül, és megijedt, hogy még keresztény halál lesz belőle. Sose volt még nálunk, mert még kurva korából ismerte Rosa mamát. André atya és a rabbi, akinek valami más neve volt, de nem emlékszem, nem akart takarodót fújni, és ott ültek az ágy mellett Rosa mamával. Még beszélgettek is a vietnami háborúról, mivel az semleges terep volt.

Rosa mamának jó éjszakája volt, de én nem tudtam aludni, csak feküdtem nyitott szemmel a sötétben, és próbáltam valami másra gondolni, csak épp azt nem tudom, mire.

Másnap reggel eljött Katz doktor, és rendszeres vizsgálatot rendezett, és ekkor, amikor kimentünk a lépcsőházba, rögtön éreztem, hogy a sors kopog az ablakon.

- Kórházba kell szállítani. Nem maradhat itt. Hívom is a mentőket.

- Mit fognak vele csinálni a kórházban?

- Megfelelő kezelésben részesítik. Még élélhet egy bizonyos ideig, talán tovább is. Én ismertem ilyen eseteket, akiket még éveket tartósítani tudtak.

A fene egye meg, gondoltam, de nem szóltam. Haboztam egy kis ideig, aztán megkérdeztem:

- Mondja doktor úr, nem küretelhetné el, mint egyik zsidó a másikat?

Nagyon meglepődött.

- Hogyhogy elküretelni? Mit beszélsz itt összevissza?

- Hát, hogy mondjam másképp? Elküretelni, hogy ne kelljen szenvednie.

Na, erre Katz doktor úgy elképedt, hogy le kellett ülnie. Két kézre fogta a fejét, és többször egymás után felsóhajtott, a szemét meg az égre emelte, már ahogy szokás.

- Nem, kis Momóm, azt nem lehet. Az eutanáziát szigorúan tiltja a törvény. Mi itten civilizált országban élünk. Nem tudod, mit beszélsz.

- De tudom. Algériai vagyok, tudom, mit beszélek. Nálunk még él a népek szent joga, hogy rendelkezhessenek önmagukkal.

Katz doktor úgy nézett rám, mintha megijesztettem volna. Megkukult, a szája tátva maradt. Néha már az agyamra megy, hogy az emberek mennyire nem hajlandók megérteni.

- Van olyan, hogy a népek szent joga, vagy túró az egész?

- Hát persze, hogy van - mondta Katz doktor, és még a lépcsőről is felállt, amin ült, hogy tiszteletet tanúsítson iránta. - Hát persze, hogy van. Az szép és nagy dolog. De nem látom az összefüggést.

- Az az összefüggés, hogy ha van olyan, akkor Rosa mama a népek szent joga szerint rendelkezhet önmagával, mint bárki más. És ha el akarja küreteltetni magát, hát jogában áll. És maga lenne köteles megtenni neki, mert ehhez zsidó orvos kell, nehogy antiszemitizmus legyen belőle. Igazán nem volna szabad, hogy két zsidó kínozza egymást. Ez szemétség.

Katz doktor egyre jobban kapkodta a levegőt, még izzadságcseppek is voltak a homlokán, annyira jól beszéltem. Most először voltam tényleg négy évvel idősebb.

- Nem tudod, mit beszélsz, gyermekem, nem tudod, mit beszélsz.

- Én nem vagyok a maga gyermeke, sőt egyáltalán nem vagyok gyerek. Én kurvagyerek vagyok, és az apám megölte az anyámat, és ha az ember ezt tudja, akkor mindent tud, és már egyáltalán nem gyerek.

Katz doktor reszketett megdöbbenésében.

- Ki mondta ezt neked, Momo? Ki mondott neked ilyesmiket?

- Nem számít, ki mondta, Katz doktor, mert komolyan mondom, jobb, ha az embernek a lehető legkevesebb apja van, higgyen egy tapasztalt ember szavának, és mint bátorkodtam, hogy Hamil úr szavával éljek, aki Victor Hugo úr haverja, az ő személye maga előtt sem kétségtelen. És ne nézzen így rám, Katz doktor, mert úgyse fogok dührohámot kapni, és nem vagyok elmés, nem vagyok örökletes, nem fogom megölni a kurva anyámat, mert az már megtörtént, fogadja magához Isten a seggét, aki olyan sok jót tett ezen a földön, és én szarok az egész világra, kivéve Rosa mamát, aki az egyetlen dolog, akit szerettem itten, és nem hagyom, hogy spenótvilágbajnok legyen, csak azért, hogy örömet szerezzen az orvostudománynak, és ha majd megírom a nyomorultakat, akkor mindent elmondok, amit csak akarok, anélkül, hogy megölnék valakit, mert ez épp olyan, és ha maga nem egy vén szívtelen biboldó volna, hanem igazi zsidó szívvel a szerve helyén, akkor most jót cselekedne, és elküretelné most rögtön a Rosa mamát, hogy megmentse az élettől, amit egy olyan apa sózott a seggébe, akinek arca sincs, annyira rejtőzködik, sőt még ábrázolni se szabad, mert egy egész maffia áll mögötte, hogy el ne kapják, tiszta krimi, amit Rosa mamával művelnek, fel kellene akasztani a rohadék orvosokat, mert cserbenhagyják az áldozatukat...

Katz doktor halálsápadt volt, és ez jól állt a szép fehér szakállához, meg a szívujj szeméhez, és leálltam, mert meg talál halni, és most semmit sem hallott ahhoz képest, amit majd egyszer kipakolok neki. De már rángatózott a térd, és segítettem neki visszaülni a lépcsőre, de ettől még semmit és senkit nem bocsátottam meg neki. A szívére tette a kezét, és úgy nézett rám, mintha egy bank pénztárosa lenne, és könnyörögne nekem, hogy ne öljem meg. De én csak összefontam a karomat a mellemen, és úgy éreztem magam, mint egy nép, amelyiknek szent joga, hogy rendelkezék önmagával.

- Kis Momóm, kis Momóm...

- Csak semmi kis Momo. Igen, vagy túró?

- Nem tehetem...

- Nem akarja elküretelni?

- Lehetetlen, az eutanáziát szigorúan büntetik...

Röhögöm kell. Szeretném tudni, mit nem büntetnek szigorúan, főleg, ha nem bűn.

- Kórházba kell vinni, az emberies dolog...

- Engem is felvesznek a kórházba veled együtt?

Ettől egy kicsit megnyugodott, még mosolygott is.

- Jó kisfiú vagy, Momo. Nem, de járhatsz hozzá látogatóba. Csakhogy nemsokára nem fog megismerni...

- Megpróbált másról beszélni. - Apropos, mi lesz veled, Momo? Nem élhetsz egyedül.

- Miattam ne fájjon a feje. Ismerek egy csomó kurvát a Pigalle-on. Már több ajánlatot kaptam.

Katz doktor eltátotta a száját, nézett rám, nyelt egyet, aztán felsóhajtott, ahogy szokás. Én meg gondolkodtam. Időt kell nyerni, mindig ez a legfontosabb.

- Hallgasson ide, Katz doktor! Ne hívja a kórházat. Adjon nekem még néhány napot. Lehet, hogy magától meghal. Meg aztán, el is kell intéznem a dolgaimat. Különben bevágnak a Gyámügyhöz.

Tovább sóhajtozott. Nahát, ez a krapek, valahányszor levegőt vett, mindig sóhajtás lett belőle. Frászt kapok a sóhajtozós krapekoktól.

Nézett rám, de most máshogyan.

- Te sosem voltál olyan, mint a többi gyerek, Momo. És sohase leszel olyan ember, mint a többi, én mindig is tudtam.

- Köszönöm, Katz doktor. Kedves, hogy ezt mondja.

- Így is gondolom. Te mindig nagyon más leszel.

Gondolkodtam egy ideig.

- Talán, mert elmés volt az apám.

Katz doktor olyan rohadtul nézett ki, mintha rosszul lett volna.

- Dehogyan, Momo. Egyáltalán nem ezt akartam mondani. Még fiatal vagy hozzá, hogy megértsd, de...

- Az ember semmihez sem fiatal, higgyen egy tapasztalt ember szavának.

Meglepődött.

- Hol tanultad ezt a kifejezést?

- A barátom, Hamil úr szokta mondani.

- Ja, értem. Te nagyon okos, nagyon érzékeny, sőt túl érzékeny fiú vagy. Mondtam is Rosa asszonynak, hogy te sose leszel olyan, mint mások. Néha nagy költők, írók lesznek az ilyenből, néha meg...

Sóhajtott.

- ... néha meg lázadók. De nyugodt lehetsz, ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy nem leszel normális.

- Én nagyon remélem, hogy sose leszek normális, Katz doktor, csak a rohadékok normálisak mindig. Nagyon fogok igyekezni, hogy ne legyek normális, doktor...

Megint felállt, és én úgy gondoltam, hogy ott a pillanat, hogy megkérdezzek tőle valamit, ami már komolyan fúrta az oldalamat.

- Mondja meg nekem, doktor, biztos benne, hogy tizennégy éves vagyok? Nem húsz, harminc, vagy annál is több? Először azt mondják tíz, azután meg tizennégy. Nincs itt véletlenül valami disznóság? Nem vagyok én törpe, a kurva életbe? Egy csöppet se szeretnék törpe lenni, még akkor se, ha azok normálisak, de mások.

Katz doktor mosolygott a szakállába, és boldog volt, hogy végre egy igazi jó hírrel szolgálhat.

- Nem, nem vagy törpe, Momo, orvosi becsületszavamot adom rá. Tizennégy éves vagy, csak Rosa mama szeretett volna minél tovább magánál tartani, félt, hogy elhagyod, azért hitette el veled, hogy csak tíz vagy. Talán már hamarabb meg kellett volna mondanom neked, de...

Mosolygott, és ettől még szomorúbb lett.

- ... de mivel ez olyan szép szerelmi história volt, nem szóltam. Ami Rosa mamát illeti, rendben van, várok néhány napig, de azt hiszem, elkerülhetetlen, hogy kórházba vigyük. Nincs jogunk megrövidíteni a szenvedését, mint már elmagyaráztam neked. Addig is tornáztassátok meg egy kicsit, állítsátok fel, mozgassátok, egy kicsit sétálgassatok a szobában, mert különben mindenütt megrohad, és tele lesz keléssel. Két vagy három nap, több semmiképp... - Szóltam az egyik Zaum fivérnek, az levitte a hátán.

Katz doktor még él, majd egyszer meglátogatom.

Egy darabig még ott üldögéltem egyedül a lépcsőházban, hogy nyugtom legyen. Akárhogy is volt, annak azért örültem, hogy nem vagyok törpe, az is valami. Egyszer láttam egy fényképet egy nyomorék úrról, aki láb és kéz nélkül élt. Gyakran gondolok rá, hogy jobban érezzem magam a bőrömben, mint ő, örülök neki, hogy karom meg lábam van. Aztán arra gondoltam, kell valamit csinálni Rosa mamával, hogy megmozgassuk egy kicsit, és elmentem Valumba úrért, hogy segítsen, de dolgozni volt, szemétkben utazott. Egész nap Rosa mamával maradtam, aki kártyát vetett, hogy kiolvassa belőle a jövőjét. Amikor Valumba úr hazajött a melóból, feljött a haverjaival, fogták Rosa mamát, és megtornáztatták egy kicsit. Először megsétáltatták a szobában, mert a lábai még nem mondták fel a szolgálatot, aztán befektették egy takaróba, és hintáztatták egy kicsit, hogy belülről is megmozgassák. A végén még szórakoztatta is őket, mert Rosa mama olyan hatással volt rájuk, hogy majd becsináltak, Rosa mama olyan volt, mint egy nagy baba, és tisztára úgy néztek ki, mintha játszottak volna valamit. Ez nagyon jót tett

neki, sőt mindannyiukhoz volt egy jó szava. Aztán lefektettük, tápláltuk, és ő kérte a tükkrét. Amikor meglátta magát a tükörben, rámosolygott magára, és egy kicsit megigazgatta a maradék harmincöt szál haját. Mindnyájan gratuláltunk neki, hogy milyen jó színben van. Kifestette magát, még mindig megvolt a magához való nőiessége, attól, hogy valaki ronda, még megpróbálhatja kihozni belőle a maximumot. Kár, hogy Rosa mama nem volt szép, mert volt hozzá tehetsége, és nagyon szép nőnek nézhetett volna ki. Belemosolygott a tükörbe, és mi mindannyian örültünk, hogy nem undorodott meg tőle.

A Valumba úr fivérei később paprikás rizst csináltak neki, azt mondták, jól meg kell paprikázni, hogy a vére gyorsabban folyjon. Ekkor befutott Lola asszony, és ha ez a szenegáli bejött, az mindig olyan volt, mintha besütne a nap. Csak az szomorít el, amikor arról álmodzik, hogy mindent levágot ott elöl, hogy egészben nő legyen, ahogy ő mondja. Szerintem ezek túlzások, és mindig félek, hogy valami bajt csinál magának.

Lola asszony odaajándékozta az egyik ruháját a zsidónak, mivel tudta, hogy a nőknél milyen fontos a kedélyállapot. Pezsgőt is hozott, és annál nincsen jobb. Parfümöt locsolt Rosa mamára, akinek egyre nagyobb szüksége volt rá, mivel nemigen tudta féken tartani a nyílásait.

Lola asszony vidám természetű, mert ebben az értelemben Afrika napja szentelte meg, és öröm volt ránézni, ahogy keresztbe tett lábbal ott ült az ágyon a lehető legdivatosabb öltözékében. Nagyon szép nő volt, ahhoz képest, hogy férfi, kivéve a hangját, ami arra az időre nyúlik vissza, amikor nehézsúlyú bokszbajnok volt, és semmit se tehetett ellene, mivel a hang, az összefüggésben van az ember tojásával, és ez volt az élete nagy bánata. A kezemben volt Arthur, az esernyő, igaz, hogy hirtelen felszedtem négy esztendőt, de azért nem akartam durván elszakadni tőle. Jogom volt hozzászokni, mások sokkal hosszabb idő alatt öregednek éveket, csak senki ne sűrgessen.

Rosa mama olyan gyorsan lábra kapott, hogy fel tudott kelni, sőt menni is tudott egyedül, ez volt a lappangás és a remény. Amikor Lola asszony elment melózni a retiküljével, eszegettünk egy keveset, és Rosa mama megkóstolta a csirkét, amit Dzsamali úr, a neves fűszeres küldött neki. Dzsamali úr személyesen már meghalt, de életükben jó kapcsolatban voltak, és a családja nem hagyta annyiban a dolgot. Aztán ivott egy kis teát dzsemmel, és töprengő képet vágott, és én megijedtem, azt hittem, újabb gyéperoham. De annyira felráztuk napközben, hogy a vére végezte a dolgát, és a céljának megfelelően felment a fejébe.

- Momo, mondd meg nekem a teljes igazságot.

- Rosa mama, én a teljes igazságot, azt nem ismerem, sőt azt se tudom, van-e, aki ismeri.

- Mit mondott neked Katz doktor?

- Azt mondta, hogy kórházba kell vinni magát, és ott majd kézbe veszik, hogy megakadályozzák a halálát. Még sokáig élélhet.

Összeszorult a szívem, hogy ilyesmiket kell mondanom neki, és még mosolyogni is megpróbáltam, mintha valami jó hírt jelentenék neki.

- Hogy hívják náluk azt a betegséget, ami nekem van?

Nyeltem a nyálam.

- Esküszöm, Rosa mama, nem rák.

- Momo, hogy hívják azt az orvosok?

- Sokáig el lehet így élni.

- Hogy így?

Nem szóltam.

- Momo, csak nem fogsz hazudni nekem? Én egy zsidó öregasszony vagyok, és mindenem keresztülmentem, amin csak egy ember keresztülmehet...

Azt mondta, *mensch*, és zsidóul ez férfira és nőre is vonatkozik.

- Tudni akarom. Vannak olyan dolgok, amiket nem tehetnek meg egy *mensch*-csel. Tudom, hogy vannak olyan napok, amikor nem vagyok az eszemnél.

- Semmi az egész, Rosa mama, még sokáig el lehet élni így.

- Hogy így?

Nem tudtam visszatartani. Fojtogattak belülről a könnyeim. Ráborultam, ő átölelt, és én azt üvöltöttem:

- Mint a spenót, Rosa mama, mint a spenót! Azt akarják, hogy úgy éljen, mint a spenót!

Egy szót se szólt. Csak izzadt egy kicsit.

- Mikor jönnek értem?

- Nem tudom, egy vagy két nap múlva, Katz doktor nagyon szereti magát, Rosa mama. Azt mondta nekem, hogy csak ásóval, kapával választ el bennünket egymástól.

- Nem megyek - mondta Rosa mama.

- Már nem tudok mit csinálni, Rosa mama. Szemét egy banda. Nem akarják elküretelni magát.

Nagyon nyugodtnak látszott. Csak mosdást kért, mert maga alá pisilt.

Most, hogy visszagondolok rá, nagyon szépnek látom. Ez attól függ, hogyan gondolunk valakire.

- Akár a Gestapo - mondta.

És aztán semmit se mondott.

Éjszaka fájni kezdtem, felkeltem, és ráraktam még egy takarót.

Másnap jókedvűen ébredtem. Amikor felébredek, akkor először semmire se gondolok, és ez örömmel tölt el. Rosa mama élt, még egy nagyot mosolygott is rám, hogy mutassa, minden rendben, csak a mája fáj, ami a sárgasága miatt volt, a bal veséje, amit a doktor nagyon rossz szemmel nézett, más részei is rosszalkodtak, de nem tudom pontosan, mije, nem értek hozzá. Kint sütött a nap, és én kihasználtam az alkalmat, és elhúztam a függönyt, de ez nem tetszett neki, mert a fény túlságosan láthatóvá tette, és ez fáj neki. Felvette a tükröt, és csak annyit mondott:

- Hú, de ronda lettem, Momo.

Erre dühbe jöttem, mert senkinek sincs joga rosszat mondani egy szegény öreg és beteg asszonyra. Szerintem nem lehet mindent ugyanazon a szemüvegen keresztül nézni, ott vannak a vízilovak meg a teknőcök, azok sem olyanok, mint mások.

Lehunyta a szemét, és elkezdtek csurogni a könnyei, de nem tudtam, hogy azért-e, mert sír, vagy mert meglazultak az izmai.

- Szörnyűséges vagyok, tudom jól.

- Ez csak azért van, Rosa mama, mert nem olyan, mint más.

A szemembe nézett.

- Mikor jönnek értem?

- Katz doktor...

- Hallani sem akarok Katz doktorról. Derék ember, de nem ismeri a nőket. Én szép voltam, Momo. Nekem voltak a legjobb klienseim a Provence utcában. Mennyi pénzünk maradt?

- Lola asszony itt hagyott száz frankot. Majd még ad. Nagyon jól megy neki a bolt.

- Én ugyan nem dolgoztam volna a Bois de Bolougne-ban! Nincs hol mosakodni. A Nagycsarnoknál prima szállodák voltak, higiéniával. És ráadásul a Bois de Boulogne-ban veszélyes is az örültek miatt.

- Az örülteknek Lola asszony szétveri a pofáját, tudhatja, hogy bokszbajnok volt.

- Az egy szent. Nem tudom, mi lenne velünk nélküle.

Aztán el akart mondani egy zsidó imát, ahogy az anyja tanította. Nagyon megijedtem, azt hittem, hogy visszasüllyed a gyerekkorába, de nem akartam ellenkezni vele. Csakhogy nem tudott visszaemlékezni a szavakra, mert sötét volt a fejében. Mojsét is megtanította az imára, és én is megtanultam, mert ízélte a csőröm, amikor külön dolgaik voltak. Elkezdtem felmondani:

- *Söma jisrael adenoj eloheinu adenoj ehod borukh shein kveit malhusszé loeilem boet...*

Ő utánam mondta, és aztán kimentem a vécére, és phü, phü, úgy köpködtem, ahogy a zsidók szoktak, mert ez nem az én vallásom. Rosa mama megkért, hogy felöltözhessen, de egyedül nem bírtam neki segíteni, és elmentem a négerotthonba, megtaláltam Valumba urat, Szokoro urat, Tané urat és másokat, akiknek a nevét most nem tudom, mert ezek mind kedvesek ottan.

Amikor felértünk, rögtön láttam, hogy Rosa mama megint gyépés, a szeme kiguvadt, a szája meg tátva volt, és nyáladzott, amint már bátorkodtam, és amit most nem kívánok ecsetelni. Rögtön eszembe jutott, mit mondott Katz doktor a tornáztatás ügyében, hogy azt kell csinálni Rosa mamával, hogy megmozgassuk, és hogy a vére odasiessen mindenhová, ahol szükség van rá. Gyorsan ráfektettük Rosa mamát egy takaróra, és Valumba úr fivérei a hírneves erejükkel felemelték, és elkezdtek rázni, de ebben a pillanatban a legidősebb Zaum hátán megérkezett Katz doktor az orvosi eszközökkel egy kis kofferban. Még le se szállt a legidősebb Zaum hátáról, de már teljesen begorombult, mivel egyáltalán nem ezt akarta mondani. Sose láttam ilyen mérgesnek Katz doktort, még le is kellett ülnie, és a szívét fogta, mivel ezek a zsidók itt mind betegek, nagyon régen jöttek Belleville-be Európából, öregek és fáradtak, azért is maradtak itt, nem tudtak továbbmenni. Engem úgy lebaltázott, hogy szörnyű és mindannyiunkat vadembernek nevezett, amitől Valumba úr begurult, és megjegyezte, hogy ezek válogatott szavak. Katz doktor elnézést kért, nem akart pejoratív lenni, mondta, de nem azt írta fel, hogy úgy dobáljuk Rosa mamát, mint egy palacsintát: a megmozgatás azt jelenti, hogy időnként nagyon-nagyon óvatosan, kis lépésekkel sétáltassuk. Valumba úr és honfitársai gyorsan behelyezték Rosa mamát a foteljába, mert tiszta lepedőt kellett adni neki a természetes szükségletei miatt.

- Megyek, telefonálok a kórháznak - mondta Katz doktor végérvényesen. - Azonnal kéretek egy mentőt. Az állapota megkívánja. Állandó ápolásra van szüksége.

Bőgni kezdtem, de láttam, hogy hiába beszélek. És ekkor egy zseniális gondolatom támadt, mert akkor mindenre képes voltam.

- Doktor úr, nem lehet kórházba rakni. Ma nem lehet. Ma eljön hozzá a családja.

Meglepődött.

- Hogyhogy a családja? Senkije sincs a világon.

- Rokonai élnek Izraelben és...

Nyeltem egy nagyot.

- Ma érkeznek.

Katz doktor egyperces néma szünetet tartott Izrael emlékére. Nem tudott magához térni a csodálkozásból.

- Ezt nem tudtam - mondta, és tisztelet volt a hangjában, mert a zsidók számára Izrael, az már valami.

- Sose mondta...

Felébredt bennem a reménység. A sarokban ültem a nagykabátommal és az Arthur nevű esernyővel, és fogtam a keménykalapját, és feltettem a fejemre kabalából.

- Ma jönnek érte. Elviszik Izraelbe. Minden el van intézve. Az oroszok megadták neki a vízumot.

Katz doktor meg volt döbbenve.

- Hogyhogy az oroszok? Miket beszélsz?

A fene egye meg, éreztem én, hogy valami hülyeséget mondtam, pedig Rosa mama sokszor mondogatta nekem, hogy orosz vízum kell Izraelbe.

- Mindegy, érti, mit akarok mondani.

- Kevered a dolgokat, de értem... Szóval eljönnek érte?

Igen, megtudták, hogy nincs az eszénél, hát elviszik Izraelbe, hogy ott éljen. Holnap indulnak a repülővel.

Katz doktor el volt ragadtatva, a szakállát simogatta, ez volt a legnagyobb ötletem életemben. Most először voltam tényleg négy évvel idősebb.

- Nagyon gazdagok. Üzleteik vannak, és gépesítve is vannak. Meg...

A fenébe, gondoltam magamban, nem szabad eltúlozni.

- Mindenük megvan, ami kell, na.

- Ssss - mondta Katz doktor bólogatva. - Ez aztán a hír. Ez a szegény asszony annyit szenvedett életében... De miért csak most szólnak neki?

- Írtak neki, hogy várják, de Rosa mama nem akart magamra hagyni. Mi Rosa mamával nem tudunk meglenni egymás nélkül. Nincs másunk a földön. Nem akart dobni engem. Sőt most sem akar. Még tegnap is könyörögnöm kellett neki, Rosa mama, menjen el a rokonaihoz Izraelbe. Nyugodtan halhat meg, ottan törödni fognak magával. Itt maga egy semmi. Ott sokkal több lesz.

Katz doktor tátott szájjal nézett rám. Még a szeme is meghatott volt, és egy kicsit nedves.

- Ilyenre még nem volt példa, hogy egy arab küldjön egy zsidót Izraelbe - mondta, és alig bírt beszélni, mert sokkja volt.

- Nem akart nélkülem menni.

Katz doktor töprengő képet vágott.

- És nem mehetnétek mind a ketten?

Ez nagy pofon volt. Mindent odaadtam volna, csak hogy elmehessek valahova.

- Rosa mama azt mondta, hogy majd ott megérdeklődi...

Alig volt hangom, annyira nem volt már mit mondanom.

- Végül is beleegyezett. Ma jönnek el érte, és holnap repülőre szállnak.

- És te, kis Mohammedem? Veled mi lesz?

- Találtam itt valakit arra az időre, amíg ki nem vitetnek.

- Mi... Mifélett?

Most már egy szót se szóltam. Jól bemásztam a szarba, és nem tudtam, hogy mossam ki magam.

Valumba úr és az övéi nagyon meg voltak elégedve, mert látták, hogy mindent elintéztem. Én a földön ültem az Arthur nevű esernyőmmel, és azt se tudtam már, hogy tulajdonképpen hol is tartottam. Nem tudtam, és nem is akartam tudni.

Katz doktor felállt.

- Nahát, ez aztán a jó hír! Rosa asszony még jó ideig élélhet, még ha nem is igen fog tudni róla. Nagyon gyorsan fejlődik. De lesznek világos pillanatai, és boldog lesz, ha körülnéz, és látja, hogy otthon van. Mondd meg a rokonainak, hogy ugorjanak át hozzám, tudod, én már nem mozdulok ki.

A fejemre tette a kezét. Kész örület, ki mindenki teszi a fejemre a kezét. Jólesik nekik.

- Ha Rosa mama magához tér még indulás előtt, mondd, hogy szerencsét kívánok neki.

- Rendben van, megmondom neki, hogy *mazltov*.

Katz doktor büszkén nézett rám.

- Valószínűleg te vagy az egyetlen arab, aki beszél jiddisül, kis Momóm.

- Igen, *mittornischt zorgen*.

Ha nem tudnának zsidóul, ez náluk annyit jelent: nem panaszkodhatunk.

- Ne felejtse el megmondani Rosa asszonynak, mennyire örülök - mondta Katz doktor, és most beszélek róla utoljára maguknak, mert ilyen az élet.

A legidősebb Zaum úr jólnevelten várt rá az ajtóban, hogy levigye. Valumba úr és a törzs tagjai a szép tiszta ágyára fektették Rosa mamát, és ők is elmentek. Én ott maradtam az Arthur nevű esernyőmmel és a nagykabátommal, és néztem Rosa mamát, aki a hátán feküdt, mint egy nagy teknőc, aki nem erre született.

- Momo...

Fel se néztem.

- Tessék, Rosa mama.

- Mindent hallottam.

- Tudom, láttam, hogy néz.

- Szóval, Izraelbe megyek?

Nem szoltam semmit. Lehajtottam a fejemet, hogy ne lássam, mert valahányszor egymásra néztünk, fájdalmat okoztunk egymásnak.

- Jól tetted, kis Momóm. Majd te segítesz nekem.

- Hát persze, hogy segíték, Rosa mama, de nem most mindjárt.

Még bögtém is egyet.

Jó napja volt, és jól aludt, de másnap este tovább romlott a helyzet, jött a gondnok, hogy már hónapok óta nem fizettünk lakbért. Azt mondta, szégyen a lakásban tartani egy beteg öregasszonyt, akivel nincs, ki törődjék, és emberies okokból be kéne rakni egy menhelyre. Nagy darab kopasz, svábbogár-szemű alak volt, és azzal ment el, hogy most rögtön telefonál az Irgalmasok Kórházába Rosa mama végett, és a Gyámhatóságra miattam. Nagy bajusza is volt, azt mozgatta. Lerohantam a lépcsőn, és még épp elkaptam a Drisz úr kávézójában, ahová telefonálni ment. Mondtam neki, hogy holnap érkezik Rosa mama rokonsága, és elviszi Izraelbe, és én is vele megyek. Akkor visszakapja a lakást. Zseniális gondolatom támadt, azt mondtam neki, hogy a Rosa mama rokonsága kifizeti neki a háromhónapi lakbért, amivel tartozunk, a kórház viszont semmit se fizet. Esküszöm, hogy az a négy év, amit pótoltam, az sokat számított, és nagyon gyorsan beleszoktam, hogy úgy gondolkozzak, ahogy illik hozzám. Azt is megjegyeztem, hogy ha odaadja Rosa mamát a kórháznak, engem meg a Gyámhatóságnak, akkor Belleville összes zsidója és arabja nekiesik, mert megakadályozta, hogy megtérjünk őseink szülőföldjére. Jól lerántottam, beígértem neki, hogy egy szép napon a *khlauijá*-val a szájában fogja találni magát, mert a zsidó terroristák mindig ezt csinálják, és nincs náluk szörnyűbb, kivéve az arab testvéreimet, akik azért harcolnak, hogy rendelkezzenek önmagukkal, és hazamehessenek, és hogy Rosa mama miatt meg énmiattam a zsidó és az arab terroristák közösen fognak nekimenni, már számolhatja is a tojásait. Mindenki minket nézett, és én nagyon elégedett voltam magammal, tényleg nagy formában voltam. Legszívesebben megöltem volna ezt a fickót kétségbeesésemben, és még senki se látott ilyenek a kávézóban. Drisz úr is hallgatta, és azt tanácsolta a gondnoknak, ne üsse bele az orrát a zsidók meg az arabok ügyeibe, csúnyán ráfizethet. Drisz úr tunéziai, de nekik is vannak arabjaik ottan. A gondnok halálsápadt lett, és azt mondta nekünk, nem tudta, hogy hazamegyünk, és ő örül a legjobban. Sőt megkérdezte, nem akarok-e inni valamit. Ekkor kínáltak először itallal, mint egy férfit. Rendeltem egy kólát, elköszöntem tőlük, és visszamentem a hatodikra. Már nem volt veszteni való időm.

Rosa mamát a szellemes tompultság állapotában találtam, de láttam, hogy fél, és ez az értelem jele. Sőt a nevemet is kimondta, mintha segítségül hívna.

- Itt vagyok, Rosa mama, itt vagyok...

Szólni próbált, mozgott a szája, reszketett a feje, és erőlködött, hogy emberi személy legyen. De az egészből csak annyi jött ki, hogy a szeme egyre nagyobb lett, úgy maradt tátott szájjal, a kezével a fotel karfáján, és csak úgy nézett maga elé, mintha már hallaná, hogy csöngetnek...

- Momo...

- Nyugodjon meg, Rosa mama, nem hagyom, hogy spenótvilágbajnok legyen a kórházban...

Nem tudom, említettem-e maguknak, hogy Rosa mama mindig ott tartotta Hitler úr arcképét az ágya alatt, és amikor nagyon rosszul álltak a dolgok, elővette, nézegette, és rögtön jobban érezte magát. Kivettem a képet az ágy alól, és odadugtam Rosa mama orra alá.

- Rosa mama, Rosa mama, nézze csak, ki van itt...

Föl kellett ráznom. Egy kicsit sóhajtott, meglátta maga előtt Hitler úr arcát, és rögtön felismerte, még el is ordította magát, ez teljesen felrázta, és megpróbált felkelni.

- Siessen, Rosa mama, gyorsan indulni kell...

- Jönnek?

- Még nem, de el kell tűnnünk innen. Megyünk Izraelbe, emlékszik?

Kezdett működésbe jönni, mert az öregeknél mindig az emlékek a legerősebbek.

- Segíts, Momo...

- Nyugi, Rosa mama, van időnk, még nem telefonáltak, de nem maradhatunk itt tovább...

Nagy nehezen felöltöttem, de ő még az arcát is ki akarta készíteni, és miközben sminkelt, nekem kellett elébe tartanom a tükröt. Fogalmam se volt, minek akarja felvenni a legjobb szerelését, de hát a nőiességnek nem lehet ellentmondani. Volt a beépített szekrényben egy csomó lehetetlen cucca, az ócskapiacra vásárolta, amikor még volt dohánya, nem azért, hogy felvegye, hanem hogy álmodozzon róla. Az egyetlen dolog, amibe teljes egészében belefért, az a madaras, virágos, felkelőnapos japán kimonója volt. Piros meg narancsszínű volt. Feltette a parókáját is, és még meg akarta nézni magát a szekrénytükörben, de én nem hagytam, úgy gondoltam, jobb így.

Már este tizenegy óra volt, amikor elindulhattunk lefelé a lépcsőn. Sose hittem volna, hogy sikerül neki. Nem tudtam, mennyi erő lakozik még Rosa mamában, ha arról van szó, hogy a zsidó kuckójában haljon meg. Én sose hittem a zsidó kuckójában. Sose értettem, minek rendezte be, és minek megy le időről időre: csak leült, szétnézett és lihegett. Most végre megértettem. Nem éltem még eleget, hogy elég élettapasztalatom legyen, és most, amikor elmondom maguknak, most is tudom, hogy pofázhat az ember, mindig van mit tanulnia.

A lépcsőházi világítás rosszul működött, és folyton elaludt. A negyedik emeleten zajt csaptunk, és Zidi úr, aki Udzsárból jött a nyakunkra, kijött, hogy lássa, mi van. Amikor meglátta Rosa mamát, tátva maradt a szája, mintha életében nem látott volna még japán kimonót, és gyorsan becsapta az ajtót. A harmadikon szembetalálkoztunk Mimum úrral, aki amerikai mogyorót és gesztenyét árul a Montmartre-on, és aki azonnal visszamegy Marokkóba, mihelyest megcsinálja a szerencséjét. Megállt, az égre emelte a tekintetét, és azt kérdezte:

- Úristen, mi ez itt?

- Rosa mama megtér Izraelbe.

Gondolkozott, aztán tovább gondolkozott, de tisztán akart látni, hát még mindig rémült hangon azt kérdezte:

- Miért ilyen ruhát adtak rá?

- Nem tudom, Mimum úr, én nem vagyok zsidó.

Mimum úr kapkodta a levegőt.

- Én ismerem a zsidókat. Azok nem ilyen ruhában járnak. Senki se jár ilyen ruhában. Ilyen nincs.

Elővette a zsebkendőjét, megtörölte a homlokát, és aztán segített lemenni Rosa mamának, mert látta, hogy ehhez egy ember kevés. A földszinten megkérdezte, hol vannak a csomagjai, és nem fázik-e meg a taxira várva, és még mérges is lett, és elkezdett ordibálni, hogy senkinek sincs joga egy nőt ilyen állapotban a zsidókhoz küldeni. Mondtam neki, menjen föl a hatodikra, és beszéljen Rosa mama rokonságával, ők foglalkoznak a csomagokkal, és ő elment, és azt mondta, igazán semmi kedve zsidók Izraelbe küldésével foglalkozni. Egyedül maradtunk odalent, és sietnünk kellett, mert még hátra volt egy fél emelet a pincéig.

Amikor leértünk, Rosa mama beleroskadt a fotelba, és azt hittem, mindjárt meghal. Lehunyta a szemét, és a lélegzete immár arra se volt elég, hogy megemelje a mellét. Meggyújtottam a gyertyákat, leültem mellé a földre, és megfogtam a kezét. Egy kicsit segített, kinyitotta a szemét, körbenézett, és azt mondta:

- Tudtam én, hogy egyszer még szükségem lesz rá, Momo. Most majd nyugodtan halok meg.

Még mosolygott is.

- Nem fogom megdönteni a spenótvilágcsúcsot.

- *Insallah.*

- Igen, Momo, *insallah.* Jó gyerek vagy. Mindig jól megvoltunk egymással.

- Így van, Rosa mama, és ez is jobb a semminél.

- Most mondasd el velem az imámat, Momo. Lehet, hogy ez az utolsó alkalmam.

- *Söma jisrael adenoj...*

Mindent utánam mondott egészen a *loeilem boet*-ig, és elégedettnek látszott. Még volt egy jó órája, de aztán megint tönkrement. Éjszaka lengyelül motyogott az ottani gyerekkora miatt, és folyton egy Blumentag nevű krapekot emlegetett, akit talán úgy ismert, mint skricit, amikor még nő volt. Most már tudom, hogy stricinek kell mondani, de megszoktam. Aztán már egyáltalán semmit sem mondott, úgy maradt, és üres tekintettel bámulta a szemközti falat, és maga alá szart és pisilt.

Na most mondok maguknak valamit: ilyesminek nem volna szabad léteznie. Ami a szívemen, az a számon. Sose értettem, hogy a küretelést miért csak a fiataloknak engedélyezik, az öregeknek meg miért nem. Szerintem az az amerikai fickó, aki mint spenót megdöntötte a világcsúcsot, az még a Jézusnál is rosszabb, mert ő tizenhét évet meg még valamicskét töltött a keresztyén. Énszerintem nincs szemetebb dolog, mint erőnek erejével beletukmálni az életet az olyan ember pofájába, aki már magatehetetlen, és nem akar tovább szolgálni.

Sok gyertya volt, és én meggyújtottam egy csomót, hogy ne legyen olyan sötét. Rosa mama megint azt mormogta, Blumentag, Blumentag, kétszer egymás után, és nekem kezdett elegendem lenni belőle, szerettem volna én látni a Blumentagját, bajlódna-e annyit vele, mint én. És aztán eszembe jutott, hogy *blumentag* zsidóul azt jelenti, virágnap, és biztosan megint valami női álma lehetett. A nőiesség az mindennél erősebb. Biztosan járt egyszer vidéken, még fiatal korában, talán épp egy krapekkal, akit szeretett, és ez megmaradt benne.

- *Blumentag*, Rosa mama.

Otthagytam, és fölmentem az Arthur nevű esernyőért, mert hozzá voltam szokva. Később még egyszer fölmentem, hogy elhozzam a Hitler arcképét, az volt az egyetlen, ami még hatott rá.

Azt hittem, Rosa mama nem marad sokáig a zsidó kuckójában, Isten megkegyelmez neki, mivel ha az embernek fogytán van az ereje, akkor mindenfélét összeképzél. Elnézegettem azt a szép arcát, és aztán eszembe jutott, hogy fönt felejtettem az arckrémeit, meg mindent, amit

szeretett a nőiességéhez, és bár már nagyon untam a banánt, harmadszor is fölmentem, nem mondom, Rosa mama nagyon követelődző volt.

Mellé tettem a matracot, hogy társasága legyen, de le se hunytam a szemem, mert féltam a patkányoktól, amiknek nagy hírük van a pincékben, de itt nem voltak. Nem tudom, mikor aludtam el, és amikor felébredtem, már csak egy-két gyertya égett. Rosa mamának nyitva volt a szeme, eléje raktam Hitler úr arcképét, de rá se rántott. Kész csoda, hogy le tudunk jönni az ő állapotában.

Már dél volt, amikor kimentem, leültem a járda szélére, és ha megkérdezték, hogy van Rosa mama, azt válaszoltam, hogy elment a zsidóotthonába, Izraelbe, érte jött a családja, ott kinn minden modern komforttal el van látva, és sokkal hamarabb meg fog halni, mint itt, mert itt ez már nem volt élet a számára. Az is lehet, hogy még elél egy darabig, és engem is maga után vitet, mert nekem is jogom van hozzá, az araboknak is joguk van hozzá. Mindenki örült, hogy az öregasszony nyugtot talált. Bementem a Drisz úr kávézójába, Drisz úr ingyen megettet, és én leültem Hamil úrral szemben, aki az ablak mellett ült a szép szürkésfehér burnuszában. Már egyáltalán nem látott, amint bátorkodtam, de amikor háromszor megmondtam neki a nevem, akkor rögtön emlékezett.

- Ó, az én kis Mohammedem, igen, igen, emlékszem... Jól ismerem... Mi lett vele?

- Én vagyok az, Hamil úr.

- Ja értem, az más, bocsáss meg, a szemem híján...

- Mi újság, Hamil úr?

- Tegnap jó kuszkuszt kaptam enni, és ma délben rizs lesz húslevessel. Hogy ma este mit kapok, azt még nem tudom, de nagyon kíváncsi vagyok.

Most is Victor Hugo úr könyvén pihentette a kezét, és elnézett a messzeségbe, még azon túl is, mintha azt kutatná, mit kap majd vacsorára.

- Hamil úr, lehet úgy élni, hogy az ember nem szeret senkit?

- Nagyon szeretem a kuszkuszt, kis Victorom, de nem mindennap.

- Nem értett, Hamil úr. Amikor kicsi voltam, maga azt mondta nekem, hogy nem lehet szeretet nélkül élni.

Az arca megvilágosodott belülről.

- Igaz, igaz, én is szerettem valakit fiatal koromban. Igazad van, kis...

- Mohammed. És nem Victor.

- Igen, kis Mohammedem. Szerettem valakit fiatal koromban. Egy nőt szerettem. Úgy hívták...

Elhallgatott, és mintha meglepődött volna.

- Már nem emlékszem.

Felálltam, és visszamentem a pincébe. Rosa mama a szellemes tompultság állapotában volt. Igen, szellemi, legközelebb nem felejttem el. Négy évet szedtem föl egy csapásra, és ez nem könnyű. Egyszer majd biztos úgy fogok beszélni, mint a többi ember, úgy van rendjén. Nem éreztem jól magam, mindenem fájt. Még egyszer odaraktam a szeme elé Hitler úr arcképét, de nem volt rá hatással. Azt gondoltam magamban, hogy még évekig élhet így, és ezt nem

akartam megtenni vele, de nem volt bátorságom, hogy én magam elküreteljem. Nem volt valami jó bőrben, még a sötétben sem, és meggyújtottam az összes lehető gyertyát, hogy társasága legyen. Fogtam a sminkjét, és bekentem vele a száját meg az arcát, és befestettem a szempilláját, ahogy ő szerette. Fehérre és kékre kentem a szemhéját, és kis csillagokat ragasztottam fölé, ahogy ő maga szokta csinálni. Megpróbáltam műszempillát is ragasztani neki, de nem tartott. Láttam én, hogy már nem lélegzik, de nekem mindegy volt, lélegzés nélkül is szerettem. Melléfeküdtem az Arthur nevű esernyőmmel, és megpróbáltam még rosszabbul érezni magam, hogy teljesen meghaljak. Amikor sötét lett körülöttem, meggyújtottam megint a gyertyákat, és aztán újra és újra. Többször is sötét lett. Aztán a négy év többletem ellenére előjött meglátogatni a kék bohóc, és a karjával átfogta a vállamat. Mindenem fáj, és a sárga bohóc is előjött, és én a fenébe hagytam a négy behozott évemet, tojtam rá. Néha felkeltem, fogtam a Hitler úr arcképét, és Rosa mama szeme elé tettem, de hidegen hagyta, elhagyott minket. Egyszer vagy kétszer még megcsókoltam, de az se ért semmit. Hideg volt az arca. Nagyon szép volt a művészi kimonójával, a vörös parókájával meg az egész sminkkel, amit az arcára kentem. Valahányszor felébredtem, itt-ott kiigazítottam a festést, mert egy kicsit szürke meg kék lett. A matracon aludtam mellette, és nem mertem kimenni, mert nem volt ott senki. Aztán mégiscsak felmentem Lola asszonyhoz, mert ő teljesen más volt. Nem volt otthon, rosszkor mentem. Nem mertem egyedül hagyni Rosa mamát, még felébred, és ha mindenütt sötétet lát maga körül, azt hiszi, meghalt. Visszamentem és meggyújtottam egy gyertyát, de nem túlságosan, mert nem örült volna, ha ilyen állapotban látja magát. Újra ki kellett sminkelnem sok pirosítóval, és szép színekkel, hogy kevésbé látszódjanak. Megint aludtam egyet mellette, és aztán újra felmentem Lola asszonyhoz, aki páratlan a maga nemében. Éppen borotválkozott, zenét és tükörtojást tett fel, aminek jó szaga volt. Félmeztelen volt, és mindenütt erőteljesen átdörgölte magát, hogy letörölje a munkája nyomait, és ahogy ott állt pucéran a borotvájával meg a borotvahabjával, hát olyan volt, amilyen nincs is, és ez jót tett nekem. Amikor ajtót nyitott, egy szó sem jött ki a száján, annyira megváltozhattam négy év alatt.

- Atyaisten, Momo! Mi van, beteg vagy?

- El akartam búcsúzni Rosa mama nevében.

- Kórházba vitték?

Leültem, mert elhagyott az erőm. Nem is tudom, mióta nem ettem, éhségstrájkot folytattam. Semmi közöm a természet törvényeihez. Hallani se akarok róluk.

- Nem, nem kórházba. Rosa mama a zsidó kuckójában van.

Ezt nem kellett volna mondanom, de rögtön láttam, hogy Lola asszony nem tudja, hogy az meg hol van.

- Micsoda?

- Elment Izraelbe.

Lola asszony annyira nem készült fel erre, hogy tátva maradt a szája a hab közepén.

- De hisz sose szólt, hogy elmegy!

- Repülővel jöttek érte.

- Kik?

- A rokonsága. Tele van rokonsággal odakint. Repülővel jöttek érte, egy kocsit áll a rendelkezésére. Egy Jaguár.

- Itt hagyott téged egyedül?

- Én is megyek majd, ki fog vitetni.

Lola asszony még erősebben nézett, és megérintette a homlokomat.

- De hisz te lázas vagy Momo!

- Á, mindenem rendben.

- Tudod mit, gyere, egyél velem, jót fog tenni.

- Köszönöm, nem, nem eszem többé.

- Hogyhogy nem eszel többé? Miket beszélsz?

- Én teszek a természet törvényeire, Lola asszony.

Nevetett.

- Én is.

- Én, Lola asszony, én teljes mértékben szarok a természet törvényeire. Köpök rá. A természet törvényei, az valami akkora disznóság, hogy be kellene tiltani.

Felálltam. Az egyik melle nagyobb volt, mint a másik, mert nem a természettől kapta. Nagyon szerettem Lola asszonyt.

Kedvesen mosolygott.

- Nem akarsz addig nálam lakni?

- Köszönöm, nem, Lola asszony.

Odajött hozzám, leguggolt mellém, és megfogta az állam. Tetoválva volt a karja.

- Itt maradhatsz. Én majd gondodat viselem.

- Köszönöm, nem, Lola asszony. Már van valakim.

Sóhajtott. Aztán felállt, és bekotort a retiküljébe.

- Nesze, ezt tedd el.

Harminc ruppót nyomott a kezembe.

Kieresztettem a vizet a csapból, mert fejedelmien megszomjaztam.

Visszamentem a picébe, és bezárkóztam Rosa mamával az ő zsidó zugába. De nem bírtam ki. Rálocsoltam az összes maradék parfümöt, de lehetetlen volt. Újból kimentem, elmentem a Coulé utcába, vettem festéket, aztán egy néhány üveg parfümöt a Jacques úr híres illatboltjában, aki heteroszexuális, és folyton ajánlatokat tesz. Nem akartam semmit se enni, hogy bosszút álljak mindenkin, de hát szóra se érdekesek, virslit kajáltam egy sörözőben. Amikor hazaértem, Rosa mamának még erősebb szaga volt a természet törvényei miatt, és rálocsoltam egy üveg Samba parfümöt, az volt a kedvence. Aztán a bevásárolt festékekkel befestettem az arcát, hogy kevésbé látszódjék. Még mindig nyitva volt a szeme, de a pirossal, zölddel, sárgával meg késsel körülötte nem volt olyan szörnyű, mert nem volt természetes. Aztán meggyújtottam hét gyertyát, ahogy a zsidóknál szokás, és lefeküdtem mellé a matracra. Nem igaz, hogy három hetet töltöttem a nevelőanyám holtteste mellett, mert Rosa mama nem volt a nevelőanyám. Nem igaz, és nem is bírtam volna ki, mert nem volt annyi parfümöm. Négyszer mentem el parfümöt vásárolni a Lola asszony pénzéből, és ugyanannyiszor loptam is. Az egészet rálocsoltam, és az összes festékemmel újra meg újra kifestettem az arcát, hogy

eltakarjam a természet törvényeit, de mindenütt szörnyen tönkrement, mert nincs irgalom. Amikor betörték az ajtót, hogy megnézzék, honnan jön, és engem megláttak, ahogy mellette fekszem, akkor elkezdtek ordítani, hogy segítség, micsoda borzalom, de korábban eszükbe se jutott, hogy ordítsanak, mert az életnek nincs szaga. Mentőn szállították el, megtalálták a zsebemben a papírdarabot a névvel és a címmel. Azért hívták magukat, mert maguknak van telefonjuk, és azt hitték, hogy valami közük van hozzám. Hát így történt, hogy maguk családotul odajöttek, és magukkal vittek vidékre, minden kötelezettség nélkül a részemről. Azt hiszem, Hamil úrnak igaza volt, amikor még teljesen az eszénél volt, hogy az ember nem élhet anélkül, hogy valakit szeressen, de nem ígérek semmit, majd meglátjuk. Én Rosa mamát szerettem, és mindig magam előtt fogom látni. De szívesen maguknál maradok egy ideig, mivel a gyerekeik kérnek rá. Nadine asszony mutatta meg nekem, hogy lehet visszafelé forgatni a világot, ebben nagyon érdekelt vagyok, és tiszta szívemből kívánom. Ramon doktor még az Arthur nevű esernyőmért is elment, nagyon evett a fene miatta, mivel senkinek se kellene az érzelmi értéke miatt, muszáj szeretni.

.oOo.